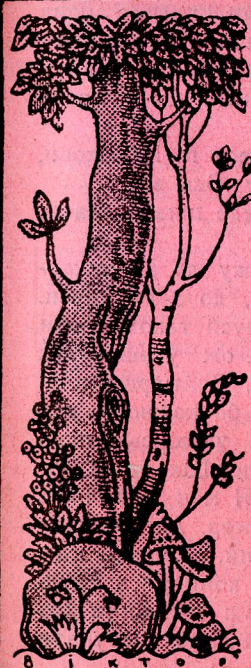

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 4.

КВІТЕНЬ

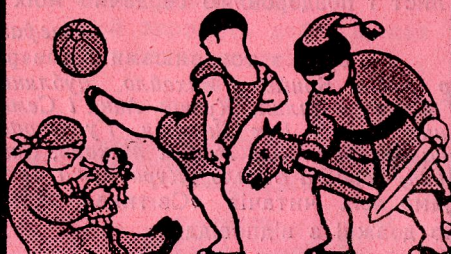
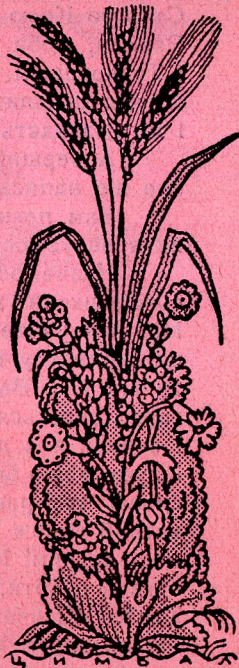
РІК 1929.

ЗМІСТ:

1. На стрічу весні;	97
2. Чотири сестри	98
3. Ластівка	99
4. Літаюча скринка	100
5. Плач княгині Ярославни	105
6. Сміх і бурмотіння	106
7. Мала Українка	108
8. Про похід кн. Ігоря на Половців	109
9. Ігор-Святославич	112
10. Як друкують книжку?	113
11. Ластівочка	117
12. Що думала про себе зарозуміла ігла?	118
13. Весна іде	111
14. Кара за непослух	122
15. Спів жайворонка	123
16. Мудрець	124
17. "Світикови кооператори"	125
18. Забави	126
19. Загадки	127
20. Розв'язки загадок	127

Ціна 1 зол.

Лист до читачів „Світика“ ізза Океану.

Ню Йорк, дня 5 лютого 1929.

Дорогі Товариші!

Ми всі, у долині підписані, є школярами Української Народної Школи в Ню Йорку. Дня 2 лютого с. р. була в нашій школі гарна забава. Там були різні ласощі і ми дуже гарно забавлялися. Ту гостину уладив для нас Заряд нашої Школи зате, що ми добре вчимося читати й писати. А найважніше: співати українські пісні. Заряд Школи запросив оркестру нашого композитора пана Михайла Гайворонського. О, як гарно ми співали і грали на скрипках! На нашій гостині були присутні пан Ревюк і пан др. Мишуга. Вони є редакторами великої української часописи п. з. »Свобода«, а для нас видають часопис по англійськи п. з. »Магазин для молоді«.

Як пан Ревюк, редактор »Свободи«, нам сказали, що пойдуть до Старого Краю звідки наші родичі приїхали — то ми просили пана Ревюка, щоби забрав наші адреси і сказав тим нашим Товаришам і Товаришкам, котрі ходять до української »Рідної Школи«, щоби вони до нас писали: як їм живеться, чи добре учаться в школі, що читають і як називається їх пан учитель або пані учителька.

А перший підписаний, нетільки дав свою адресу п. Ревюкови, але ще написав лист, як йому живеться в Ню Йорку. Ось він:

Вам певне, мої дорогі Товариші й Товаришки, буде цікаво знати, як я називаюся і кілько маю літ?

Називаюся Стефан Дроботій і маю 12 літ. Ходжу до американської школи до 7-ої кляси, а до української школи, до 3-тої кляси. Мій пан учитель називається Осип Стеткевич. Я вчуся також грати на скрипці у п. Михайла Гайворонського. Вчуся також українських танків у п. Василя Авраменка, який тут тепер живе. В Америці мені гарно ведеться — тільки я не маю часу бавитися, бо кожного дня і вечера я є дуже занятий наукою. Я люблю співати українські пісні і дуже хотів би поїхати на Україну. Я є членом »Рідної Школи« і посилаю що року 1 доляра до Львова, як вкладку. Я мав братчика, котрий також був членом »Рідної Школи«, але він помер. Ах, як жаль мені за ним! Ми оба бавилися і ходили оба до школи. Я тепер маю багато роботи, бо учимося на скрипках на шкільний концерт в честь Тараса Шевченка. Так само учимося співати, бо наш шкільний хор під проводом нашого учителя п. Стеткевича, буде таксамо виступати на тім концерті.

Кінчу свій лист і поздоровляю сердечно моїх братів і сестричок у Старім Краю.

Стефан Дроботій

враз з товаришами і товаришками:

Боднар Олена, Бритідир Михайло, Дубляники Іван і Катерина, Гула Григорій і Іуліп, Курчій Анна і Семко, Олійник Маруся і Олійник Йосиф, Гук Стефця, Гулягородська Іванка, Мигаль Павлина, Олексин Іван, Редчук Микола, Стефанів Петро, Семишин Анна, Заразка Василь, Журавецька Броня і Вікторія.

П. С. Просимо всіх читачів »Світика« написати до нас листи, а ми не останемо довжні з відповіддю!

СВІТ ДИТИНИ

На стрічу Весні!

Вже зима минає,
Дуже остра, люта,
І поволи з рік здійсмає
Ледянії пута.

Квітень став на горах,
Сонцем усміхнувся,
А тоді по дебрах-зворах
Теплий легіт вчувся.

Топляться, парують
Сніговії гори,
Потічками вже мандрують
Ген, у синє море.

А на ріках з рана
Вже леди рушають,
Ім доріжка добре знана,
В похід виступають.

Ой, сніги глибокі,
Сніговії води,
Так пливіть в моря широкі,
Щоб не було шкоди!

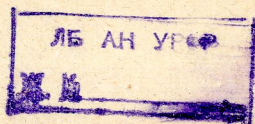
Йдідь собі поволи
Криги острі, грубі,
Щоб не було з вас ніколи
Пакошти ні згуби.

Гори ледянії,
Щоб ви тихо плили,
Щоб ви ниви веснянії
Нам не затопили.

Хай вже під ледами
Край наш не зітхає,
Хай весняними цвітками
Буйно зацвітає!

Будь-же милостива
Наша добра доле,
Хай зародить добрі жнива
Українське поле!

Ю. Ігорків.

Чотири сестри.

Колись, давно, сиділи в лісі під розцвилію шипшиною у кринички чотири сестри, молоді — не молоді, старі — не старі, тяжко сказати. Легкий вітрець колисав верхами дерев і співав свою тиху пісню. Приємо сидіти в лісі в холодочку пізною весною, коли на полі аж воздух тремтить від майже літної спеки!

Тихо сиділи сестри. Перша озвалася наймолодша. Повернулася до старших і каже:

— Чому, сестрички, ви лише смієтесь з мене, як нібито я є нідочого! Хіба-ж це дрібна праця, котру я роблю у нашому господарстві? Орю і засіваю землю, плекаю овочеві дерева, копаю у городі грядки і взагалі дбаю про те, щоби все, що є живе, могло в радості і щастю жити під небом. Тож і ви радо сядете в тіни цвітучої черешні або рожевої яблуні, чи на килим цвітучого лугу!

— Все, що ти зараз говориш, сестричко, — озвалася друга сестра, — є лише дівочі, нерозважні сни, — і більш нічого! Що мали би люди з твоєї праці як-би я не йшла з громадою женців на поля, колиб я не вижала з ними мільйони стебелець пшениці і жита і не відвезла це все вчасно до stodіл? Добре знаєш, що не наїстсья людське тіло цвітами — хліба йому потрібно!

— Можливо, що обі маєте почасті правди: одна більше, друга менше, — озвалася третя, — але не забудьте, сестрички, одного: рука бідного зрідка досягне на полицю, де лежить хліб! І люди голодом померли би, як-би у їхніх ніг не лежала купка бараболі або трохи сушених овочів, а біля них стіжок сухого дерева, щоби можна було запалити в хаті. — Це дари, котрі дає чоловікови моя праця!

— Лише дві річі несучи людям на долоні, — озвалася четверта сестра, — це мир і мрії. Думаю, що це переважить всі ваші дарунки! На що є краса і багатство, коли нема спокою в душі? Мріючи, — часто забуваємо і про голод!

Так сестри межи собою сперечалися, бо кожда хотіла бути першою в дарах, які дає людям. І не виділи, що ззаду за ними, вже давно стоїть їх батько, старий сивий дідок. А той, тому що спір тривав уже довго, сказав:

— Но-но, мої любі донечки! Вже кінчайте сваритись! Жадна з вас не є ані перша ані послідна! Ти, — звернувся він до першої, — даєш людям усміх, пісню і цвіт; ти, — зевнувся він до другої, — тепло і хліб; ти, — каже він до третьої, — несеш в дарі овочі, вино, і мудрість дозріваючих годин, а ти, — каже до останньої, — спокій і мир! Візьміться за руки! Безтурботно буде людям жити доти, доки в добрій згоді буде мінятися весна з літом а осінь з зимою.

Б.

Марія Конопнічка.

Л а с т і в к а .

Наша чорна ластівонька
Прилетіла до гніздонька
В наш рідненький край.

Вік діточий тут прожила,
Тому стріха їй тут мила,
Тому тут їй рай.

Ой, ти, чорна ластівонько,
Уліпи собі гніздонько
Й своїм діточкам!

Не втікай із того дому,
Бо тебе я тут нікому
Скривдити не дам!

Переклав — Ю.

Літаюча скринка.

(За Андерзеном).

Був собі раз дуже багатий купець. Він мав тільки срібла й золота, що міг би був цілу дорогу зі Львова до Києва вимостити самими грішми, срібними й золотими. Але він не робив цього. Був дуже ощадний, так, що як умирав, то передав своєму синові одинакови величезні скарби.

Але син був марнотравний. Він видавав гроші на всякі витребеньки, а то просто й кидав їх у воду замість каміння. Вкінці протратив увесь маєток і мав лише чотири сотики, старий плащ, і старі діраві патинки.

Його приятелі, які разом з ним прогайнували його скарби, відrekliся від нього і не хотіли його знати. Тільки один з них змилювався над ним, післав йому стару скринку й переказав:

— Зложи в скринку все, що маєш і йди в світ за очі!

Марнотравник послухав цеї ради, але що не мав що пакувати в скринку, то сам сів жартом у неї. Та в тій хвилині показалося, що ця скринка була незвичайна. Як тільки молодець сів у неї, вона піднеслася з ним у повітря і полетіла світами! Понад гори, понад ріки, понад море аж занесла його в Туреччину і осіла на піску перед великим містом.

Молодець сховав чародійну скринку в лісі, а сам пішов у місто. Він стрів якесь стару жінку з дитиною і запитався:

— Що це за замок, що стоїть онтам за містом?

— В цьому замку живе дочка султана. Ворожбити сказали, що її постигне через якогось молодого чоловіка велике нещастя, тому ніхто не сміє стати перед нею, хиба, як при ній є султан і султаніха! —

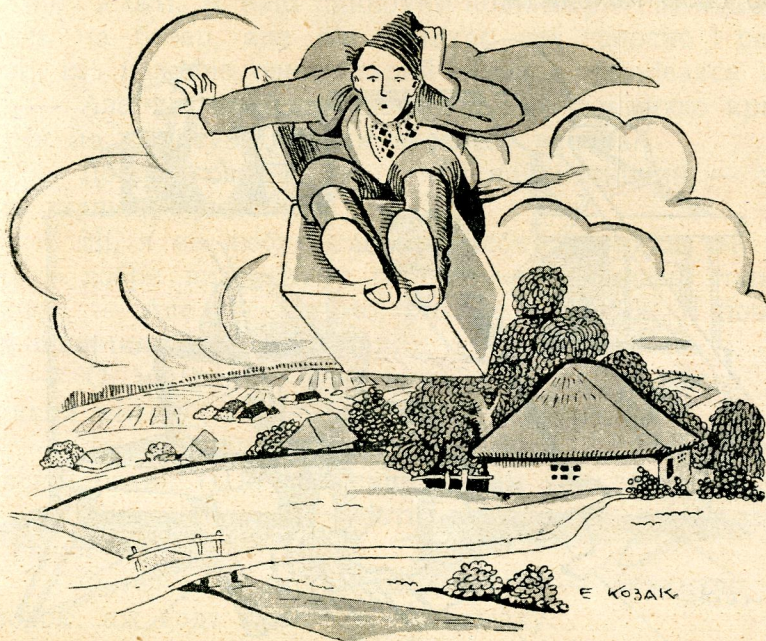
— Дякую! — сказав молодець вернувся в ліс, сів у скринку, полетів на кришу замку і ввійшов через вікно до кімнати султанівної.

Султанівна настрашилася його появи, але він сказав їй, що він є турецьким святим і що прийшов до неї духами, а це подобалося дівчині.

Вони сиділи довгий час обоє і він розказував їй дуже

гарні казки, так, що султанівна не могла їх наслухатися. Тоді молодець просив її, вийти за нього заміж. Султанівна згодилася і сказала:

— Мусите прийти сюди в суботу, коли до мене приходять батько й мати. Вони дуже втішаються, що мене сватає турецький святий, але вважайте, щоби ви оповіли їм яку гарну казку, бо вони дуже люблять казки!

— Добре, я приведу з собою, як свій дар нареченій, прегарну казку! — сказав молодець і попрощався з дівчиною. А вона подарувала йому дорогоцінну шаблю, яку він узяв з собою і полетів на своїй скринці в ліс.

А в суботу прилетів до замку, де застав султана й султаниху. Вони прийняли його дуже гостинно, бо вірили, що він є турецький святий.

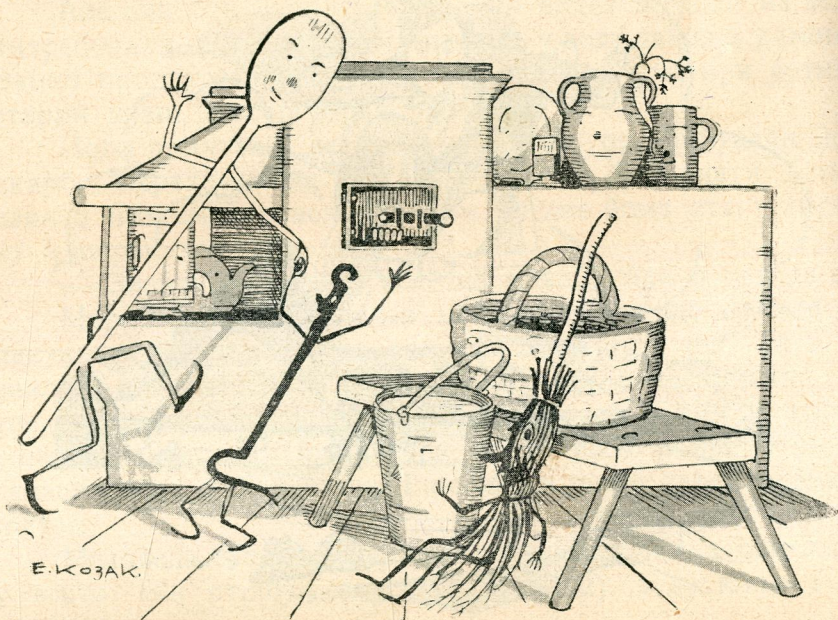
— Розкажіть нам гарну казку! — просила султаниха. — Але якось глибоку і повчаючу!

— Але при якій також можна би трохи посміятися! — додав весело султан.

— Я видумав для вас гарну казку і розкажу вам її

замість дару для нареченої — сказав молодець і почав оповідати.

— Була собі вязка сірників, що дуже гордилася своїм походженням; хвалилися, що їхнім родинним гніздом є висока смерека, а кождий з сірників є малою частиною тої величавої вічно зеленої смереки. Вони лежали раз в кухні між кресалом і між старим залізним горшком і говорили їм про свою молодість.

— Як ми ще були там — говорили вони — на зеленій галузці, то справді ми були на зеленій галузці! Кожного ранку й вечера пили ми діамантовий чай, а то була роса; цілий день блестили ми в сяйві сонця, як сонце світило, а все малі птички мусіли нам співати. Ми були дуже багаті, бо листові дерева зеленіли тільки літом, а ми і літом і зимою були зелені. Але прийшли рубачі, зрубали смереку і тоді наша рідня розбрилася по світу: головний пень пішов на щоглу і їздить нині гарним кораблем, галуззя пішло на иншу потребу, а ми служимо товпі, щоби давати світло; тому ми, хоч і знатні та з високого роду, мусимо сидіти ось тут в цій кухні!

— Моя доля трохи инакша! — сказав зелізний горщик. Як тільки я прийшов на світ мене почали шурувати, мити і пекти на вогні, щоби я варив борщ або кашу. Я перший тут, у кухні. Моя одинока втіха, по обіді стояти собі чистому і блискучому на своїм місці і розмоляти з товаришами про важні речі. Та з виїмком ведра на воду, яке час від часу виходить з кухні до криниці, ми всі сидимо постійно в хаті. А наш одинокий новинкар — то кошик, що ходить на базар, але він балакає так голосно і революційно, що недавно один старий горщик рознівався і тріс.

— Але ти забагато балакаєш! — закинуло кресало. — Чи не улаштуватиб нам веселого вечора?

— Добре, говорім, хто з нас найзнатніший — закликали хвальки-сірники.

— Ні, я не люблю сам про себе говорити тай це не личить добре вихованому горщкови! — сказав глиняний горщик. — Але розкажуймо, хто що пережив. Я починаю. Над північним морем, у Данії...

— О, це певно буде щось для нас цікавого — закликали миски і тарелі, а горщик говорив далі.

— там прожив я свою молодість в одній скромній і чесній родині. Що дня чищено там усю обстанову, мито всі горшки, а кожної суботи завішувано свіжі заслони на вікна. —

— О, як ви гарно оповідаєте! — бовкнуло ведро з водою, аж вода хлюпнула на долівку.

Горщик оповідав далі, а коли скінчив, тоді всі тарелі дзвонили з радости, а мітла вхопила зі стола петрушку і увінчала нею старий горщик, думаючи собі:

— Як я вінчала тебе — старий дурню — нині, то ти увінчаєш мене — мудру мітлу — завтра!

Тепер лопата взялася з гачком за руки і вони обоє почали танцювати. Їх також увінчано петрушкою, а сірники подумали собі: Що це за простий народ!..

Потім мав співати самовар, але він сказав, що не може співати, як не варить чаю. Та це він тільки так пишався, бо він співав тільки перед господарями в покою на столі.

— Овва! — озвалося перо, що лежало на вікні — як

не хочеш співати, то нам заспіває канарок, що висить у клітці!

Тоді вступився за самоваром брат чайник і сказав:

— Якто канарок? Чужинець має нам співати? То така в тебе любов свого рідного? — Нехай нас базарний кошик розсудить!

— Ох, як це мене все гніває! — заворкотів згорда кошик. — Тут нема ніякого порядку! І ніхто його не

зробить, хиба я! Нехай кожде йде на своє місце і слухає мене!

— Ні, свобідно, свобідно! — кричали тарелі.

— Слухайте нас, ми шляхта! — кликали сірники. Настав страшенний гамір і метушня.

Раптом двері кухні відчинилися і на порозі станула кухарка. Всі втихли, хоч маком сій. Тільки кождий горщик думав собі: — Якби я був хотів, то вечір удався би краще!

Кухарка взяла сірника і одним з них запалила огонь.

— Ну тепер чейже кождий бачив — думав сірник — що я шляхтич! — І в тій хвилі згас.

— Тут кінець моїй казці — закінчив молодець.

— Дуже гарна казка! — хвалила султаниха. — Поважна і повчаюча, бо вірно представляє всякі добрі і злі прикмети людини.

— І посміятися можна! — сказав султан — бо представляє їх так легко і дотепно!

— Ми годимися щоби ти оженився з нашою дочкою! — сказала султаниха.

Султан згодився також і тоді справили молодим гучне весілля. Всі турки скакали з радости і вірили, що це турецький святий оженився з султанівною. А він жив з молодого дружиною в щасті і в гаразді і розказав їй ще не одну гарну казку. Дар, творити гарні казки, заступав йому тепер усі ті скарби, які він прогайнував колись. Бо скарби — це був дар від батька, а талант — це дар від Бога.

Плач княгині Ярославни.

(Фрагмент зі „Слова о Полку Ігоревім“).

Ярославни голос чути
У Путивлю на стіні,
Заплакала, заридала,
Як зазулька на зорі..

Я зазулькою далеко
По Дунаю полечу
І рукавчик мій бобровий
В його струях замочу..
Свого милого я князя
До серденька пригорну
І кроваві його рани
Я обмию, обітру..

Так княгиня Ярославна
У Путивлю на стіні —
Заплакала — заридала,
Як зазулька на зорі.

Сміх і бурмотіння.

Левцьо був добрим хлопчиком, але мав одну хибу: бурмотів завжди. Падав дощ? Левцьо бурмотів тому, що падав дощ. Віяв вітер? Бурмотів, що зимно. Було тепло? Бурмотів, що тепло. А впав на землю, що робив? Бурмотів. Розбив собі палець, щож робив? Бурмотів. Бурмотів теж, коли мусів сам бавитися, а коли був у товаристві, бурмотів, що інші хлопчики доторкалися його забавок. Коли мама дала йому цукорок, бурмотів, щоби дістати два. Коли його приятель Альдо прийшов бавитися до нього, говорив, що він невдоволений, що не прийшов його другий приятель Карло. Коли мусів іти до Фльоренції, бурмотів, бо лишивсяб радше дома.

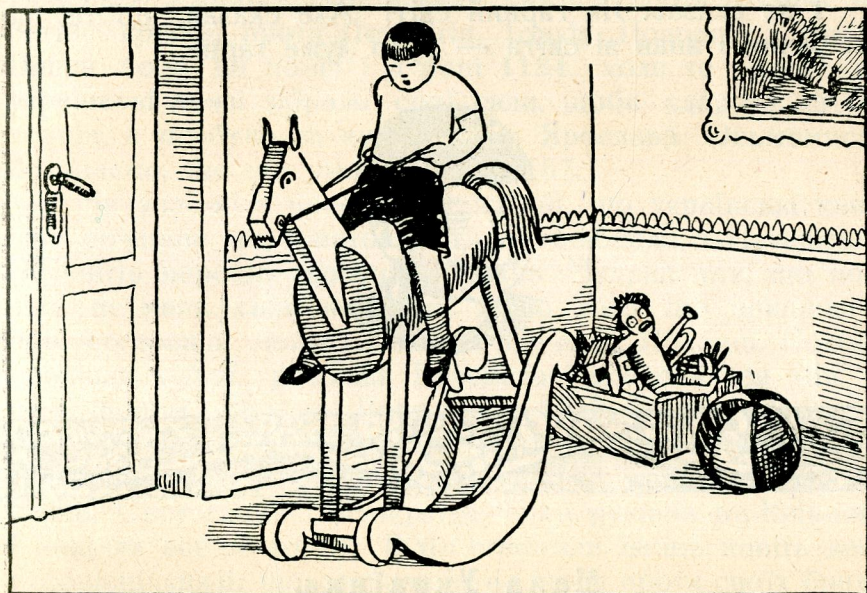
Взагалі сей хлопчик, такий малий, товстий і округлий, білий та червоненький, був частійше набурмошений, чим веселий. А се не гарно, правда?

Мама се сказала йому й додала, що хто сміється багато, той щасливий, а хто плаче багато, той дуже нещасний та що треба всім задовольнятися.

Коли вітер віє, — як тоді гарно виглядає поле! Оливки виглядають неначе зі срібла, трава немов мінливий плюш, хмари бігають по небі, а всі річи, які звичайно стоять — рухаються. Потім вітер є злосливий, хотів би робити деякі жарти! Хотів би скидати людям капелюхи з голови, хотів би грюкати дверима й вікнами, але люди забезпечують собі капелюхи шнурком, а двері й вікна защіпками.

Левцьо почав відтепер приязнійше відноситися до вітру, а навіть забавлявся, як вітер висвистував довкола хати всіми можливими тонами від найнижшого: ууууе! аж до найвисшого: ііііг!

І на дощ перестав Левцьо бурмотіти. Бабуся купила йому льоденовий плащик із каптурком, мама пару кальošів, а дідуньо парасолик й так, коли падав дощ — замість бурмотіти, притуливши ніс до шиби, Левцьо вдягав плащик і кальošі та йшов на прохід з місс Пір, ступаючи по болоті і по баюрках води, забавляючись притім весело. На зимно й тепло почав поволи-поволеньки не зважати, бо бачив, що й дорослі не звертали на те уваги! Коли було зимно, він бігав, або грів руки коло печі, а коли

було тепло, навіть не зважав на се. Коли мусів лишитися сам, замість бурмотіти, переглядав малюнки в одній книжці, брав барвну плястеліну і моделював собі кошички, яблука, тарілки, столи, або сідав на бігунового коня і їхав на нім до Медіоляну, Парижа, а навіть до Лондону, бо сей кінь міг перейти одним великим скоком навіть через море.

А коли який хлопчик прийшов до нього, то Левцьо бавився разом із ним, був дуже радий і тишився. Коли мама казала йому йти до Фльоренції — він був вдоволений, що йде; коли казала йому залишитися дома — був радий, що лишається дома.

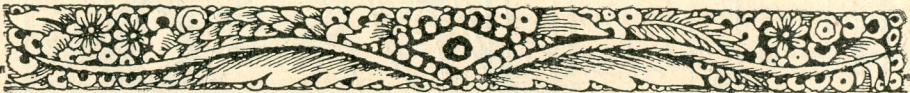

Поволи-поволеньки, при великих зусиллях, замість бути хлопцем - бурмилом, Левцьо став хлопцем - сміхуном (так назвав його батько) і спостеріг, що є багато гарних річий на світі: його сестричка, захід сонця, образи на виставах, молочні зупи, чоколядки, зірки на небі, батоги й коні...

Одного дня після того, як уже Левцьо став хлопчиком - сміхуном, хотів тато, щоби він сказав: „Як гарний цей світ!“ Але Левцьо не хотів того сказати.

— Я не їздив по цілім світі; можуть бути часті, які можуть мені не подобатися.

І не сказав: Як гарний світ! Але сказав, що те, що він бачив і знав зі світа — було дуже гарне.

Мала Українка.

Ой, вдягнуся у неділю
У вишивану сорочку,
У червону спідничину
І в коралі на шнурочку.

Заплету я свої коси
І візьму віночок з рути,
Ще васильком завітчаюсь,
Чи від мене кращій бути?

А на нозі чоботята,
Червоненькі, сапjanові!
Я маленька Українка,
Будьте всі мені здорові!

Ю.

Про похід князя Ігоря на Половців.

В історії Галицької Держави, пишучи про князя галицького, Володимирка, а потім про Ярослава Осьмомисла, ми згадали, що війська галицьких князів ішли іншим князям на поміч у війні проти Половців. Галицькі війська плили човнами по Дністрі аж над Чорне море, а звідти йшли піхотою через степи. Нераз ішли Галичани на поміч київським і іншим українським князям проти східних ворогів України, проти Печенігів, Торків, Половців і інших. Пішли вони на поміч і в році 1184, коли то майже всі українські князі зібрали свої сили, щоби вдарити на Половців, а це було за князювання Ярослава Осьмомисла, бо знаємо, що він умер в році 1187.

Ми знаємо з попередньої історії, що українські князі, вже почавши від Святослава, все воювали з Печенігами. Печенігів нарешті розбив Ярослав Мудрий так, що вони вже не мали сили нападати. А до того ще знищили їх нові степовики монгольського племені, Половці. Половці прийшли з Азії, розбили Печенігів і всадовилися між ріками Доном і Волгою. Вони в році 1068, за князя Ізяслава, вперше напали на Переяслав, бо туди було їм найближче. Розбивши над річкою Альтою війська трьох князів: Ізяслава, Святослава і Всеволода, вони рушили на Київщину і нищили все по дорозі. В тім помагали їм ще навіть деякі несовісні князі, що взивали їх на поміч проти своїх братів. Аж князь Володимир Мономах у році 1097 скликав зїзд князів і там усі присягнули, одностайно стати на Половців. До цього походу прийшло в шість літ потім, то є 1103 року. Майже всі українські князі зібралися тоді над Дніпром, на острові Хортиці, де потім була Січ Запорозька; прибули й Галичани, що приплили Дністром до Чорного моря, а звідси перейшли до Дніпра і поплили горі Дніпром до Хортиці. Тоді всі разом, під проводом Володимира Мономаха, рушили в степи і дуже побили Половців тай узяли дванайцять їх князів у полон. Від тоді Україна мала спокій на яких 50 літ. Але пізніше, як князі знову почали між собою спорити і воювати, Половці роззухвалилися і почали

знов нападати на Україну. Поодинокі князі, головню переславські і чернігівські, билися з ними, але не могли їх розбити. Аж в році 1184 київський князь, Святослав, з князями: Руриком і Ярославом чернігівським, ввадили піти спільно на Половців. Тоді вони знову намовили всіх князів, щоби одностайно стали до бою з ворогами і князі послушали. Всі вислали свої війська і Ярослав Осьмомисл галицький прислав своїх Галичан. В липні 1184 пішли в степи і за річкою Орел стрінулися з половецьким ханом Кончаком. Вони побили Половців, а їх хана Кончака взяли в полон.

Гадали, що вже буде спокій. Та як лише Кончак викупився з неволі, він знову зібрав своїх Половців і рушив на Україну весною 1185 р. Коло Хорола зійшлися з ним князі Святослав і Рурик, а з собою мали ще „Чорних Клобуків“, що походили з монгольського роду Торків, але служили князям. Кончак оборонявся довго і стріляв якимось „грецьким огнем“, але не встоявся і почав утікати. Це було на самий Великдень. Князі вислали за ним у погоню „Чорних Клобуків“ (званих так від чорних шапок, що носили, а шапка по старославянськи: „клобук“), а самі йшли з військом за ними. І був би може Кончак утік аж за Дон, але за ним погналися, навперед старших князів, князь Новгороду Сіверського, Ігор і його брат, князь курський, Буй-Тур Всеволод, оба сини Святослава, а з ними ще син Ігоря, Володимир з Путивля, тай братанич, Святослав Рильський. Вони хотіли прислужитися рідному краю, бо мали хоробре військо, але було його мало, так що Кончак зібрав Половців і по довгій битві розбив їх і знову рушив лютий на Україну.

Цей похід Ігоря Святославича на Половців оспівує невідомий український поет з тих часів, певно такий, що сам був у війську Ігоря. Пише про цей похід у своїй поемі: „Слово о полку Ігоря“. Ця поема така гарна, що хочемо коротко розказати її зміст, заки ви, малі читачі, прочитаете її колись цілу.

Як тільки до Ігоря долучився брат Буй-Тур Всеволод з своїми хоробрими вояками, тоді рушили в степи. Та на небі показалися зловіщі знаки, які поет вважає за ворожбу

нещастя. Сонце притьмилося, звіялася буря, лицарі почали непокоїтися. Але Ігор сказав:

— Братя! Лучше згинуту у поході, аніж завертати собі на сором! Ходім аж до Дону, щоби шоломом води з нього зачерпнути або копіє (спис) зломити і вмерти!

І рушили далі. І досвіта стали над річкою Каялою, що впадає до Азовського моря (тепер вона зветься Калміжа) і вставилися в ряди і загородили степ червоними щитами, як муром.

Це було в п'ятницю рано. Кончак і Г'за, половецькі хани, устали й своє військо і почалася страшна битва. Першого дня наші князі побили Половців, забрали в них багато майна і хоругов, що її воїни кинули до ніг хороброму Ігореві Святославичеві. Настала ніч і здавалося, що Половці вже повтікали; але досвіта в суботу вони знову кинулися в битву і билися розпучливо. Списи ломилися, мечі щербилися, дудніла земля над Каялою, бо з над Дону й Донця ішли нові ватаги Половців своїм на поміч, з великим криком. Билися знову цілу суботу. Буй-Тур Всеволод рубав ворожі голови, як ліс, та що зрубає десять, а на це місце стає живих двайцять. А йому на поміч шле останнє своє військо брат Ігор. І билися так цілу суботу і знову була битва нерішена. А в неділю рано зішлися знову, та вже не було сили у хоробрих лицарів. До полудня майже всі погинули, а князів узяли половецькі хани в неволю. Взяли Ігоря і Всеволода, і Володимира, і Святослава.

Поет каже, що від того посумніла вся українська земля, а київський Святослав мав тої ночі страшний сон, який віщував йому, що його сини, Ігор і Всеволод, у великій пригоді знайшлися. А як дійшла до Києва страшна вістка про битву над Каялою, то заплакала вся Україна і заплакала княгиня Ярославна у Путивлю. Поет взиває в своїй поемі всіх українських князів, щоби йшли мститися за Ігоря, бо Половці й до них доберуться. Бо справді зараз по тій нещасливій битві Половці знову кинулися на Україну і дуже її спустошили, аж по сам Київ.

Та князь Ігор не був довго у половецькій неволі. Йому пощастило зазнайомитися з якимось половчином,

Оврулом, і при його помочі він скоро втік з неволі на Україну. Невідомий поет описує його втечу і те, як Половці пустилися рано за ним у погоню, але не здігнали. Ігор летів як птах, і щасливо дістався в Новгород. І тоді зраділа вся Україна. В два роки пізніше визволилися з неволі й другі князі і повернули на Україну.

А Половці вже й ненападали, бо були дуже ослаблені тою битвою, а з Азії загрозили їм інші монголи, Татари, що потім розбили їх зовсім і самі почали шарпати Україну.

Ця поема „Слово о полку Ігоря“, в якій описується битву над Каялою, є така гарна, що може її рівняти з найкращими творами світа. А написав її якийсь український лицар у 12-тім століттю, тому 650 літ. З того видно, що культура на Україні була тоді дуже висока. От тому ми тут подали зміст цього твору, а другим разом будемо далі писати про галицьких князів, які князували по Ярославі Осьмомислі в Галичині.

Ігор - Святославич.

(1185 ішов на Половців)

Славний Ігорю, ватаже,
Сину князя Святослава,
Вже вовік буде ходити
В нас про тебе добра слава!

Тай про твого, княже, брата,
Про Буй-Тура Всеволода,
Що йому разом з тобою
Трапилась важка пригода.

Ви оба на перевагу
Половецьку наступали,
І своїм завзяттям бистрим
Половчина здивували.

Тай зумілася в неділю
Бистра річенька Каяла,
Звідки то кровава січа
Над її водами встала...

Бо поплило нею в море
Досить кровці дорогої,
Що за край свій ви пролили
І пролили ваші вої.

Ви нам, лицарі завзяті,
Славний заповіт лишили:
Щоб ми того, що нам рідне,
До загину боронили! —

Ю. Ігорків.

Як друкують книжку?

Малий девятилітний Миколка читав цілий вечір останнє число «Світика»; батько сидів біля нього і писав, а мати десь поралася біля кухні. Миколка прочитав уже з десять сторінок і нарешті замкнув «Світик» і, поклавши на нього ручку, задумався.

— Про що ти думаєш, Микольцю? — запитався батько, вставши від своєї роботи і поклавши руку на головку сина.

Микольцю здригнувся і ніби засоромлений по хвилі відповів:

— Думаю, татусю, про це, хто так гарно пише отсей «Світик», що всі букви в ньому виходять такі гарні, виразні, однакові і рівні. Я так не міг би писати.

— Цеж не писане, а друковане письмо! — сказав батько.

— Я знаю, що таке письмо називається друковане, але хтось його мусить писати! — говорив Миколка.

— То-то й є, що ні! Це письмо відбивають у друкарні, а коли ти цікавий, то я тобі коротко розкажу як це робиться. Будеш розуміти, скільки треба було труду, щоби в світі появилася перша друкована книжка, та скільки працюють ще й тепер, заки вийде наприклад твоя газетка з друкарні.

— Розкажіть, таточку, розкажіть! — просив Миколка, а батько почав:

— Ти вже читав раз у «Світику», що давно друкованих книжок на світі не було, лише писані. Тому було їх дуже мало, бо переписати книжку важко. Довго обходилися люди без друкованих книжок, аж перед 450-ти роками знайшовся в Німеччині один догадливий чоловік, що винайшов спосіб, як друкувати книжки. Цей Німець називався: Йоган Гутенберг. Про нього оповідають таке: Раз вийшов він по дощі на прохід і побачив на дорозі виразний слід кінської підкови, відбитий на мокрім камені. Він глянув на той відбитий слід і тоді велика думка зродилася в його голові. Він подумав собі:

— Як підкова відбилася на камені, так всякий інший вирізаний образ, посмарований якоюсь краскою, відібеться на папері!

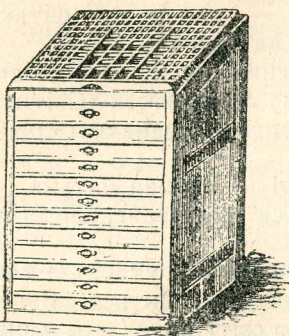
Він побіг до хати і зараз вирізав собі з дерева одну букву. Посмарував чорнилом і притиснув до паперу. Коли підняв букву, на папері лишилася виразна відбитка букви.

— А якби так повірізувати багато букв, а з букв скласти цілі слова і речення, то можна би відбивати цілі книжки! — подумав собі Гутенберг. І взявся до роботи. Він вирізував букви спершу з дерева, але що вони були за мягкі, то став їх вирізувати на олові, змішанім з циною. Вкінці ще влекшив собі роботу, бо замість вирізувати букви, він зробив для кожної букви форму і почав у тих формах відливати багато букв. В кілька літ по тім вже появилася перша друкована книжка і розійшлася в тисячах примірників. Це було більше, як 450 літ тому назад, а до нині друкарська штука дуже розвинулася.

— А як лучать ті букви, що вони не розсипаються? — питає зацікавлений Микола.

— Зараз скажу тобі все. У відливарнях відливають букви з олова й антимону в сталевих формах, на дні яких є вижолоблена відвернена буква. Такі відлиті букви звемо черенками і їх є

Рерал з каштами.

тисячі й мільйони в одній друкарні. В друкарні є широкі, але не глибокі, скринки, звні з німецька кашти, подібні до великих шуфляд. Ті кашти поділені на численні квадратіві прямокутні переділки, а в кожній переділці є по кількадесять, або й по кількатор штук котроїсь букви і знаків перепинання: точки, протинки і інші. Перед такою каштою стає складач (з німецька зецер), то є чоловік, що складає букви. Він бере в ліву руку залізну лінійку з листовками з трох боків, і в цю лінійку, звану з німецька «вінкеляк», а по нашому верстунка, або набірниця і неначе в яке пуделочко, кладе

черенку за черенкою. Дивиться в рукопис, що його треба друкувати, і скоро складає слова, беручи правою рукою потрібні черенки, кожду з иншої переділки. Прим ром, щоби зложити слово «Україна», складач мусить сягнути до кашти сім разів і то до п'ятих різних переділок, по разу, а до тої, в якій є черенки «а», два рази, бо буква «а» приходить тут двічі. Слово від слова відділює порожню черенкою, коротшою від инших так, що при друку вона не відбивається і в книжці є там чисте місце. Зложивши кілька рядків, складач бере їх зручно з верстунки, щоби не розсипались, і кладе на довгу дощину з листовками, звану: лопатка або «шуфляк». Таким чином зложить цю книжку, або газету. Тоді той склад, або набір, посмарує чорною краскою і приклавши до нього папір, ударить кілька разів щіткою. На папері відібеться набір і це називається: щіткова відбитка. Її читає коректор і він замічує на боці ті похибки, які часто робить складач при складанню. Складач поправляє набір, вкладаючи на місце одної букви другу: от, приміром, замість: «кінь» він через недогляд зложив: «кинь»; то мусить витягнути черенку «и», а вложити «і». Коли вже вся коректа (поправка) зроблена, тоді йде верстання або ломка, то є: ділення набору на сторінки. Сторінки ще раз відбиваються і тоді ще раз їх переглядають, чи нема

Вінкеляк (набірниця).

Вінкеляк (набірниця).

якої похибки, а це називається: ревізія. Тоді несуть сторінки на машину і укладають їх так, щоби потім зложений і розрізаний папір, на якому відібеться, мав справді всі сторінки в належному порядку. Так уложені і зв'язані сторінки зветься: »формою«.

електрикою; ротаційні тільки електрикою. Друкар-

ється в головному з залізного «бляту», наче стола, з циліндра і п'ятих вальців. Як ма-

кріпленнями з'єдна-
ними сторінками
книжки, або газе-
ти, йде що хвиля

вою краскою. Краска переходить на черенки, а черенки відбиваються на

вала-циліндра. Задрукований папір машина сама викидає відками на

шина відразу й складає в двоє або в четверо. Цей друк іде досить скоро.

лише цілі форми в
навивається на ва
з гори накладати

Взір коректи.

Опущену букву в слові справляється в цей спосіб, *у* в
що перечеркаємо передню і йдемо на боці разом *оу* *н*
з недостаючою. При опущених, реченнях поклику-

черкаємо, ~~тут~~ а на боці побіч знака пишемо ^н_д (скорочене *deletur*). Перевернену букв^у замічує- /
мо: √ (vertatur-обернути). ~~написати в істотного дивана~~ √ гх їо фз
— переписавши підчеркуємо. Злучується слова — = =

хрестом # тасами складач умисно значить
в цей спосіб яке не міг прочитати, став- слово Г;
ляючи кілька черенок на голову, або лише

(В цей спосіб знова лучимомильно зроб-
лений відступ. Поєдинче значимо переставлення,
так або нумеруємо слова. Коли бракує стрічкуми

Г, 5 Вистаючі букви значимо } або {а вдушені |.

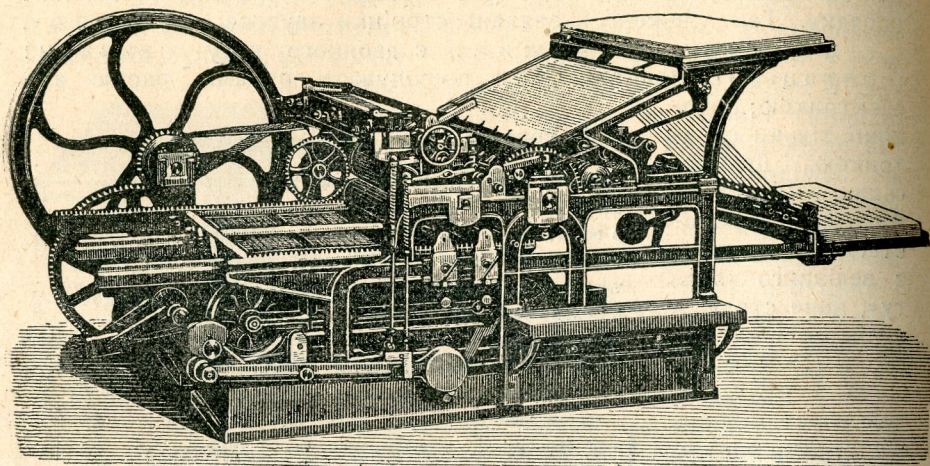
— Ця черта вказує як далеко належить посу-
нути. Нерівно сто я ч б вк і значи/ся д о а а чер-

Взір коректи.

і. І як при звичайній машині папір мусить
ремими аркушами, то при тій, папір іде б

перерви з окремого вальця, а на другім боці виходить готовий друк. На цій машині мож за годину задрукувати двацять тисяч

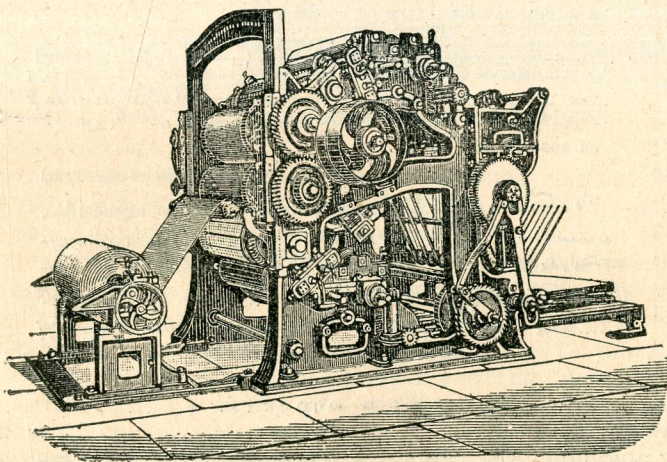

Звичайна плоска машина друкарська.

аркушів, тому на ній друкуються головню часописи, що їх скоро і багато треба що дня висилати.

Коли аркуші паперу задруковані і висохли, їх несуть до переплетні. Там складають папір після сторінок, сшивають

і оправляють книжку. Тоді її готову розсилають до книгарень на продаж.

Ротаційна машина.

— А щож робиться з тими черенками, що ними була зложена та книжка? — питав Миколка. — Чи вони вже непотрібні?

— О, ні! Ті черенки йдуть ін а з а д перед складача; він їх розбирає і вкидає кожду черенку до її переділки. А потім складає з тих самих черенок иншу книжку.

— А як відбивають у книжці образки?

— О, з образками справа не так проста і ти її міг би зрозуміти, якби наочно побачив, як це робиться. Я скажу тобі тільки загально, що аби вийшов у книжці, чи в газеті образок (ілюстрація, рисунок), треба вставляти в »форму« так звану »клішу«, то є той образок, виритий в дереві або в цинку. В дереві робить дереворитник долотцем дереворит, а на цинковій бляшці викликається образ зовсім инакше. Рисунок відбивається на бляшці при допомозі фотографії, потім обливається бляшку спеціальним квасом, який розпускає і вижолоблює місця ясні, а тіни не рушає. З такої бляшки мож тоді відбити образок на папері. Така цинкова »кліша« називається: цинкотип. Вона, що до висоти, мусить бути рівна з черенками. — Як будеш чемний, поїдеш зі мною при нагоді до міста, а там підемо до друкарні і до клішарні, де все побачиш наочно. Тоді зрозумієш, яку складну роботу треба зробити, заки з друкарні вийде готова книжка, ще й з образками.

Миколка подякував батькови за пояснення та довго ще потім, як уже ляг спати, думав про химерну друкарську штуку.

Це пояснення Микольцьового батька переписуємо і для вас, цікаві читачки й читачі »Світика«, а до того додаємо кілька образків, під якими знайдете потрібні пояснення. Старайтеся побути в якій друкарні і подивитися, як це все робиться, а кого на це стати, нехай купить собі в склепі маленьке бляшане пуделочко з гумовими черенками і пробує складати слова. З цього й товариші скористають, бо лекше уявлять собі, як складач складає в друкарні книжку, газету, або иншу друковану річ.

Незабаром видасть »Світик« окрему книжечку з докладним описом: як друкується книжки й газети.

Ластівочка.

Щебетала ластівочка,
Щебетала,
Повідала своїм дітям,
Де бувала...

Ой, бувала я далеко
На чужині,
Там так сумно, як без неньки
Сиротині.

Хоч і гарно, хоч весело
За морями —
Та найкраще в ріднім краю,
Між братами.

Ю.

Що думала про себе зарозуміла ігла?

(За Андерсеном).

Була собі раз груба шевська ігла, що вважала себе за дуже тоненьку і ніжненьку; просто думала собі у своїй головці, що вона — голка до ніжного шиття білля!

— Уважайте, не випустіть мене, бо як упаду, то можу загубитися! — пищала пишна ігла до пальців, які її брали зі стільця.

— То ще питання, чи таке іглище може загубитися! — відповідали пальці.

— Дивіться, я йду в товаристві! — гордилася ігла і тягнула за собою довгу дратву, без вузлика на кінці.

Пальці навернули іглу просто на капець кухарки, в якому роздерлася права частина верха і який треба було зішити.

— Я не пройду, я не пройду! — стогнала ігла. — Я вломлюся! Я не витримаю такої грубої роботи!

І справді вломилася.

— А що? Я не казала, що я за ніжна? — пишалася вже зломана ігла.

— Ну, тепер ти до нічого! — сказали пальці, але кухарка, до якої ті пальці і та ігла належали, думала инакше. Вона приробила іглі головку з накапаного ляку і встромила її замість шпильки в свою запаску.

— Бачите? Тепер я стала шпилькою! — хвалилася ігла перед палцями, поглядаючи на них з гори. — Я знала, що я ще діждуся чести; моя вартість мусіла бути признана!

І тоді ігла сміялася внутрішньо, бо на зверх годі пізнати, чи це шпилька, а ще до того з ляковою головою. Вона стирчала в запасці так гордо, начеби їхала в гості на сто конях та оглядалася на всі боки.

— Чи ви з золота? — запитала її раптом справжня шпилька, що сторчала поруч неї. — Ви дуже гарно виглядаєте і маєте гарне личко з ляку. Тільки шануйте його, бо не всі можуть собі дозволити на ляк!

Ці слова так урадували горду іглу, що вона з гордості піднялася високо-високо понад свою товаришку —

і ненадійно впала в ровець, куди саме кухарка виливала помиї.

— Тепер трохи буду подорожувати! — сказала собі ігла і не втратила доброго настрою.

Вона впала на дно рівчака, а понад нею плили тріски, солома й шматки паперу.

— Ось я собі сиджу ту, скромно і тихо, хоча я чей-же не проста ігла, але з ляковою головою, ціла шпилька! І чи знають ті тріски, хто під ними сидить! Де там! Ось пливе собі така тріска. Яка пишна, яка горда! Або те стебло! Як воно крутиться! Ой, не думай про себе так багато, бо розібешся об камінь! Або ось кусень часописи! Вже давно забули те, що в ній було друковане, а вона ще така горда! Ось, як розвернулась! Але я сиджу тихо і терпеливо. Я знаю свою ціну і мені її ніхто не відбере.

Одного дня побачила ігла біля себе щось блискуче. Вона думала, що це діамант, а то був звичайний кусник скла. Але що він ярко блестів, то ігла заговорила до нього і представилася йому як „нагрудня шпилька“.

— Ви певно пан діамант? — спитала його ігла.

— Так! — відповів збентежений кусень скла. — Я є щось із тої породи!

І так обое повірили собі, що вони є високого роду і гляділи зневажливо на цілий світ.

— Я жила в скриночці одної кухарки. Зі мною стрічалося часто п'ять пальців, але це вам були такі горді й невиховані хлопчиська, що Боже сохрани! А прецінь вони були тільки на те, щоби мене виймати зі скриньки, держати і знову ховати!

— Вони блестили так, як ми? — спитало скло.

— Блестили? Де їм там до блеску! Вони зовсім не блестили, але мимо того були страшенно горді. Їх було п'ять братів і всі стояли побіч себе гордо, хоча не були однакової величини. Перший палюх був грубий і короткий; він мав тільки один чиколоток і тому міг робити тільки один уклін, але він вперто говорив, що коли його відтяти, то чоловік тоді не здібний до військової служби, бо ніби не може вдержати в руці шаблі, ні кіса. Ласун

пхався в квасне і солодке, показував на сонце і на місяць і притискав перо, як кухарка писала. Третій довгань дивився на братів понад їх голови. Четвертий золотоноша ходив у золотім поясі, а малий мізинчик — цей зовсім до нічого був, а мимо цього гордий, як і всі! Чваньками вродилися і чваньками повмирають! І тому я пішла собі від них! — так гордо закінчила ігла своє оповідання.

— То сидимо тепер тут і ясніємо! — сказав черепок скла. По хвилі надійшло більше води і черепок поплив далі.

— Диви, і той пішов! А я сиджу далі. Видно, що я за ніжна, але це моя гордість і в тім моя ціна! — подумала собі ігла і гордо сиділа далі. — Мені здається, що я просто походжу з роду соняшних пронімів, така я ніжна і тоненька! Але навіть моя мати, Сонце, не може мене доглянути під водою, така я делікатна!

Одного дня надійшли якісь хлопці і шукали в рівчаку за цвяшками, сотиками і всякими відпадками. Це не була гарна робота, але їм це було приємно.

— Ай! — крикнув нагло один з них. — Що це за сміття вкололо мене в руку!

— Я не сміття, я пані шпилька! — запротестувала ігла, але її протесту ніхто не чув.

— А, то зломана ігла! — закликав хлопець. — Покладу її в отсю шкаралупку з яйця, най пливе собі!

— Сама чорна, а човен білий! Це дуже гарно! — гордилася ще й тепер зломана ігла. — Коби мене тепер побачив пан діямант!

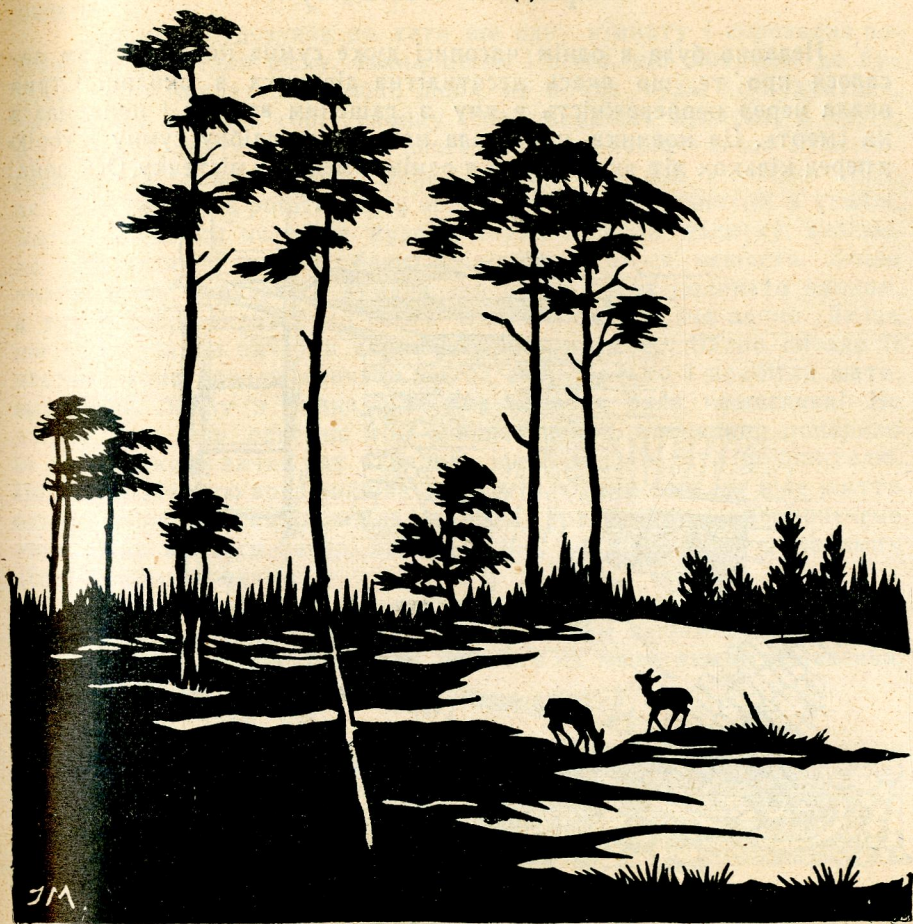
Але діямант її не побачив. Вона пішла ніким не за примічена далі аж виплила на дорогу.

— Крах! — затріщала шкаралупка яйця і по іглі переїхав тяжкий віз із дровами.

— Ай! Як це тисне і болить! — запищала ігла. — Я тепер певне захорую, бо я дуже ніжна!

Але вона зовсім не захорувала, бо її тіло було зі стали. Віз переїхав, а вона далі лежала серед дороги і може ще й сьогодні там лежить — ся зарозуміла ігла.

Весна іде!

Вже у гаю потемніло,
Всюди топиться сніжок,
А з під снігу показався
Вже зелений моріжок.

Ось, дві любі, милі серни
Свіжу там скубуть траву,
Втішно бігають, мов діти,
Чують гожую Весну.

І радіють пишні сосни,
Що діждалися Весни,
Бо тепер у свіжі шати
Приберуться всі вони.

Ю. Ігорків.

Кара за непослух.

Недавно була в однім часописі дуже сумна новинка. Там писалося про те, що якась десятилітня дівчинка в околиці Стрия впала через необережність в яму з гашеним вапном і попарилася на смерть. Ця новинка пригадала нам одну подібну сумну історію з перед кількох літ, яка сталася в однім німецькім містечку. Ось вона:

На краю містечка жила родина Вернерів, досить заможних господарів, що мали тільки одну дитину, дівчинку Люїзу. Вона мала вже 7 літ і була дуже жива та непосидюча. Тому родичі мусіли дуже вважати на неї, щоб не зробила собі якої шкоди. Вони нікуди не пускали її саму, а як куди йшли, то провадили дівчинку за руку. Це їй дуже не подобалося і вона тільки шукала нагоди, коли батька не було в дома, а мати була занята роботою в хаті. Тоді вона вимикалася крадьки з хати і бігала по подвір'ю тай на вулицю часом заглянула, аж доки зажурена мати не зловила її і не завела до хати. Мати карала дівчинку і просила, щоб не бігала сама, але дівчинка не слухала матері. Але раз була вона

за цей непослух тяжко покарана, і то покарана нещасливим випадком.

Батько добудовував до хати ще одну кімнату і спровадив робітників. Привезли піску, вапна, цегли і всего, що потрібне до будови. Мати наказувала Люїзі, щоби не бігала туди, де будується, бо раз, що завалляє собі суконку і перешкаджає мулярам, а друге, що може трапитися їй щось злого. Люїза приобіцяла, що буде послухна. Та слова не додержала. Вже другого дня в обідню пору, як мати подавала робітниками обід, а батько був зайнятий в стайні, Люїза викралася на місце будови, взяла з собою лопатку, вилізла на купу піску і почала бавитися. І тут сталося нещастя. Люїза хотіла щось мурувати і думала, що цегли треба поливати вапном, а тут в цебрі якраз було свіжо згашене, ще гаряче вапно. Люїза нагнулася, щоби зачерти вапна і впала в цебер. Вапно почало її пекти, а вона почала кричати. На це вибіг батько і прибігла мати, витягнули Люїзу з вапна, але яка-же вона була нещаслива! Не досить, що весь одяг на ній був попалений, але вапно попарило їй ноги, руки і личко так страшно, що її мусіли дати до шпиталю. По довгім ліченню вона вийшла зі шпиталю, але вже на ціле життя остала нещасною калікою: налягає на праву ногу і має попечене лице. Вона кається тепер, хоч за пізно, і все напоминає знайомих дітей такими словами:

»Слухайте батька й неньки, бо вони вам добра бажають! Всякий непослух вийде вам на зло, а вашим любим родичам причинить багато журби і смутку. Дивіться на мене, яка я нещаслива, що не слухала своїх родичів«.

Ю.

Марія Конопнічка.

Спів жайворонка.

Дай нам Біг, дай нам Біг
З цього поля повний стіг!
З цього стога зерна в брід,
З того зерна хліб, як мід!
Дай нам Біг, дай нам Біг
З того поля повний стіг!

Переспівав: Ю.

Мудрець.

По зеленій мураві похожають кури. На полудрабку воза стоїть білий півень і думає собі: Буде дощ, чи ні?

Перехилив голову, одним оком зиркнув на хмару тай далі думає.

— Бог знає, — зарохкала безрога — нині знову вже дали корові зернята з гарбуза...

— Ми все задоволені! — закудкудакали кури хором.

— Дурні ви, — рохкала безрога — щойно нині чула я, як господиня говорила, що гостям подасть кури!

— А то що, а то що, а то що?? — Кудкудакали кури.

— Скрутять вам шуйки, то буде ціле „ а то що“! — рохкала безрога й положилася в баюру.

Півень глядів на всіх вдумчиво від ніг до голови, а потім сказав:

— Кури! Не бійтеся і так від долі не втечеш! Я саме думаю над цим, чи буде дощ, чи ні?? Як гадаєте, безрого?

— Мені це всеодно!

— Мій Боже — сказали кури — півень займається зовсім не потрібними справами, а тимчасом із нього кожної хвили можуть зварити росіл...

Це так розвеселило півня, що він ударився крильми по боках і запіяв.

— Мене! Півня! На росіл! — Ніколи в світі!

Кури заметушилися. Тимчасом на порозі хати з'явилася господиня з величезним ножом і сказала:

— Всеодно, — він уже старий, зваримо його...

І підійшла до півня.

Півень глянув на господиню, але стояв на місці.

Господиня підходила все ближче, витягнула по нього руку...

Тепер півневи наче мурашки пробігли по тілі. Він пустився втікати, чим далі тим скорше втікав...

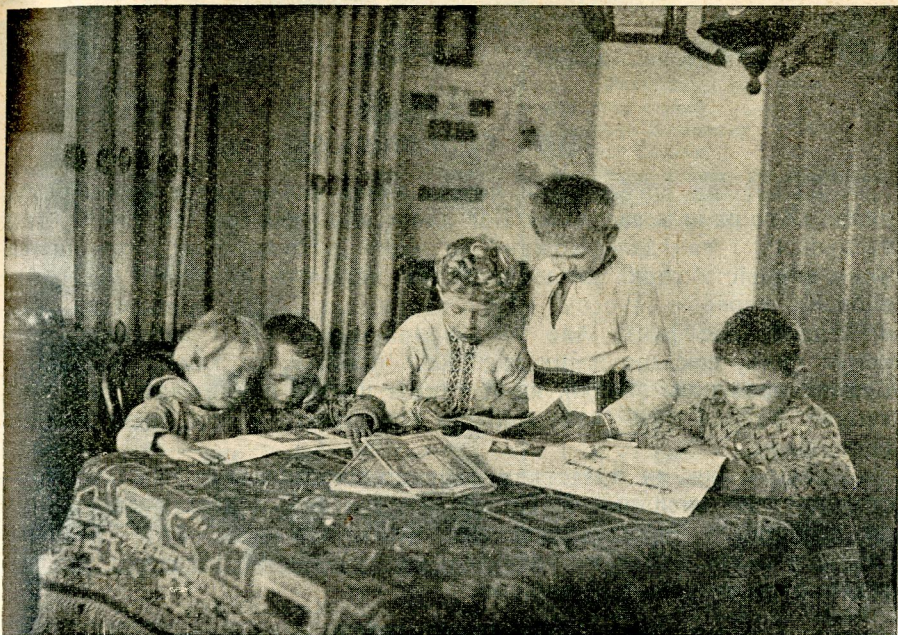
Кури розбіглися на всі боки, а безрога вдавала, що спить.

— Буде дощ, чи ні? — подумав півень, як його зловили і понесли в хату, щоби відрізати голову.

І як він жив, так і вмер, — як мудрець.

Переклав: *Михайло Лотоцький.*

„Світикові кооператори“.

З ліва сидять: Олюся Ліщота з Квятона і Лесь Зарівний з Устярського;
по середині сидить: Славко Ліщота, стоїть: Юрчик Батюк з Висової; на краю
з правої сторони сидить: Юрчик Зарівний переглядає »Господ. Кооп. Часопис«.

Що за гарна це картина
Тутки перед нами!
Любі діти так заняті
Пильно книжечками!

Оля і Лесько найменші —
Не вміють читати;
То книжечку з образками
Взялись оглядати.

Славко й Юрчик, дві поваги,
»Світик« студіюють,
Що лиш тільки прочитають,
Все над тим міркують.

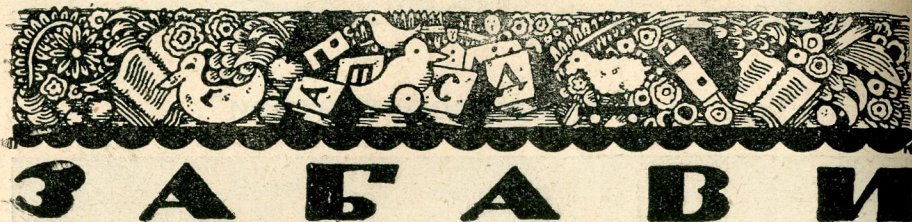
Другий Юрчик сів із краю;
Взяв газету в руки
І всміхаєсь, бо в ній бачить
Якісь смішні штуки.

Що за мила це громадка!
Аж серце радіє,
Як дітвора так до книжки
Горнутися вміє.

Так повинні поступати
Всі українські діти,
Всі цікавими книжками
Повинні радіти.

А найбільш цінить свій »Світик«,
Мов якого друга!
Він навчить вас і розрадить,
Зникне жаль і туга.

I.

Німі приповідки.

До цієї гри треба, щоби кожна особа знала якусь приповідку, напр. «Хто рано встає, тому Бог дає!» або: «Як собі постелиш, так виспишся!» і так далі. Кождий по черзі виконує такі рухи, щоби ними виповісти свою приповідку, але не каже ні слова! А особа, вибрана жеребом (льосом) має вгадати, що це за приповідка. Як не вгадає, дає фант. Але як «приповідач» зле і недотепно виконує рухи, так, що з них годі щось пізнати, то також дає фант. Судить провідник забави, який також шепче приповідки тим, які забули. Забава може йти, доки не вичерпається всім засіб знаних приповідок.

Наприклад, як представити рухами приповідку: «Як собі постелиш, так виспишся»? Отже укладається подушки на ліжку по середині і показується «на міги», що так буде недобре спати, а потім покласти подушки, як звичайно і показати, що тепер буде вигідно і правильно.

Лисячий хвіст.

(Рухова гра).

Всі стають у колесо, рамя при рамени, лицем звернені до середини кола, заложивши руки на зад. Один бере в руку скручений ручник, ходить на зовні довкола колеса і говорить або співає:

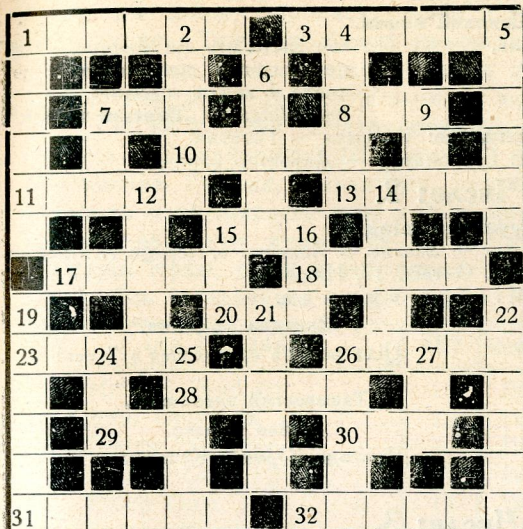
»Ходить лис коло дороги,
В нього бистрі й добрі ноги,
Ходить і хвостом махає,
Кому його дати має?»

Так повторюючи, може обійти колесо й кілька разів, а ніхто зі стоячих в колі не сміє оглянутися. Хто оглянеться, того «лис» має право вдарити по плечах. Нарешті він дає ручник незаметно комусь у руки і йде далі. Цей, що дістав ручник, жде ще кілька хвилин, щоби ніхто не догадався, а потім нагло бе свого сусіда на право по спині ручником і жене за ним довкола, аж той стане на своє місце. Перший «лис» став на місце другого, а другий обходить колесо і співає, або говорить так само. Забава йде, доки всі не були лисами, а потім видумують иншу забаву.

Загадки.

Перехрестна ломиголовка: „ЗІРКА“.

(Уложив Л. Маківка)

Поземо:

1. Гетьманська відзнака.
3. Рoste на болоті.
7. Домашнє звіря (тягне ярмо).
8. Рoste в городі (квітка).
10. Домашний птах.
11. Зоря — здрібноло.
13. У сім варимо.

Загадка літературно-географічна.

(Уложила Яр. М.)

Напиши отсі назви географічні точно одно під другим так, щоби з початкових букв вийшло назвисько українського поета: Відень, Європа, Київ, Нікополь, Египет, Одра, Шлеськ, Чернівці.

15. Виварений плин.
17. Приклеюмо до листа.
18. Ріка в Азії.
20. Вода в ціпкому стані.
23. Імя хлопця.
26. Театр, в котрому співають.
28. Частина одержі.
29. Родина птахів.
30. Насікоме.
31. Рoste в городі (гірке).
32. З того складається азбука.

Прямовісно:

1. Плакуче дерево.
2. Найбільша ріка в Європі.
4. Український купець.
5. Струнке дерево.
6. Ё на рибі.
7. Той, що краде (по російськи).
9. Жива лапка на миший.
12. Належить до фляшки.
14. Імя хлопця.
15. Насип із землі.
16. Родина.
19. Той, що грає на сцені з власної охоти.
21. Маленька частина огню.
22. Гра.
24. Жив у воді.
25. Місто заслання Шевченка.
26. Бувають осінню в садку.
27. Перша жінка.

Розвязки загадок.

Число: 1.

Загадка складова.

1. Диван. 2. Индиго. 3. Вислів. 4. Номади. 5. Альбїон. 6. Ярина.

Цілість: „Дивная новина“.

Перехресниця „Мороз“.

- Слова поземі: 1. Візок. 4. Епоха. 7. Битва. 8. Рак. 11. Пил. 13. Трач. 14. Хіва. 15. Акт. 18. Дах. 19. Мороз. 20. Кер. 23. Тут. 26. Орач. 27. Кара. 28. Дай. 31. Кір. 32. Нарис. 34. Коран. 35. Черес.

Слова прямовісні: 1. Варта. 2. Об. 3. Кий. 4. Ева. 5. Па. 6. Аллах. 9. Арк. 10. Кат. 11. Жак. 12. Ива. 16. Еос. 17. Еос. 20. Кодак. 21. Ера. 22. Рай. 23. Так. 24. Урі. 25. Тарас. 29. Пан. 30. Сич. 32. На. 33. Се.

Загадки: 1. Зелізняця. 2. Дорога. 3. Грім. 4. Сани. 5. Гребінь. 6. Солонина. 7. Вівця. 8. Пила. 9. Годинник. 10. Коршма.

Шаховий коник.

Хиба-ж не звісно вам, що зрана,
Заким зоря зійде румяна,
Найдуже все мороз смалить?

Та хоч застелить він віконце,
То це лиш знак, що швидко сонце
Заблисне й земаю отеплить.

Іван Франко: „Панські жарти“.

Географічна ломиголовка: Коломия — Рогатин.

Загадочні візитівки: Губернатор — Директор банку.

Число: 2.

Фігуральна загадка.

1. Маруся. 2. Бібула. 3. Пастор. 4. Засяне. 5. Халюци. 6. Перець. 7. Мисник. 8. Парана. 9. Година. 10. Ніжний. 11. Октоїх. 12. Индики.

Цілість: Місяць книжки.

Числова ломиголовка.

1	2	2	1
2		2	
2	2		2
1	2	2	1

Загадка родинна.

Ціла родина складалася з 7 осіб.

Тасмичний заголовок.

Вуйко Влодко.

„Пригоди Юрчика Кучерязова“.

Число: 3.

Складова загадка.

1. Демон. 2. Енеїда. 3. Ізмаїл. 4. Світло. 5. Мятка. 6. Дармоїд. 7. Вовчок. 8. Палій. 9. Нечуй. 10. Доббуш. 11. Делятин. 12. Тараща. 13. Дум-дум. 14. Образ. 15. Франко. 16. Німець. 17. Кашенко. 18. Лисенко.

Цілість: Де нема святої волі,
Не буде там добра ніколи.

Перехрестна загадка: „ТАРАС“.

Слова поземі: 1. Рум. 4. Гак. 6. Метер. 8. Чай. 10. Ад. 11. Дим. 12. Рак. 13. Яр. 15. Май. 17. Час. 19. Бар. 20. Тарас. 23. Бій. 25. За. 26. Жак. 27. Буг. 28. Кіс. 29. На.

Слова прамовісні: 2. Ум. 3. Меч. 4. Гей. 5. Ар. 7. Так. 9. Сад. 12. Ряд. 14. Димар. 16. Мак. 19. Бас. 20. Та. 21. Раб. 22. Сі. 24. Дах. 25. Загін. 26. Жук. 30. Сак.

Знаю: 1. Львів оснував король Данило в році 1256. 2. Червона Русь. 3. Від міста Галича — пішла назва Галичини. 4. В Кракові, в році 1491 надруковано першу книжку церковну, кирилицею. Був се „Псалтир“. 5. За 59 літ — т. є. в 1988 році. 6. Під Полтавою 7. о. Стефан Качала.

Загадочні візитівки: 1. Коминяр — 2. Агроном.

Магічний орнамент.

1. Г. 2. Сак. 3. Симон. 4. Гамалія. 5. Колач. 6. Ніч. 7. Я. Цілість: „Гамалія“.

Льоготом: Краса; раса; Крас.

Влучні розв'язки з чисел: 1, 2 і 3 надіслали: Болевівська Ірена, Гарух Юрчик, Галібей Ромчик і Орест, Генік Роман, Канда Дозя, Кассараба Влодко, Левицький Богдан, Лобай Ярослав, Литвинюк Надя, Малевич Євген, Мандюк Богдан, Моравецька Любка, Михайліха Марійка, Івась і Оленка, Олексюк Ромко, Ріпецький Нестор, Скородинський Богдан, Сітницька Марійка, Соневицький Леонід, Стельмах Іринка, Фіжделюк Василь, Чорнега Дизьо, ученики й учениці V відділу в Любелі і Якубів Євген.

Премію: книжечку п. з. „Пушистий король“ — вилосували: 1) Литвинюк Надя з Орішківце. 2) Олексюк Ромко з Володимирець. 3) Канда Дозя з Михнівця і 4) Стельмах Іринка з Жабиня.

ХОЧЕМО ПОЗНАКОМИТИСЬ!

У сій рубриці будемо відтепер подавати постійно в кождім числі газетки адреси всіх тих наших читачів і читачок, які бажають за-вести між собою переписку, щоби в той спосіб ближше зі собою по-знакомились. Тому, хто бажає навязати таку переписку, нехай подасть Редакції свою точну адресу, та поруч імени й назвиска, також свій вік (кілько має літ) і до якої школи та до котрої класи учащає.

Тут, на перший початок, подаємо **20** адрес наших американських читачів (10 хлопчиків і 10 дівчаток), які передали свої адреси через п. Омеляна Ревюка, редактора великого журналу для молоді, який виходить в англійській мові в Філадельфії. Всі вони бажають як най-скорше навязати переписку зі своїми ровесниками і ровесницями в Старім Краю, щоби в той спосіб мати змогу пізнати своїх у Ріднім Краю. Ось їх назвиска і адреси:

	Імя і назвиско	Літ	Класа	Число дому і улиці
Хлопчик:	Michael Brydidyr	11	IV	221 East — 6 Street.
	John Dublanyk	13	IV	315 East — 9 Street.
	Stefan Drobotey	13	IV	334 East — 14 Street.
	George Gula	11	IV	156 First Avenue.
	Philip Gula	11	IV	156 First Avenue.
	Semen Kurchey	12	II	219 East — 10 Street.
	Joseph Olijnyk	12	III	298 Avenue A.
	John Oleksin	9	III	244 Avenue A.
	Nicholas Redchuk	11	IV	314 East — 6 Street.
	Peter Stefaniw	11	III	429 East — 16 Street
	Willie Zarazka	10	II	619 East — 16 Street.
Дівчатка:	Helen Bodnar	9	II	221 East — 6 Street.
	Catherine Dublanyk	9	II	315 East — 9 Street.
	Stephanie Huck	12	III	271 East — 10 Street.
	Johanna Hulagrocky	10	II	218 East — 6 Street.
	Anna Kurchey	11	II	219 East — 10 Street.
	Pauline Myhal	12	II	512 East — 12 Street.
	Mary Olijnyk	8	II	8 Allen Street.
	Anna Semishin	12	II	622 East — 12 Street.
	Bertha Żukowsky	12	VI	528 East — 16 Street.
	Viktoria Żukowsky	8	III	528 East — 16 Street.

Місцевість і почта до всіх однакова — а саме Новий Йорк. Писати так: *New York, N. Y.* а під сподом додати *U. S. A.*

Писати адресу на коперті латинськими буквами так, як се надруковано по-вище. Взорець, як належить адресувати:

Mr. John Dublanyk
315 East — 9 Street
New York, N. Y.
U. S. A.

50
сот.

Miss Mary Olijnyk
8 Allen Street
New York, N. Y.
U. S. A.

50
сот.

До хлопців перед іменем додавати *»Mr.«* — то значить: «містера», або «пан»: а до дівчаток *»Miss«* — то значить: панна. На обороті можна подати адресу надавця (далі на 4 стор.)

(т. зн. сего, що лист пише). На лист до Америки треба наклеїти поштову марку за 50 сотиків. Без значків листів не висилати, бо неоплачені (немарковані) листи для заграниці почта польська повертає з поворотом до посилаючого, або сли не знає його адреси — тоді неоплачений лист нищить.

Читачі й Читачки «Світика» — хто з вас бажає познакомитися листовно з висше поданими хлопчиками і дівчатками, нехай напише до них листочок з поданням своєї адреси, а вони певно зараз відгукнуться і напишуть до вас.

Ану спробуйте! Але зараз!

Теребовельські діти — Лесі Українці.

Дня 24 лютого 1929 р. діти Української Захоронки в Теребовлі, під проводом своєї настоятельки, п. Осипи Ракочої, вшанували пам'ять нашої найбільшої поетки, Лесі Українки, святочним концертом. В найбільший світлиці Захоронки виднів на стіні портрет Поетки серед зелені й цвітів. П. Ракоча коротко і приступно розказала про життя й твори Лесі Українки, підкреслюючи головню її велику любов до Рідного Краю. Потім слідували співи, деклямації та гуртові вправи. Концерт закінчено відспіванням патріотичних пісень.

По концерті відбулися гри й забави. На це свято прибуло багато осіб з поза Захоронки. При тій нагоді діти зібрали між собою на пресовий фонд для «Світика» 2 зл. і для «Жіночої Долі» 2 зл.

Так то теребовельські діти святкують пам'ять Тих, що ціле життя працювали для України, та рівночасно своїми жертвами причинються до піддержання української преси. Всі українські діти повинні при кожній нагоді збирати на пресовий фонд «Світика», як це роблять діти Української Захоронки в Теребовлі.

Приятьель „Світика“.

Українське Товариство Допомоги
Інвалідам, Львів, вул. Руська 3/II.
Ч: 224/29.

Львів, дня 7 березня 1929.

ГАРНИЙ ПРИКЛАД.

Ваша маленька товаришка Ксеня Микласевич з Калуша, учениця 2 кл. зложила в день своїх імянин **5 зол.** на допомогу українським інвалідам. Не влаштовувала забави, бо її серденько боліє горем наших інвалідів, що стали каліками в обороні Рідної Землі, та недолею нашого народу. Свою жертву вислала на адресу: Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові, ул. Руська ч. 3/II.

Підіть всі за приміром маленької Ксені!

ЖЕРТВИ:

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Вп. Юрко Бичковський з Полісся 3'00;
Всеч. о. Клим Грушкевич 2'00; діти Укр. Захоронки в Теребовлі 2'00.
Разом зібрано: 7 золотих.

На фонд Українських Інвалідів: Дозя Величко з Волі нижньої 1 зл.

○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: **Михайло Таранько.** ○ ○ ○

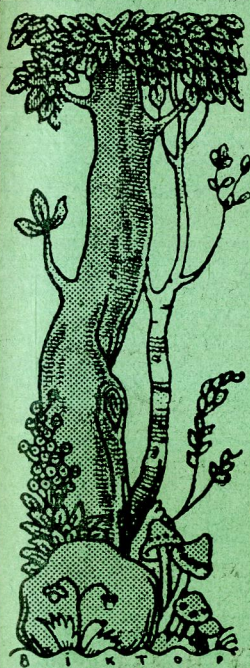
Друкарня ОО. Василян у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 5.

ТРАВЕНЬ

РІК 1929.

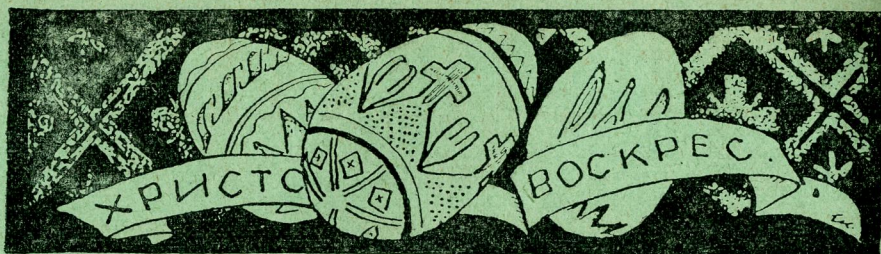

ЗМІСТ:

1. Писанка	129
2. Звідки взяли писанки	130
3. Черевичи	132
4. Історія куска хліба	133
5. У цвітну неділю	135
6. Шапка невидимка	136
7. Прийшла весна	142
8. Про галицького князя Романа з роду Мегиславичів	143
9. Князь Роман	145
10. Вигадка	145
11. Нечемна Ляля	146
12. Родина	147
13. Перша муха	151
14. Чайки	152
15. В гаю	152
16. Осел і коза	153
17. Ірка вдягається	154
18. Весна	155
19. В полі	155
20. Що таке сахарина?	156
21. Поворот птиць	157
22. Забави	158
23. Загадки	159

Ціна 1 зол.

З нагоди Празника Воскресення Христового пересилаємо всім нашим передплатникам, читачам і прихильникам тут у краю як і поза межами Рідної Країни — щирі побажання із традиційним староукраїнським привітом:

Христос Воскрес!

Видавництво «СВІТ ДИТИНИ».

IV. ТАБОР НОВИКІВ.

Експедиція Митрополит Андрій Шептицький відступив санаторію у Підлюті над рікою Лімницею в Стрийських горах Новикам (-чкам) на літний табір. Організує його Головна Управа Уряду Новиків.

Табір триватиме від 4 липня до 10 серпня (5 тижнів).

Опікун о. Александер Бучацький.

Обозний — В. Кліш. Лікарська опіка запевнена.

До табору можуть їхати Новики і Новички від 8 літ до 14. Харч 5 разів денно.

Оплата вносить 65 золотих. (І рата 15 мая, II — 15 червня, III — в таборі).

Зголошення слати на адресу: Пластова домівка („Молоде Життя“), Львів, ул. Бляхарська ч. 11.

Діточки!

Попросіть своїх родичів, щоби все, що ми їмо, купували в

„НАРОДНІЙ ТОРГОВЛІ“

бо через двигнення рідної торгівлі і рідного промислу — двигнеться цілий нарід!

В „НАРОДНІЙ ТОРГОВЛІ“

можна дістати:

цукор, цукорки, медівнички, мід, оріхи, міддали, родзинки, каву, чоколяду і багато інших добрих річей.

СВІТ ДИТИНИ

Писанка.

Сходить сонце над полями,
Сяють золотом загони,
Про Христове Воскресення
Великодні грають дзвони.

А в церкві наші діти
„Воскресе Христос!“ співають,
І діточими устами
Воскресення величають.

Біля церкви із полудня
Бавляться з товаришами,
Гагілки, танки виводять
І хваляться писанками.

— На моїй прекрасні взори!
— На моїй квітки задурили!
Так щебечуть мов пташата,
Дідуса всі обступили.

А дідусь промовив любо:
— Най говорить, хто що хоче,
Але писанка найкраща, —
То серденько є діточе!

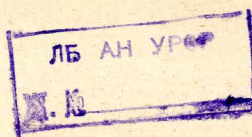
— Хто все горнеться з любовю
І до батька і до мами,
В того серце так яснє,
Наче писанка з квітками.

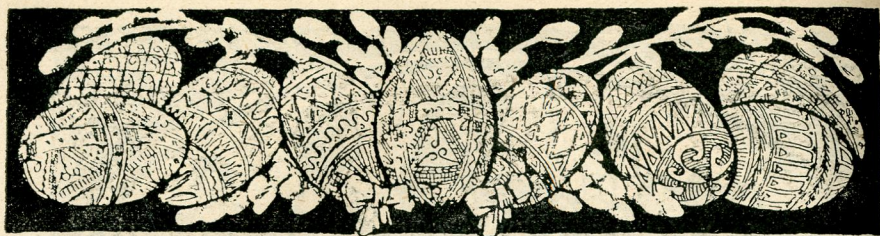
— Хто народ свій щиро любить,
Рідну землю хто кохає,
В того серце золотою
Писанкою завжди сяє.

— Хто свою любов покаже
Не словами, а ділами,
В того серденько найкраще —
Писанка над писанками!

— А яка вона прекрасна,
Най з вас кожде поміркує:
Чудні цвіти на Великдень
Сам Христос на ній малює!

Ю. Ігорків.

Звідки взялися писанки.

(Легенда).

Великі муки й терпіння переніс наш Спаситель, найбільший Учитель людства, Ісус Христос. Його обжалували жидівські фарисеї перед римським намісником Пилатом, що Ісус хоче стати королем Юдеї. І Пилат не міг опертися жидівському синедріонові (судові) та віддав їм Ісуса на муки, хоча сам не вірив у цю брехню фарисеїв.

Фарисеї мучили Ісуса й допитували, насмівалися над ним разом з римськими жовнірами, а нарешті виеднали в Пилата дозвіл: прибити Ісуса на хрест. І так сталося, як Ісус сам предсказав. Що Його замучать і Він жертвується за весь рід людський.

Але сповнилися й інші слова Ісуса й давних старозавітних пророків. Ісус третього дня по своїм сконі воскрес із мертвих. Хоча Його тіло зложили в глибокій камінній гробі і привалили грубою, важкою камінною плитою і поставили узброєну сторожу, пророцтво сповнилося. Досвіта третього дня, відхилився важкий камінь з гробу Ісуса, з могили вдарила велика ясність, яка осліпила й перелякала вартуючих римських воїнів. Вони попадали лицем до землі, а над гробом станув у всій своїй величі воскреслий Христос, живий і всміхнений, осяяний світлом великим, з кровавими слідами ран на руках і ногах.

За хвилину Ісус зник, а гріб остав порожній. Перелякані воїни побігли в місто, звістили своєму сотникові, що сталося, та просили, щоби їх не карав, бо вони невинні. Бо хтож може змірятися з незнаною вищою силою, що творить чуда?

Римський сотник сидів саме при сніданню й хотів обірати собі з лущпинки шість варених яєчок, що їх невільник положив перед ним на деревляній тарілці. Та по-

чувши цю вістку, яку йому принесли вояки, він з лютости стратив охоту до їди. Бож він був відвічальний своїм урядом за тіло похованого в гробі Ісуса. Що йому скаже Пилат?

Отже сотник дуже розлютився на вояків і почав кричати з усеї сили:

— Ви гільтай! Що ви мені за байки тут повідаєте? Не встерегли гробу і певно п'яні позасипляли, а злодії вкрали вам тіло замученого зперед носа! А тепер викручуєтеся чудом, щоби уйти смерті! Кажете, що воскрес! Я вам голови повідрубую за цю брехню! Деж може чоловік воскреснути з мертвих! Як з мертвого може щось стати живе; з червоного біле, а з білого червоне? Готуйтеся на смерть! Зараз закличу ката!

Воїни почали тремтіти з жаху і попадавши ниць перед своїм сотником, присягали, що це правда, що вони кажуть, та благали, щоби їм дарував життя. Нагло один з них глянув мимохіть на стіл і на тарілку, на якій було шестеро яєць, і скочив на рівні ноги та закликав:

— Ось, сотнику, поглянь! Чи не сталося з білого червоне? Чи не може бути чудо в світі? Коли ти пам'ятаєш, що ти сказав, то тепер даруєш нам життя!

Сотник глянув і собі на тарілку й остовпів з дива. Всі шестеро яєць, що перед хвилиною були білі, як сніг, тепер стали червоні, як кров. Хвилинку не знав він, що з ним діється, велика переміна сталася в його серцю. Нарешті він встав і промовив:

— Радуйтеся, бо ви вратовані! Вірю вам тепер, що Той замучений воскрес, і вірю, що Він був Бог! Ідіть в мирі, а на спомин свого ратунку візьміть собі по одному червоному яйцеві. Вони вас уратували.

Кажуть, що потім врадувані вояки розказували всім про чудо, яке сталося над гробом Ісуса і в домі сотника, а на доказ того показували червоні писанки. І від тоді всі віруючі християни що Великодня пишуть писанки і обдаровують себе взаємно. На ту памятку, що як ті писанки вратували воїнів від смерті, так Ісус Христос своїми муками вратував увесь людський рід від пекольної заглади.

Черевички.

А у мене черевички, а у мене невеличкі,
Стоять собі у куточку, ждуть на свою паняночку,
Мережані, вишивані, злотим цв'язком підбивані,
Аж за очі хапають — в хаті сонцем сіяють.

А в неділю, у Лозову, йду по лозу, по шовкову —
А на ніжках черевички, а на ніжках невеличкі;
А телятко, а ягнятко — на дворі й мале качатко,
Всі на мої черевички: глип, глип!
А я собі по доріжці: скрип, скрип!

А по лозу йдуть всі діти — по золоті базьки-цвіти —
Йдуть шнурочком, йдуть рядочком,
Аж до церкви на горбочку;
Лозу дід дає старенький — гладить головки маленькі.
Дід на мої черевички: глип, глип!
Я з лозою до фірточки: скрип, скрип!

На Великдень гагілочки — підуть в чотири рядочки
Дівчатонька на цвинтарі — а я з ними в своїй парі;
Як „Рожоньки“ заспівають, то мене в коло спіймають
— Всі на мої черевички: глип, глип!
А я піду гагілочки: скрип, скрип!

Хто тяжко працює — повинен солодити
поживу й напитки
цукром, а не безвартісною сахариною!

Історія куска хліба.

Мама була в їдальні, а Левцьо бавився в кімнаті з Лією і місс Пір. Але ледви мама закликала: — Ходіть сюди, діти! — Левцьо і Лія побігли обоє, Левцьо своїми ножиськами, а Лія своїми ніжками.

— Я хотілаб оповісти вам історію куска хліба — сказала мама. — Левцю, чи хочеш почути її?

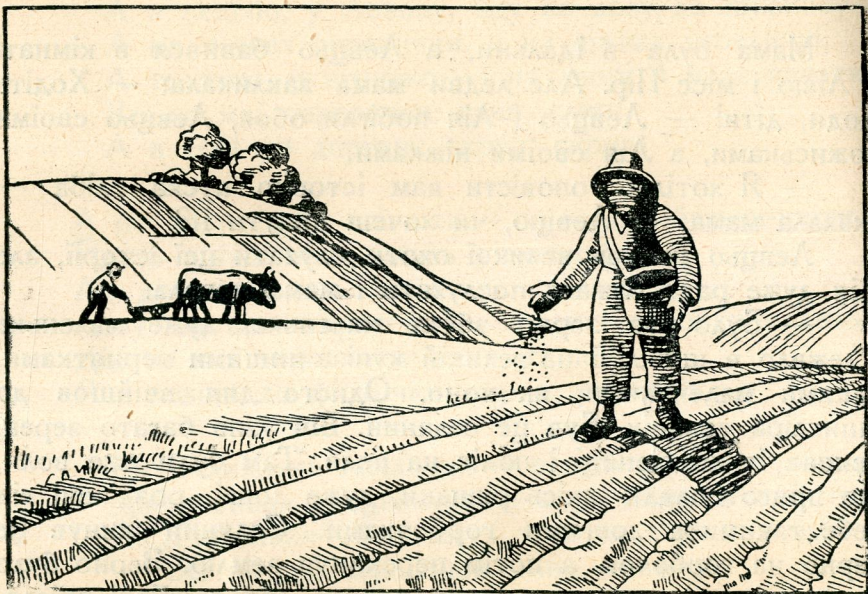
Левцьо не мав великої охоти слухати цієї історії, але Лія дуже радо бажала послухати і мама почала:

— Було раз зерно збіжа, маленьке, дуже маленьке і лежало в шпихлірі на великій купі з іншими зернятками, такими маленькими, як воно. Одного дня ввійшов до шпихліра чоловік. Був це селянин. Він узяв багато зерен, всипав їх до сівниці і поніс на поле. Там були вже воли, що приготувляли якісь рівчаки, дуже довгі, розділені від себе такими-ж довгими горбочками. Селянин кинув це зерно на горбочок, а потім перекинув землю. Зерно було уже покрите землею, поволи почуло, що грубіє і трісло, а з розпукленого місця вилізла ніжненька й біленька ростиночка, яка росла між грудочками землі. Потім ця ростиночка видісталася на верх землі, на світ і побачила небо. Далі зробилася зелена ростиночка і довга, як палець Лії. Пізніше стала ще більша, як палець Левця. Та в тім прийшло велике зимно. То наставала зима. Ця билинка, яка була ростинкою з зерна, перестала рости, бо було за зимно. Прийшов тоді сніг і покрити її, щоб було тепліше.

Минула зима і настала весна. Сніг щез; воздух потеплів і билинка могла знов рости і стала так велика, як Лія, а пізніше, як більше тепліло, стала так велика, як Левцьо. Тимчасом на вершку ростили витворився колосок

із численними зернятками, наповненими молочком. Колосок був зелений, як і ростина, але помалу, помаленьки, стоячи на сонці і сохнучи, став жовтий, як золото; а зернятка ствердли так, що були подібні до маленьких камінчиків.

Тоді прийшов на поле селянин, побачив, що збіже дозріле, взяв серп і вижав його. Опісля зібрав усі колоски на тік, повязав їх і кинув на машину, що витрясла зер-

нята з їх криївок. Усі зерна зібрав у мішок і поніс до млина...

Левцьо й Лія слухали дуже уважно, а Левцьо сказав:
— Мамо, оповідай дальше! Що зробив селянин у млині із зерном?

— Селянин сказав до мельника:

— Чи змелеш мені це зерно?

— Дуже радо — відповів мельник, — коли мені заплатиш.

Селянин заплатив мельникови, мельник змолот зерно і селянин поніс муку до дому, бо змелене зерно стає мукою.

На другий день прийшов пекар до селянина:

— Я мушу пекти хліб; чи даш мені свою муку?
— Дуже радо — сказав селянин, — але ти мушиш дати мені за неї гроші.

— Добре, сказав пекар і дав гроші селянинові, а той дав йому мішок муки. Пекар пішов до дому, взяв трохи муки з мішка, розчинив її водою, поділив тісто на кусники і всадив їх до печі, щоби пеклися. Коли тісто спеклося, пекар вийняв його з печі і поклав усі хліби на лавці у своїй крамниці. Тоді Емілія пішла на купно, купила хліб і принесла до дому,

— А далі? — сказав Левцьо.

— Потім був один хлопчик, який називався Левцьо. Він був дуже голодний і казав Емілії, щоби дала йому кусок хліба, зжував його своїми зубками, зробив розчину зі слиною і проковтнув. В шлунку знайшов цей хліб квас, який перетворив його на сіру масу; з тої маси витворився білий плин, з якого потім повсталала кров.

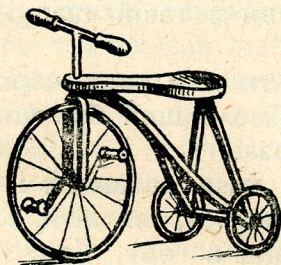
— А далі? — спитав Левцьо.

— Кров почала бігти жилами Левця, не здержуючись ніколи, бо кров завжди рухається, як деякі хлопчики..

— Так, як я! — сказав Левцьо.

— Так, як ти! Бачиш? Ти тепер сидів трохи спокійно, але охота рухатися щіпає тебе з усіх сторін. Тому тікай і йди бавитися.

Левцьо побіг і почав їздити на триколеснику.

У двітну неділю.

Вже в лугах розвилися
Галузки вербові,
»Котики« мохнаті,
»Шуточки« шовкові.

І пустили віття
На бистреньку воду,
Нам вони віщують
Весняну погоду.

За М. Конопніцкою: Ю. І.

Шапка-невидимка.

(За Бехштайном).

Один мельник мав три сини й одну дочку. Та як дочку він дуже любив, то до синів не мав ні крихти батьківського серця. Все тільки нарікав на них; з нічого, що вони робили, не був вдоволений, вічно ганив їх і то зовсім незаслужено. Це боліло синів. Вони часто жалувалися один перед другим на батьківську неласку і нараджувалися, як-би то привернути до себе батьківське серце. Але даремно. Як не догоджували вони батькови, як не підлещувалися чемністю і працею, — батько все був до них строгий і непривітний.

Одного вечера сиділи всі три брати, як звичайно, разом і говорили про своє горе.

— Ах, коби де дістати шапку-невидимку! Вона помогла би нам нераз у потребі! — сказав один з братів.

— Що за невидимку? — запитав другий і третій.

— Не знаєте? Таж карлики, які живуть у високих горах, мають шапки-невидимки. Коли вбрати таку шапку на голову, тоді того, що в тій шапці, зовсім не видно. Прекрасна річ! Можете в такій шапці зникати завжди з очий тих, що вас не хочять бачити і від кого не чуєте доброго слова, от як від нашого батька. Можете брати, що хочете, ходити, куди хочете, ніхто вас не побачить, як довго ви в такій шапці-невидимці з малого карлика.

— Але як дістати нам таку чародійну шапочку? — запитав з жалем наймолодший братчик.

Найстарший сказав:

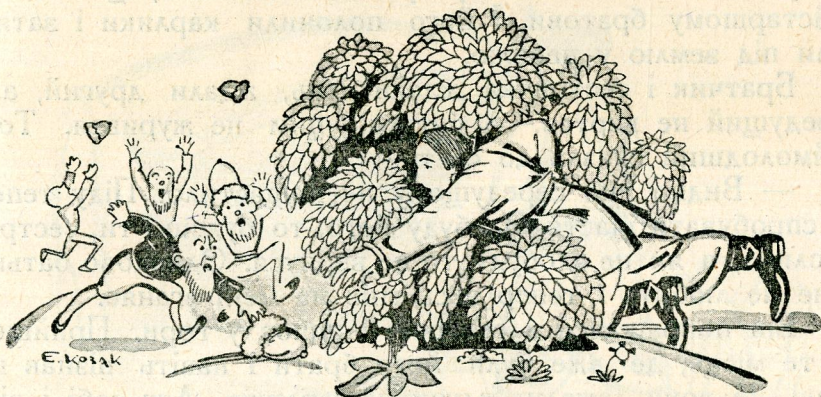
— Карлики, це дуже забавний і жартібливий народ. Вони дуже радо граються, як діти, і при тім часто підкидають свої шапочки в гору. Гоп! і їх уже видно, гоп! ловлять свої шапки знову, кладуть на голову і вже їх не бачиш, начеби розплилися в мряці. Отже треба би тільки підглянути, як вони бавляться, і як тільки котрий з них підкинув свою шапку в гору, хап! треба зловити її карликови з перед носа! Тоді карлик уже мусить бути видимий і ти стаєш паном усіх карликів! А тоді можна або за-

держати собі шапку-невидимку і зробитися невидимим, або зажадати від карликів великого окупу, з якого можна би жити ціле життя. Бо карлики мають величезні скарби золота й срібла під землею.

— Ой! — закликав середущий брат. — Дістань нам, брате, такої шапки! Ти з нас найсильніший!

— Я спробую! — сказав найстарший і ще тої ночі попращався з братами і сестрою, яку всі брати дуже любили тай пішов у гори.

Коло півночі прийшов він на одно місце між скелями, де по витолоченій траві було пізнати, що тут улаштовують

карлики свої гри і забави. Він положився за кущем і ждав. Небаром побачив кількох карликів. Вони прибігли з вереском на те місце, стали танцювати, боротися, передражнюватися, а при тім кидали шапки в гору і ловили їх.

Нагло одна шапка впала близенько хлопця. Він схопився, щоби її зловити, але карлик, до якого шапка належала, був меткийший від нього, скочив і зловив свою шапку, викрикуючи дзвінко:

— Злодіяка! Злодіяка!

На цей крик випала на поляну величезна громада карликів, які обсіли хлопця так, наче муравлі хруща. Хлопець боронився завзято і побив багатьох карликів, але вкінці не міг опертися перевазі. Вони звязали його і затягнули у своє підземне царство.

Коли брати і сестричка побачили, що їх найстарший брат не вертає, вони засумували дуже і радили, що ро-

бити. Та з їхньої ради не виходило нічого, а батько зовсім не журився тим, що син пропав. Тоді середущий брат сказав:

— Тепер я піду у високі гори. Може мені вдасться добути шапку-невидимку і принести до дому. Бо я думаю, що найстарший брат здобув її, але забув про нас і пішов собі у світ, щасливий. Я певне вернуся до дому. А як не вернуся, то знайте, що мені не пощастило, а на той випадок бувайте на віки здорові!

Середущий попрощався з братом і сестрою і вибрався в гори. Та на жаль і йому трапилося те саме, що й його найстаршому братови. І його полонили карлики і затягнули під землю у неволю.

Братчик і сестричка ждали день, ждали другий, але середущий не вертав. А батько і цим не журився. Тоді наймолодший сказав до сестри:

— Видно, що середущому не пощастило. Піду тепер і я спробувати щастя. Здобуду його, то будеш і ти, сестро, щаслива, а як не здобуду, то не вернуся. Однаково батько мене не любить і тепер весь гнів на мені зганяє.

Він попрощався з сестрою і пішов у гори. Прийшов на те місце, де вже були його брати і навіть пізнав по траві, де вони лежали, ждучи на карликів. Ляг собі і він. По хвилі надбігло кільканайцять карликів. Вони почали свої звичайні герці. Гупс! одна шапка впала близько хлопця. Але він не ловив її, думаючи:

— Маю час! Нехай карлики почуваються зовсім безпечними і свободними.

Гоп! упала друга шапка ще ближче. Але й цієї не ловив хлопець, і її взяв собі карлик таки з перед хлопця, що прикляк був за кущем.

Гоп! третя, гоп! четверта шапка. Гоп! пята — але, що ця впала таки хлопцеві на голову, то він її вхопив і міцно стиснув у руках, заки перестрашений карлик міг добігти до неї.

Аж тепер, тримаючи шапку-невидимку міцно в руках, хлопець виступив ізза куща і показався карликам.

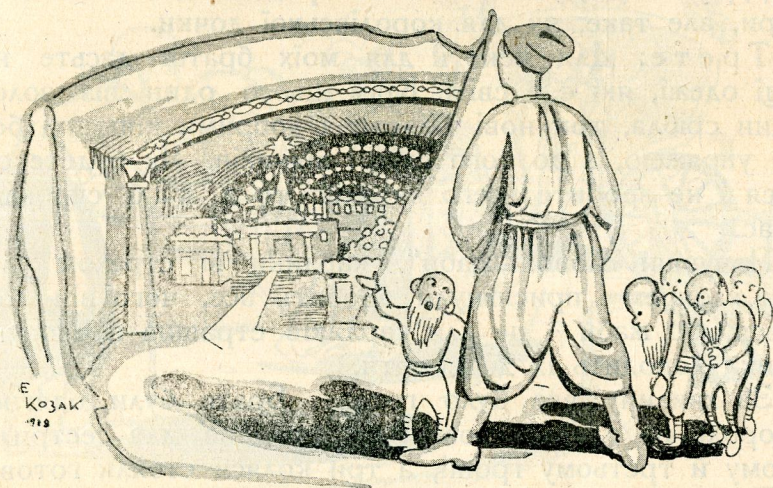
— Злодіяка! Злодіяка! — зарепетував простоволосий карлик.

— Злодіяка! — закричали всі карлики і пустилися до хлопця, але вони не могли йому нічого вдіяти, бо як довго він мав їхню шапку в руках, мав також і силу над ними. Тож вони всі стали його з плачем просити, а простоволосий карлик вклякнув перед ним і заломив з розпуки руки, бажаючи, щоби за всяку ціну віддав шапку.

— За всяку ціну? — відповів хлопець. — Добре! Отже передусім питаю вас, де мої оба брати?

— Твої браття у нас під землею!

— Що роблять?

— Служать нам!

— А тепер ви всі будете мені служити! Поведіть мене зараз до моїх братів!

Карлики мусіли слухати хлопця, бо через здобуту шапки він мав над ними владу. Вони повели його крізь щілину в скелі у підземний світ, де він побачив прекрасні палати, комори і хатки.

Карлики привели перед хлопця його обох братів, а вони, побачивши свого наймолодшого брата, закликали:

— О, нещасний! І ти дістався до неволі карликів? То ми всі три не побачимо вже денного світла!

— Не журіться! — промовив наймолодший брат. — Я прийшов вас уратувати! Ось у моїх руках шапка-неви-

димка, якої вам не пощастило дістати. При її допоміж я виведу вас звідсіля і всі будемо щасливі.

А звертаючися до карликів він промовив:

— А тепер ви послухайте мене! Знаєте самі, що колиб я задержав шапку-невидимку собі, то ваш карлик пропащий, бо всі люди побачуть його і зловлять. Тож я, як добрий хлопець, віддам її назад, але вигода за вигоду! Кладу вам такі умови, які мусите сейчас виконати:

Перше: Зготовте мені напитек, який збудив би у мойому батькови любов до його синів.

Друге: Доставите мені придане для моєї любшої сестри, але таке, як для королівської дочки.

Третє: Для мене й для моїх братів дасьте найкращі одежі, які є в світі. Крім цього один віз золота, а один срібла, три нові повози з добрими кіннями і багатою упряжею, а до того слуг і візників. Як будете отягатися і не зробите всего як слід, то я жаб спроваджу на вас.

Почувши слово: „жаби“, карлики зі страхом упали перед хлопцем і присягнули зробити все, чого він домагається, бо жаби — це для карликів страшна й осоружна річ, яка доводить їх до смерті.

За хвилину все було готове. Брати були одягнені, як королі, на одному возі було придане для сестри, на другому й третьому гроші, а три коляси стояли готові.

Тимчасом у млині старий млинар сварився вже з дочкою:

— Ти знову плачеш? За ким? За пройдисвітами? Бачиш, які вдячні! Я їх виховав і вигодував на те, щоби мене на старість покинули. Хто мені тепер допоможе? Ми з голоду згинемо! Чуєш — млин стоїть, не меле; і нікому направити...

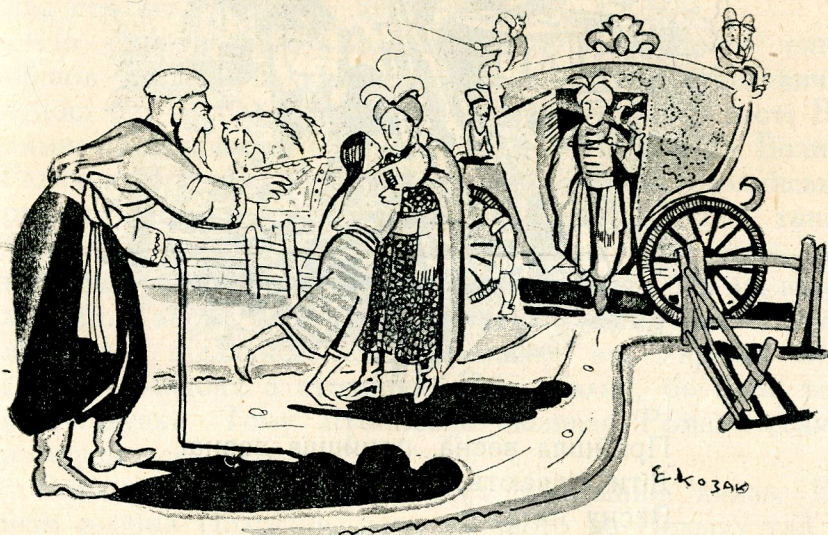
Дівчина ронила сльози і не відповідала ні словом. Аж нараз чує, хтось наче їде дорогою. Кинулася до вікна. Дивиться, а перед хатину заїжджають нові вози і панські повози з обслугою, такою дивною, маленькою та блискоучою. А з повозів висідають якісь три паничі тай ідуть у хату. Сестра не пізнає їх.

— Витай нам, сестричко! Витай нам, батьку! — кли-

чуть паничі і щойно тоді сестра пізнає своїх братчиків, а мельник своїх синів.

Передусім напийся, батьку, отсього вина! — закликав найстарший брат, наливаючи в чашу чарівний трунок.

Батько випив і зараз почув коло серця щось приємне, мило, почув батьківську любов до своїх дітей. В одній хвилі зрозумів, як несправедливо відносився до своїх синів, кинувся їм на шию та просив їх вибачити йому все те, що було.

— Вибачаємо, батьку! Тиж наш рідний! — кликали брати зі сльозами в очах. — Тепер заживемо всі в згоді, щастю і в любови. А наша сестричка аж тепер вийде замуж, бо ми для неї гарне придане привезли!

Саме надійшов і суджений дівчини і радості всім не було границь. Брати, сестра, батько і суджений посідали за стіл, пили їли, а маленькі слуги usługували їм.

А млин зачав тоді скоро працювати: млинські лотоки стали обертатися: ш-ш-ш! — а млинські колеса стали молоти зерно: гур-гур-гуррр!

Прийшла весна.

Прийшла весна, прийшла весна!
Діти співають,
Весну витають,
Траля-ля-ля, прийшла весна!

Лишаймо дім, у гай ходім!
Будем співати,
Квітки збирати
В зеленім гаю запашнім!

I.

Купуючи сахарину — набуваєте хоробу;
купуючи цукор — набуваєте здоровля
і силу до праці!

Про галицького князя Романа з роду Мстиславичів.

В „Світикови“ за місяць березень ми розповіли про славного князя Ярослава Осьмомисла, як він князував у Галичі, та про його сина Володимира. Володимир умер у 1198-ім році, а що не мав синів, то на нім закінчився рід князів з роду Ростиславичів, що панував у Галичині понад сто літ.

По смерті цього Володимира (Ярославового сина) прийшов до Галича князь Роман з роду Мстиславичів. Він досі був лише волинським князем і сидів у місті Володимирі Волинським, а тепер в р. 1199-ім злучив Волинь з Галичиною і став князем великої Галицько-Волинської держави. Небаром прилучив він до цієї держави також і Київ. Там — правда — княжив князь Ростислав, але він присягнув Романови вірність тай у всьому був від нього залежний. Також чернігівських князів примусив Роман, щоби йому піддалися, так, що майже вся Україна була під його владою, а столицею став Галич, бо Київ тоді зовсім підупав. Тому літописець називає Романа „самодержавцем всієї України“.

Роман був дуже хоробрий і відважний князь. Він зовсім розбив Половців, нападав часто на Польщу тай на Литву і кажуть, що полонених Литовців позволяв запрягати в плуги і орати ними українські ниви. Всі сусідні держави боялися Романа й шанували його.

Хотів його позискати для себе й тодішній папа римський, Інокентій III, який також мав в Італії свою державу. Кажуть, що він хотів, аби Роман приймив з усім народом католицьку віру (бо тоді всі Українці були православної віри), а за те обіцяв йому королівський титул. Папа прислав своїх послів до Галича в тій справі, але Роман вислухав послів і не згодився на це, кажучи, що й за королівську корону не зломить батьківської віри. Та чи справді були такі послі в Галичі, цього напевно не знати.

В кождім разі це є певне, що князь Роман твердо тримався батьківських звичаїв і був добрим опікуном свого народу,

бо ще й до нині ходять між народом перекази про нього, а також співається про нього в народних піснях, приміром при грі „Воротар“ співається про: „людей князя Романа, нашого пана“ і про „мізинне дитятко, у сріблі, у золоті, на золотім кріслі“. Переказують до нині, що ніби то якийсь Литовець — полонений, запряжений до плуга, застогнав раз:

— Ой, Романе, Романе, лихом живеш, Литвою ореш!

Роман князував коротко, всего 6 літ, від року 1199 до 1205. В 1205 році він воював з польським князем Лешком Чорним і загинув у битві під Завихостом над Вислою.

Мертвого привезли його до Галича й тут поховали.

По Романі осталася вдова з двома малими синками: Данило мав 3 роки, а Василько несповна рік. Вдова пробувала князувати в імені малолітнього Данила, але її вигнали з Галича другі князі, які почали знову битися між собою за княжий престіл. Вдова втікла з дітьми до угорського короля Андрія, який ніби брався обороняти її, але тимчасом змовився з польським князем Лешком і заручив свого сина Коломана з дочкою Лешка та настановив Коломана князем у Галичі. Але небаром він посварився з польським князем, а цей візвав князя новгородського Мстислава, званого „Удатним“, щоби взяв собі Галич. Мстислав взяв Галич і вигнав Мадярів з Галичини.

Тимчасом підросли сини Романа, Данило й Василько. Вони вернулися з чужини, але що Галич тримав Мстислав, то вони стали князями на Волині і ждали нагоди, коли зможуть добитися батьківського престолу.

За часів Мстислава в р. 1223 наші князі звели першу битву з Татарами, що прийшли тоді з Азії. Вони стрінули Татарів над річкою Калкою — коло Азовського моря. — Татари розбили їх зовсім. Данило і Мстислав утікли поранені, а решту князів Татари повбивали, а самі завернули назад до Азії.

Небаром потім, в році 1228, помер князь Мстислав. За Галич почав воювати князь Данило. Йому вдалося побити всіх суперників і він став князем Галицько-Волинської держави так, як був його батько Роман. Про Данила напишемо другим разом.

Князь Роман.

Ти у Галичі високім
Кріпко на престолі сів,
Ти грізний, відважний воїн,
Пострах був для ворогів.

Затремтів перед тобою
Гордий половецький хан,
Тай Польщі й далекий Литви
Ти завдав чимало ран.

Ти могутньою рукою
Аж до Київa досяг,
Всі князі тобі скорились
І на твій клялися стяг.

І цинив ти добру славу
Меч і віру батьківську,
Вище, як чуже підхлібство
І корону золоту.

То тому в народі нашім
Твоя пам'ять ще живе:
„Про Романа, того пана,
Про дитятко мізинне...”

Ю. Ігорків.

Робіндранат Тагоре.

Вигадка.

Чому на очах у тебе сльози, дитино моя?
Як погано, що вони тебе завжди лають за всяку дрібницю.

Ти, пишучи чорнилом, замастив свої пальчики і личко, а вони за те звуть тебе брудасом.

Чи назвали-б вони брудасом місяць, коли-б він себе замастив чорнилом?

За кожду дрібничку вони лають тебе, дитино моя. Вони раді-б причепитися до тебе нізащо.

Ти розірвав собі штанята, бавлячись, і вони за те називають тебе неохайним.

Якже вони назвали-б осінний ранок, що сміється крізь роздерті, розірвані хмари?

Не зважай на те, дитино, що вони тобі кажуть, що складають тобі повний список твоїх провин.

Всі знають, що ти любиш медяники і вони за те називають тебе ласуном.

Якже-б вони тоді назвали нас — що так любимо тебе?

За: „Нашою Бесідою“.

Нечемна Ляля.

— Мамусю! чому Ляля моя все нечемна?..
Перше була слухняна, солодка, приємна, —
Все старалась мамі в чомусь послужити:
Чи попрятати в хаті, чи десь щось зашити.
Така хороша доня — то радість правдива!
А тепер, я хоч мама, але нещаслива:
Моя Ляля все плаче, — розпатлані коси,
Із подертих панчішок видно п'яти босі,
Поплямлена суконка, сорочка подерта,
Сама брудна, невмита і така уперта —
Зовсім слухати не хоче... Що мені робити?
Бо з Лялею такою справді тяжко жити...

* * *

— Як дитина нечемна — каже мама тихо —
То справді для мамусі се найгірше лихо.
Але дам тобі раду: не зважай на неї,
А бери у всьому приклад із мами своєї.
Помагай в господарстві, попряч гарно в хаті.
Позастелюй ліжечка в ляльчиній кімнаті,
Заший дірки в одержі, умийся чистенько,
Читай „Світик“, учися і бався чемненько.
Ляля все те побачить і стане їй сором,
Чемність мами болючим буде їй докором —
Почне вона з тебе гарний приклад брати
І будете щасливі — і доня і мати.

Дід Сава з Донею.

Сахарина нищить здоров'я —

цукор його поправляє!

Родина.

Як тільки настали великодні ферії, зараз десятилітний школяр, Дмитруньо, почав збиратися в дорогу. Родичі дозволили йому самому (самому, подумайте) без ніякої опіки, їхати до Львова. У Львові мав Дмитруньо брата Богдана, що ходив до гімназії. Богдан був уже великий, говорив грубим голосом і вуса вже йому засіялися. Але то не був ніякий гордий брат, ні! Він, хоч вже великий, дуже любив бавитися з Дмитрунем. Перед святами він написав до родичів, щоби дозволили Дмитруневи приїхати до нього, до Львова на день, на два, а у великодну Суботу мали оба разом вернути до дому.

І родичі дозволили.

До Дмитруня написав брат, що возьме його зі собою у Львові до цукорні, де будуть заїдати смачні тісточки і пити смаковиту чоколяду з битою сметанкою на верху. А вечером підуть разом на представлення до театру. Всі видатки обіцяв Богдан покрити зі своєї кишені, бо Богдан мав власні гроші. Він був дуже пильний, вчив других учеників і за се йому платили.

У Львові, на головнім дворці, мав Богдан очікувати Дмитруня. Іде Дмитруньо, іде собі зелізницею і думає, як то добре мати такого любого і мудрого брата. Є до кого поїхати, є з ким потішитися. А далі думає Дмитруньо, яке то щастя мати таких добрих родичів і молодші сестри-пестійки. Тепер, коли він віддалювався від рідної хати, пізнав він, як дуже він їх любить.

Або і дальша родина. Дмитруньо мав ще у Львові двох стрийків і одного вуйка. У одного стрийка мешкав саме брат Богдан. А знова в горах Карпатах мешкали Дмитруневі дві тети і бабуня. Всі вони між собою дуже любилися. Коли котрий із членів родини приїхав до Львова, виходили на двірець стрийки, або вуйко, вели до хати, гостили. А коли треба йому було піти до лікаря, чи до якого уряду, то стрийки вели його і давали всякі ради. Вони всьо добре знали, бо вони Львовяне і мали тут багато знайомих.

А на літо знова ціла родина виїжджала на село, або до Дмитруневих родичів, або в Карпати до бабуні. Тож-то тішилися всі, тож-то гостилися! А вже забавам діточим не було кінця. Дмитруньо також їздив до родини, відвідував своїх стриччих, та тіточних братів і сестричок. Так Дмитруньо пізнав і полюбив цілу родину цілим серцем. Нераз він думав, що за таку любу родину варто навіть життя віддати. Він не втерпів би, щоб хтонебудь посмів зробити кривду його родині.

— Го!- го! — думав він, як я доросту буду і я опікуватися молодшою родиною. Я буду працювати, дороблюся маєтку і слави. Хочу, щоби моя родина була горда з мене, так, як всі горді тепер з брата Богдана. Тато, як говорять про нього, то кажуть: »Мій

син!» — і гордо підносять голову, а мама, як його витає, то все має сльози в очах.

От так думав собі Дмитруньо, аж заїхав до Львова, а тут уже і Богдан на двірці махає рукою. Висів Дмитруньо з поїзду витається з братом і вже хоче дещо розказувати, але побачив, що брат дуже поважний. Коло брата стояла якась старенька бабуса-селянка і щось розказувала, плачучи. Став Дмитруньо прислухуватися, і чує, що вона з Волиня, що їхала цілу ніч, що син її при війську в Ярославі і тяжко занедужав. Дома вона сама одна і помочі ніякої не має і пропадає її господарство. А далі стала розказувати, що вона перший раз їхала залізницею, що хоче їхати зі Львова до Ярослава, до сина, та не знає як і куди має удатися. Богдан зараз добув з кишені розклад їзди і сказав:

— Ваш поїзд відходить за три години і 15 минут; ходіть зі мною до ждальні. У ждальні Богдан посадив бабусю на крісло і почав толкувати їй, що вона мусить зараз написати просьбу до військової команди тут у Львові, щоби її хорого сина увільнили з війська. А бабуся зложила руки і просить:

— Напишіть паничику, напишіть мій соколе! Сама я неписьменна, хто мене тут бідну, чужу поратувє? — Бєсїди моєї не розуміють!

— Добре! — сказав Богдан і пішов з Дмитрунем до кіоску, купив аркуш паперу, написав просьбу і каже до бабуні:

— Ходім!

Сіли вони всі троє до трамваю, Богдан купив білети і їдуть. Приїхали до військової команди. А то будинок великий, комнат багато, але Богдан нікого не боїться, йде сміло від одних дверей до других, аж знайшов самого головного команданта. Тоді отворив двері і дав бабусі просьбу в руки, та сказав: »Йдіть до сего пана і дайте йому сю просьбу«!

За хвилю бабуса вийшла від команданта дуже вдоволена, бо він обіцяв сповнити її прошення. Богдан знова глянув на годинник і каже:

— Спішіться бабусю до того трамваю, що онде стоїть, бо незадовго ваш поїзд відходить. А бабуса в плач, та в просьбу, щоби Богдан відвіз її ще на двірець, бо вона згубиться у Львові. Богдан згодився і на се. Вернули на двірець. Богдан купив бабусі білет їзди і намістив у вагоні, як малу дитину. А бабуса його щиро поблагословила.

Коли справа з бабусею вже скінчилася Дмитруньо відітхнув глибоко і сказав:

— Ну, Богдане, усміхнися, чого ти такий поважний?

Богдан почав весело розмовляти з Дмитрунем, коли тут несподівано трафилася нова пригода.

На розі вулиці приступив до них якийсь дуже винужденнілий чоловік, перепросив чемно Богдана і сказав:

— Я зачув у вас українську мову, тому набрав смілости спитати про дещо!

— Прошу! — сказав Богдан.

— Чи не знаєте — сказав чоловік — де тут у Львові мешкає пан посол Н. Н. — я маю до нього дуже важну справу. Я приїхав нині з Підгір'я, з копальні нафти. Мене вислали робітники. У нас страшна нужда, нас визискують властители копалень, у котрих ми працюємо. Ми заштрайкували і вже дві неділі не працюємо і не беремо платні. Наші жінки і діти гинуть з голоду. Хочемо, щоби пан посол говорив у тій справі в соймі, щоби уряд занявся нашою долею, бо так далше не може бути! — І він з великого зворушення закрив очі рукою, котра сильно тремтіла. Видно було, що говорить правду і що його горе є велике. Потім він виймив в кишені якісь папери і листи та подав їх Богданови. Богдан уважно переглянув папери і сказав по хвили:

— Пан посол Н. Н. є щирим приятелем мого стрія і я його особисто знаю, бо він у нас буває. Чекайте, я вам дам карточку до нього. По хвили одначе сказав:

— Ні, я не смію до нього писати, він старший, поважний чоловік, я піду з вами сам туди.

І знов мусів Дмитруньо йти за ними. Вже був лихий на Богдана і бурмотів:

— Що мене те все обходить? — Я змучений і хочу їсти...

Прийшли вони до помешкання посла, а його нема в хоті. Богдан запитав служачого, чи є в нас телефон. Служачий запровадив Богдана до телефону, а Богдан, як у себе дома, дзвонить, говорить до телефону і шукає посла через телефон по цілім Львові. Нарешті чути вже, що з ним розмовляє. Посол обіцяє зараз прийти і каже робітникови на себе заждати. Богдан повісив слухавку і звернувся до робітника, але дуже перелякався, бо сей тимчасом зімлів. Зачали його ратувати, а коли прийшов до памяти, Богдан схилювся над ним і запитав:

— Ви може хорі?

А той відповів:

— Пане, я три дні нічого не їв!

Богдан добув з кишені гроші і післяв служачого за їдою для сего бідного чоловіка. Коли він вже поживився, дав йому кілька золотих у руку, кажучи:

— Се для вас... на дорогу!...

Потім Богдан і Дмитруньо вийшли на вулицю, але на улиці Дмитруньо спостеріг, що вже цілком темно, skleпи позамикані. Спитав Богдана про годину і довідався, що до театру також вже запізно йти.

— Підемо Дмитруню до дому, спати! — Нині я тебе вже не заведу нігде, бо пізно, а всі гроші, які я мав, віддав тому нуждареві.

Дмитруньо стояв хвилюку, мов скаменілий. Всі мрії відразу щезли: тісточка, солоденька чоколяда і театр! — Не витримав і розплакався та почав жалуватися:

— Так ти мене Богдане любиш? — Хибаж се твоя родина?
— Так — сказав Богдан — се моя родина, і не лише моя, але і твоя Дмитруню!

— О, неправда! — закликав Дмитруньо.

— А ти чув їх мову? Чув, як вони до мене промовляли?

— По українськи! — сказав вже не так певно Дмитруньо.

— Вони Українці і ми Українці, і вони наша рідня, Дмитруню. Всі ми належимо до одної великої родини, до одного великого українського народу і тому ми повинні собі взаємно помагати. А бачив ти, Дмитруню, які ті люди були нужденні і безпомічні? Вони тут у великій місті, так само, як ти не далиб собі ради, колиб я їм не був поміг. А ти мій брат, молодший брат, чи ж міг би я тебе де самого лишити?

Ах! Даруй мені Богдане! Який-же я був страшний самолюб! Але я не розумів сього, що ти робив. Тепер знаю, вони темні і тому безпомічні, ти образований, тому ти меткий і смілий. Так, так, ти супроти них був старшим братом. То так, як Тарас Шевченко сказав у своїм вірші:

— „Обніміте, брати мої, молодшого брата,
Нехай мати усміхнеться, заплакана мати...”

Ти обняв нині своїм любячим серцем тих наших молодших братів-Українців і усміхнулася наша Мати-Україна.

— Но, але і ти нині не без заслуги, Дмитруню! — бо ти мусів відмовити собі всіх приємностей.

— О, тепер я не хочу нічого більше! Який щасливий день нині! Ти мене нині навчив, Богдане, яке то щастя служити нашій великій українській Родині. Чим-же є наша родина в порівнянні із сею Родиною, до котрої належить цілий нарід?

— Богдане, я чую, так неначеб мені побільшилося серце. Я чую, що в моїм серці від нині не буде перебувати сама лише наша мала родина! Я хочу, так як ти, обняти серцем весь український нарід, усю тую велику українську Родину, котрої члени числяться на міліони!

Марія Конопнічка.

Бузько.

Бузько, бузько, діти!
Вміє він летіти. —
Хто його дігнати встигне,
Тому кашка не застигне —
Кле-кле-кле-кле-кле!

Бузько сів, клекоче,
Мов сказати хоче:
— Всіх вас, діточки, вітаю,
Про здоров'я вас питаю —
Кле-кле-кле-кле-кле!

Бузьку, ой небого,
В тебе піря много!
Жаби піря це числили,
Двіста тисяч налічили —
Кле-кле-кле-кле-кле!
Далі перестали
І ревно благали:
— Ой, ти бузьку, схаменися,
Нас хоч трохи відчепися —
Ква-ква-ква-ква-ква-ква!

Переспівав: Ю.

Перша муха.

Прийшов кінець лютої зими. Показалося веселе весняне сонечко, заплакали холодними слізми соплі на дахах, потемнів сніжок.

Весна йде! весна!.. радуються діти, дивлячись, як топиться сніжок, прислухуються, як журчать перші, ледви помітні, струмочки. — Швидко сніг зовсім зникне, травичка зазеленіє, розпустяться листочки на деревах!...

— Но, то ще не хутко буде, — усміхнулася мама, прислухуючись до розмови дітей. — Довго ще прийдеться сонічку попрацювати, поки переможе воно купи снігу та ледяні окови рік.....

А сонічко день за днем пригріває все сильніше та сильніше; вже зовсім жваво журчать струмочки, показалися на полях і прогалини.

Заглянув веселий соняшний промінь у запорошений кут великої кімнати і розбудив муху, що там зимувала.

Виповзла вона сонна, вяла, вся в поросі і павутинню. Прилетіла на вікно, обігрілася на сонічку — ожила трохи — протерла ніжками очі, перелетіла на стіл подивитись, чи нема там якоїнебудь поживи. — Дуже то вона через зиму охляла.

— Муха, гляди-но мамусю, муха! — закричали радісно діти, побачивши муху. — Ах, люба, хороша муха! Ти також весну почула! Ну, тепер, хутко тепло наступить. Ах, славна мушка, треба дати їй трошки цукру, нехай вона покушає, аджеж вона напевно всю зиму нічого не їла.

Прислухується муха до слів дітей й ухам своїм не вірить. Що за диво таке: осеню їй з подругами від людей життя не було — чого вони тільки не придумували, щоби знищити їх, бідолашних.

І підставочки з отрутою ставили, і липкий папір розкладали, і пукавками били, а тепер, і любенькою називають, і цукром частують — чудеса та й годі... — „То певно тому, що я перша появилася“, — рішила вкінці муха.

З російської мови переклав: Г. С-люк.

Чайки.

На наші багна прилетіли чайки. Прилетіли великим стадом розсілися на замерзлім ще болоті і заповнили своїм скигліннем цілу околицю.

Чи ж не було чого скигліти? Ні одної комашки ще не було, ні один слимак ще не пробудився, ні одна травичка не піднялась з тяжкого зимового сну.

Все ще спало — неначе закаменіле.

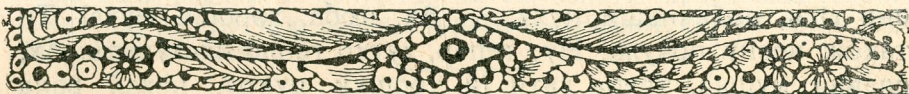
За скоро, за скоро прилетіли ми, стогнали старі чайки доко-раючи молодим чайкам, що виперли їх з теплих і вигідних місць. Пропадемо з голоду на тій мертвеччині, нарікали другі! Чи не краще булоб вичекати нам у вирі теплішої пори і прилетіти сюди тоді, коли леди потануть, мухи і комахи розбудяться, купина зазеленіє. Так нарікали лиш ті, котрі не чули в собі завзяття.

Молоді чайки лиш крилами на се здвигали і буяли у воздуху, наповняючи його веселим, радісним криком. Не жаліли, що за скоро прилетіли. Зголоднівши, корінне їли і все збивалися високо-високо до сонця, потім стрілами падали на болото, неначе тепло забирали від сонця і землі його віддавали. Коли на землі сиділи, шії вперед витягали і надслухували.

Бачили то старі чайки, сміялися з них і говорили. — Як ті дурні витягують шії, вдивляються кудись і наслухують. Пождіть, не мине вас смерть голодна і холодна.

Та молоді чайки і не думали про смерть. Вони наслухували, щоб не пропустили хвилі, коли зачне будитись до життя їх рідне болото, щоб у пору заспівати величний гимн відродження природи.

Гр. Кадлубицький.

В гаю.

Підем, ньенько, в гай веселий,
Там що ранку є ангели!
А куди пройдуть ніжками,
Гай вкринається квітками...

Мушу я раз дідня встати,
Там ангеликів застати,
Як у шатах, у сріблених,
Йдуть по травах, по росистих...

За М. Конопнічкою — Ю. І.

Осел і коза.

(Байка).

Один чоловік мав осла і козу. А тому, що осел мусів багато працювати і носити важкі тягарі, давав йому господар краще і білше їсти, чим козі. Тому коза зазидувала ослови. Вона рішила позбавити його кращої їжі, або щонайменше спровадити на нього гнів господаря. Тому одного дня сказала хитро до осла так:

— Любий друже, послухай мене! Вже від давна серце мені крається, як дивлюся на твою важку працю; тож хочу дати тобі добру раду. Наколи мене послухаєш — буде тобі лекше.

— Дуже радо! — відповів осел. — Якаж твоя рада, сестрице?

— Моя рада така: завтра, як тебе знову гнатимуть із важкою ношею на хребті, ти, ніби нехотячи, перевернися у рів і вдавай хорого. Тобі дадуть тоді відпочити і на довгий час звільнять від роботи.

А думка кози була така: Осел впаде, господар розлютиться, набе його і їсти не дасть. Та послухаймо, що сталося не так, як коза міркувала.

На другий день осел ішов з тягарем понад рів і пригадавши собі раду кози, подумав:

— Ану спробую!

Він нібито випадково зачепив об камінь передною ногою і перевернувся в рів. Та в тій хвилі осел почув, що зле зробив; він таки справді важко побився, так, що його ледви живого видобули з рова і затягнули до стайні.

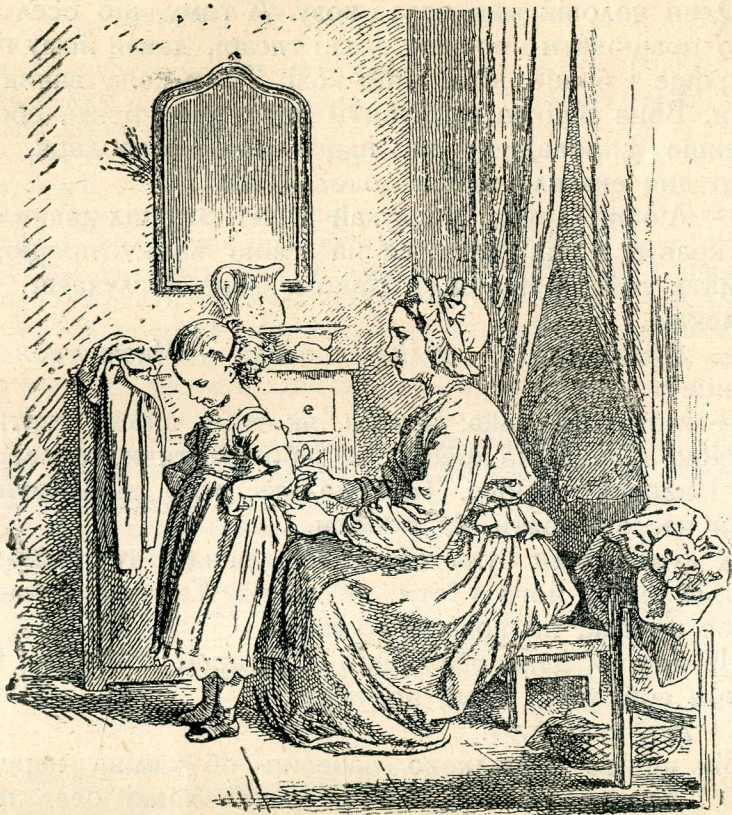
Господареви шкода було роботящого осла; він післав по ветеринаря; ветеринар оглянув хорого осла і казав приладити йому свіжі, січені козячі легкі. А що господареві осел був дорожчий, як коза, він зарізав козу і ще того самого вечера осел зів козячі легені собі на здоровля.

Так пімстилася на бідній козі її власна завість і нещирість.

Езоп.

Ірка вдягається.

Ось, глянте! Ірочка маленька
Вже вміта, скупана, чистенька.

Вже свіжа є на ній суконка,
В долині вишита коронка.

Ще лиш головку причесати,
І гарну стрічку завязати.

Тоді за ручку візьме мати,
І підуть гостей привитати.

Весна.

Мірно.

Слова: П. Капельгородського.
Музика: Т. Волод. Пеліха.

Шумить, гуде
Веселий гай
І гомонить:
Вставай, вставай!
Розтане сніг,
Зима мине,
Земля кругом
Цвісти почне,

Дітий малих
Веселий рій
Посує з хат
На луг мершій.
Радіє все,
Співає все:
Весна іде,
Тепло несе.

В полі.

Підемо в поле скоро світ:
— Квітоньки гожі, вам привіт!
І та витай, травичко,
І ти, срібна росичко!

Ви довго спали сном твердим
Під білим снігом ледовим;
Враз сонічко пригріло
Зі сну вас пробудило!

За М. Конопніцкою:— Ю. І.

Що таке сахарина?

Люди, примушені тяжкою працею здобувати средства на свій прожиток, стараються всіми способами обмежити свої розходи та найменше видавати гроші. Такі ощадности не можуть бути одначе получені зі шкодою для здоров'я, бо в противному разі це, що заощадимо на спожиттю дешевого, однак шкідливого корму, мусимо з надвишкою видати на лікаря. На жаль не всі люди придержуються цієї правди, а доказом того є: уживання сахарини для домашніх потреб.

Що таке сахарина?

Сахарина — це продукт, який одержується шляхом різних хемічних перемін з погазової смоли, що полишається з камянного вугля при фабрикації світляного газу.

Коли отже показалася добута цією дорогою сахарина — розвели люди точні наукові досліди, щоби переконатися: чи не є вона для людського здоров'я шкідлива. Думки в тім напрямі були зовсім виразні: ніхто з учених не доказав, щоби сахарина була для людського організму потрібна. Деякі дослідники думали з початку, що сахарина є обоятна для організму людини і наколи не приносить йому ніякого пожитку — то також не ділає для нього шкідливо. Однак дуже скоро переконалися ті учені, що сахарина безоглядно шкодить людському організмови і що свійства хемічні: які вона в собі має — безперечно затроують організм людини.

Досліди над сахариною, ведені довгі роки, виказали в початках нашого століття, що не лише деякі хемічні сладники, але взагалі сама сахарина своїми свійствами безперечно приносить людям великій шкоди. Вже це саме, що не підлягає вона зовсім перетравленню в людському організмі — є наглядним доказом на її некористь.

Приміром, пісок не є справді отруєю, але наколи хто споживає його постійно, хоч-би в невеличких кількостях, то переконається, що це не виходить на здоров'я. Гірше мається справа з сахариною, бо кожда найменша навіть її окрушина, яку чоловік поликає — виходить в тім самім виді з організму, спричинюючи несмак в устах і шлунокові недомагання.

Щоби однак це на тім скінчилося...

Шлунок людини витворює для перетравлення спожитого корму спеціальні соки, які його розпускають. Крім цього витворює шлунок дрібонькі тільця т. зв. «ензими», яких не можна бачити голим оком, лише через побільшуючі скла. Шлунокові соки і ензими відгрівають дуже важну роль при травленню спожитого корму, а їх брак в шлунку відбивається дуже некористою на здоровлю людини.

Отже сахарина не лише здержує чинність цих дрібноустроїв та спиняє їх розвиток, але в трохи більшій кількості споживана, убиває їх зовсім, наражуючи тим чином людину на поважні шлунокові недуги, получені з утратою сил і здоров'я. Найвиразнішими об'явами затроєння сахариною є передовсім — несмак в устах, а за ним слідує сильний

розстрій жолудка («бігунка»). Дуже часто в людей, що уживають сахарину, можна заобсервувати завороти голови і млісність.

Само собою, що всі ті відевні об'яви не виступають відразу по першій, чи другій склянці чаю, засолодженено сахариною, хочай навіть найменша її доза, впроваджена з напитком, чи кормом до організму чоловіка, відбивається на нім відевно. Організм кожного чоловіка має ріжну відпорність і ця давка сахарини, яка в одного може спричинити лише легеньке забурення, иншого може набавити тяжкої недуги. Наколи навіть хтось, що уживає сахарину, досі ще від неї не занедужав, то зовсім певно скорше чи пізнійше поважно занедужає, а побіч утрати здоровля, понесе також дуже значні страти грошеві.

Після висше сказаного — то не ошадність, але марнотравство — є уживання сахарини замість цукру. Марнотравство це є тим більше шкідливе, що потягає за собою руїну здоровля не лише дітий, але навіть й дорослих. Гроші, видані на сахарину, є безповоротно страчені, бо сахарина, як це вже висше сказано, не має в собі зовсім ніяких відживчих складників.

Зовсім відмінно річ мається з цукром, який є природним продуктом, одержаним з цукрових бураків під діланнєм соняшних промінів. Стислі досліди наукові виказали незаперечно, що цукор є одним з найпоживніших і найбільше здорових покармів. Позаяк є він заразом дуже легкостравний, а кожда його частина зістає через людський організм з користтю спожиткована — то можемо сміло сказати, що цукор у відношенню до своєї відживчої вартости — є одним з найдешевших покармів.

Слідуючим разом — скажемо дещо більше про цукор та про його високу вартість відживчу для організму людини.

По́ворот птиць.

Прилетіла люба птичка:

— Що чувати, діти?

Вже надходить весна гожа,

Розцвітають цвіти.

Тає крига, плывуть води

Гень в далеке море,

Я до вас лечу, кохані,

Через доли й гори.

За М. Конопніцкою: — Ю. І.

Не давайте дітям сахарини, наколи не
хочете затроювати їх молодих організмів!

ЗАБАВИ

Зайчик.

(Гра рухова).

При цій забаві число осіб мусить бути непаристе. Як товариство є паристе, то одна особа не бавиться, тільки приглядається.

Пари беруться за руки і стають в колесо. В середині стоїть особа, що не має пари. Колесо крутиться і співає коломийку:

„Ой сів зайчик на меженьку
Тай думку думає,
Як зловити за рученьку,
Кого він кохає!“

По скінченню цеї пісеньки »зайчик« ловить, кого хоче, за руки і пориває з кола до себе, а всі інші стараються ставати в пари. Хто остане без пари, той стає »зайчиком« в середині кола, а перший »зайчик« вже стає зі своєю парою в коло.

Почта.

(Кімнатна гра, говорена).

Кожний з учасників забави називає себе іменем якогось міста. Один є почтарем і він мусить знати, де яке »місто« сидить на кріслі (товариство сидить на кріслах довкола кімнати). Почтар стає на середині кімнати і кличе — наслідуючи трубку:

— Тарара! Тарара!

Всі питають: — Хто їде?

Почтар: — Почта!

Всі: — Звідки?

Почтар: — Зі Львова?

Всі: — Куди?

Почтар: — До Коломиї!

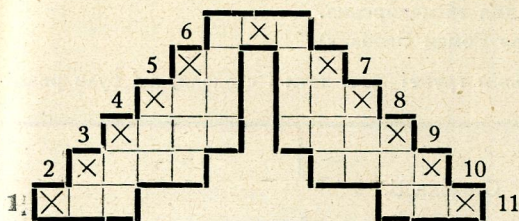
В цій хвилі зриваються ті дві особи, що мають назву »Львів« і »Коломия«, і одно сідає на місце другого, але почтар старається сам зайняти місце котрогось із них. Коли йому це вдасться, то та особа, яка його пустила, дає фант і стає почтарем, аж доки знову не займе чийогось місця. Як почтар незручний, то може дуже довго трубіти.

Забава триває, доки не назбирають з десять фантів.

Загадки.

Загадка святочна.
(Уложив Леонід Маківка).

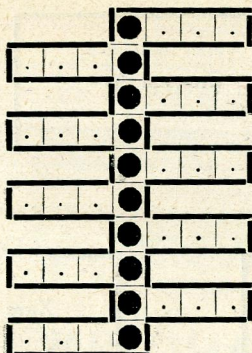

Значіння слів:

1. Є на небі, а також і у кожного господаря. 2. Герой „Енеїди”. 3. Ріка на Україні. 4. Міра часу. 5. Тон. 6. Риба. 7. Оклик змучення. 8. Інструмент музичний. 9. Великий ставок. 10. Великий покій. 11. Найбільша риба.

Букви на місці хрестиків, дадуть це, чого бажаю всім читачам „Світика”.

Загадка фігуральна.
(Уложив Леонід Маківка).

Зброя.
Має кождий звір і чоловік.
Височина в Азії.
Тин.
Пісня про козаків.
Плавають у воді.
Гребля на річці.
Поля під збіжем.
Є в горі над нами.
Більші взнесення на землі.

Букви на місці чорних колісця дадуть назву милої для читачів річи.

Загадка із сірників.
(Подала Одарка Лакуста).

Із 16 сірників уложіть 6 чотирикутників і нарисуйте

Крутиголовка.
(Уложила Яр. М.)

Напиши отсі склади 2 рази, у незміненому порядку, і зложи з них 2 ряди ріжних слів по 6 у кождім: **не, боло, токи, шкапа, шабля, хата, то.**

Чи знаєш?

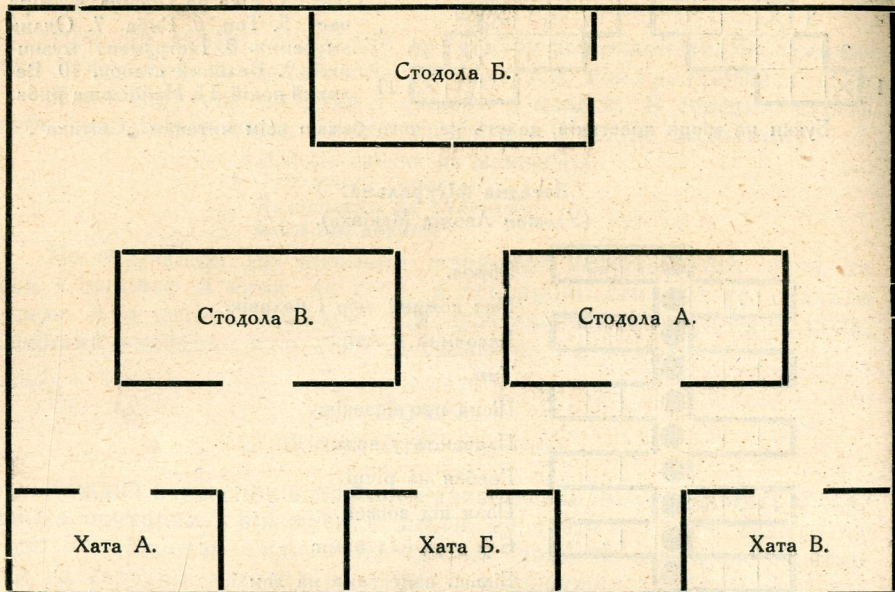
1. Що це була панщина і коли її знесено в Галичині?
2. Хто написав книжку п. з. „Робінзон Крузо”?
3. Як називався відкривець Америки і коли він її відкрив?
4. Коли заборонено друкувати на Україні книжки українською мовою?

5. Де і коли відбувся мировий договір, на яким вперше признано Україну окремою державою?
6. Вичисли, які українські газети виходять під цю пору в Галичині?

Загадка господарська.

(Подав Роман Бариляк).

Три господарі мали на спільнім ґрунті свої хати і стодоли, які були розміщені, як се бачите на рисунку.

Кожний з трьох сусідів має зайти до своєї стодоли так, щоби один другому не переходив поперек дороги, отже щоби їх дороги взаємно не схрещувалися. Як вони отже ходять до своїх стоділ?

Доповнення приповідок.

(Подала Яр. М.).

Доповни отсі приповідки самозвуками:

1. З— д—рн—ю г—л—в—ю н—м— н—г—м с—п—к—ю.
2. Б—г— вз—в—й р—к пр—кл—д—й.
3. С—т—й г—л—дн—г— н— зн—е.
4. Б—з —х—т— н—м— р—б—т—.

Найдешевша газета
для селян є:

„НАША СПРАВА“

ілюстрований тижневик

Дає вона безпосередню матеріальну користь передплатникам, бо виплачує премії за погибшу худобу.

Умови передплати:

Місячно	1 зл.
Квартально . .	3 «
Піврічно	6 «
Річно	12 «

Жадайте оказових чисел!

Адреса Редакції й Адміністрації:

„НАША СПРАВА“,
Львів, ул. Боїмів, ч. 4.

„НОВИЙ ЧАС“

ілюстрований
популярний часопис

є найкрасшою і найбільше почитною газетою у нас під теперішню хвилю.

Виходить що другий день.

Ні в одній українській хаті не повинно бракувати цього часопису.

Умови передплати:

Місячно 2*70 зл.; кварталю 7*00 зл.;
піврічно 16*00 зол.; річно 30*00 з л.
Для заграниці 6 доларів на рік.
ОКАЗОВІ ЧИСЛА ДАРОМ.

Передплату слати на адресу:

„НОВИЙ ЧАС“, Львів, ул. Боїмів, ч. 4.
Чековеkonto в П. К. О. ч. 152 604.

Кожда Мати-Українка

повинна мати в своїй хаті жіночу газету:

п. з.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

ілюстрований
двотижневик,

який виходить вже 5-й рік у Коломиї
під редакцією сенаторки О. КИСЛЕВСЬКОЇ
і містить цікаві статейки з сьбягу виховання дітей гігієни,
оповідання, повістки і вірші. Крім цього є постійний відділ
американсько-канадійський.

Умови передплати: кварталю 2*50 зл.; піврічно 5*00 зл.; річно 10 зл.

Адреса замовлень: ● Для закордону 2 долари річно.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“, Коломия, ул. Нова, ч. 1.

Передплачуйте одинокий того рода

популярно ілюстрований часопис:

„УКРАЇНСЬКИЙ КУПЕЦЬ“

Орган Союзу Українських Купців і Промисловців.

Виходить що місяця — 15 го.

Передплата до кінця року 5 зол., для закордону 1½ ам. дол.

Адреса Редакції й Адміністрації

„Український Купець“ — Коломия, В-во „Рекорд“.

„Świt Dytyny“
Lwów, Zimorowicza, 3.

Роздатову олату
заплаcono гысзатем.

Родичі!

Передплачуйте!

Учителі!

„СВІТ ДИТИНИ“

ілюстрований журнал для дітей,
що виходить раз у місяць о обемі 2 арк. друку, книж-
кового формату, під редакцією Михайла Таранька.

Умови передплати на рік 1929:

квартально . . . 3 зл.

піврічно . . . 6 зл.

річно . . . 12 зл.

Для Америки і Канади 1½ долара річно.

Для Закарпатської України 50 кор. річно.

Адреса Редакції й Адміністрації:

Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

На днях вийшла з друку дуже гарна і популярна книжечка
про плекання кріликів

п. з.

„Пушистий Король“

яку написала звісна наша популяризаторка і письменниця

Іванна Блажкевичева

Книжечка має 5 аркушів друку, а її зміст, переплітаний
гарними вершиками, прикрашує кільканадцять
цікавих образків.

Всі читачі „Світика“ повинні негайно замовити собі
сю прегарну і повчаючу книжечку.

Ціна одного прим. 1.25 зол.

На пересилку долучати 15 сот. Гроші пересилати в листах значк. почтов.

Замовлення слати на адресу:

НАКЛАДНЯ МИХАЙЛА ТАРАНЬКА

Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.

„МИ МОЛОДІ“ ОРГАН ПРОТИАЛЬНОГО РУХУ

виходить у Рогатині з початком кожного місяця.

Річна передплата 2 зол. 50 гр. ●●● Поодинокє число 25 гр.

Адреса: Адмін. „Ми Молоді“, Рогатин, укр. гімназія.

„МИ МОЛОДІ“ одинокий в українській мові орган, що веде пропаганду
проти вживання алькоголю й тютюну, повинен знайтися в кожій
читальні, в кождому товаристві та в кожій українській хаті. Осо-
бливо надається до масового поширювання серед молоді.

Видає і за редакцію відповідає: Михайло Таранько.

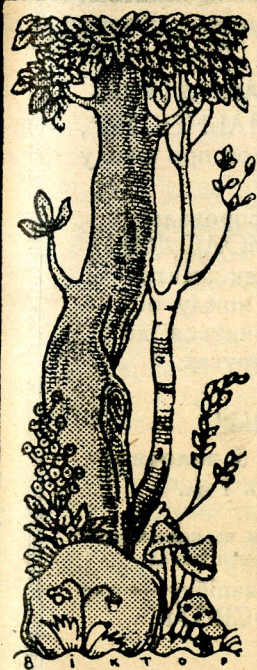
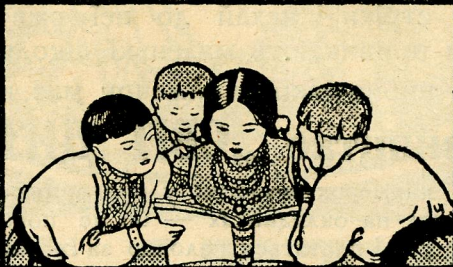
Друкарня ОО. Василян у Жовкві.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 6.

ЧЕРВЕНЬ

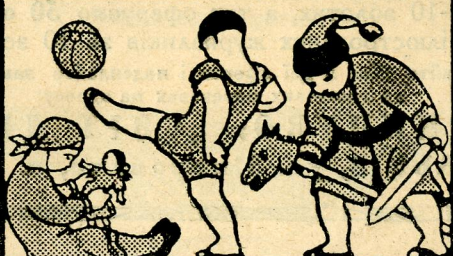
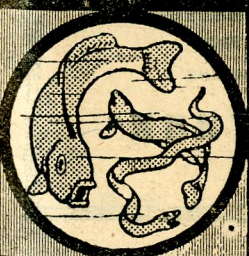
РІК 1929.

ЗМІСТ:

1. Червень	161
2. Жерело здоров'я і сили	162
3. Соняшна купіль	163
4. Зв'язані руки	164
5. Перепілічні клопоти	166
6. Про першого короля українського, Данила	168
7. Король Данило	170
8. Подорожуюча жаба	171
9. В Зелену суботу	175
10. Як бавився наш гурток?	176
11. Хорт і ямник	180
12. Гречка і верба	182
13. Двір Марусі	183
14. Рубач і лис	184
15. Ходилиці	184
16. Два приятелі	185
17. Матірня мова	185
18. Дідусь і внуки	186
19. Вулик	187
20. Пригода чмелика й метелика	187
21. Сахарина чи цукор	189
22. Маляр на селі	190
23. Забави	191
24. Загадки	192

Ціна 1 зол.

ЗАРЯДИ ШКІЛ!

РАДИ ШКІЛЬНІ МІСЦЕВІ!

Відновіть по своїх школах давний гарний звичай:

обдаровування дівтори з кінцем шкільного року при роздачі свідоцтв гарними книжечками як „НАГОРОДАМИ ПИЛЬНОСТИ“!

Нехай в той спосіб йде книжка в як найширші круги, під сільські стріхи і нехай до неї вже від заранку свого життя привикають маленькі школярки.

Великий вибір таких книжечок має на складі:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“

Не купуйте книжечок дорогих у **прегарних оправах** зі золотими написами на окладках — бо це понайбільшій часті безвартісні книжки і платиться головню за їх оправу зверху. — **Купуйте книжки з гарним й інтересним для дівтори змістом!** Нехай зміст цих книжечок запишеться в серденьках дівтори золотими буквами **ЛЮБОВИ** до всего, що добре і благородне!

Не жалійте гроша на книжечки для дітей!

Книжечка, одержана в школі як „НАГОРОДА ПИЛЬНОСТИ“, буде для кожної обдарованої дитини милим спомином про школу через довгі роки, а навіть до схилку її життя.

Де нема фондів на закупно книжечок — то спровадьте **25—50 ріжних чисел „СВІТА ДИТИНИ“ і „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“** з минулих літ — тай роздайте їх як „нагороди“ між дітей. Це у великій мірі заохотить кожду обдаровану дитину до читання, а також причиниться до пропаганди дитячої газетки в широких кругах шкільної молоді.

КОМПЛЕТ 25 ріжних чисел „СВІТА ДИТИНИ“

і „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“ коштує лише 5 золотих!

Кошт пересилки 1 комплекту (25 чисел) вносить 1 зл.

Користайте проте із цієї сезонної офери!

За посіплатою не висилається цих чисел — тільки за попереднім надісланням грошей, з заподанням бажаної кількості чисел.

Звертаємося до ВАС не ради інтересу, не ради зарібку — але для добра загальної справи, для піднесення **ПРОСВІТИ і КУЛЬТУРИ** в наших народніх масах.

100 маленьких образків, якими звичайно обдаровується дівтору — коштує: 5—10 золотих, а тут оферуємо **50 обемистих і багато ілюстрованих журналиків** за 10 золотих.

Користайте отже з цієї офери і надсилайте замовлення на грошевих переказах на адресу:

ВИДАВНИЦТВО: „СВІТ ДИТИНИ“

ЛВВІВ, ул. Зіморовича, ч. 3.

СВІТ ДИТИНИ

Червень

Теплий легіт гаєм грає,
Поле цвітом зодяглося,
З цвітів пчілка мід збирає,
З вітром шепче щось колосся.

Вже зеленії левади
Вкрились травами - квітками,
Наче лицарі на бої,
Косарі ідуть з косами.

На рілі рільник працює
Мозолистими руками,
Своїм серцем припадає
До землі — спільної мами.

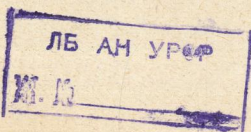
Для діток гніздочко ліпить
Ластівочка - щебетушка,
Муравель будує хатку, —
І працює навіть мушка.

Всі працюють — і для тебе
Трудяться отець і мати,
Тож і ти, дитино люба,
Не цурайся працювати!

Вчися пильно, щоб свідоцтво
Чесний труд твій засвідчило,
Щоб тобі по річній праці
Відпочати було мило!

Щоб завжди могла сказати
Українська дитинка:
„У великім людськім труді
Є й моя мала цеглинка!“

Ю. І.

Жерело здоровля і сили.

Як лиш маєве сонечко пригріло, діти — по приказу мамусі — йшли на двір голенькі.

На сонечко! — лепетіла втішно маленька Стися, скидаючи зі себе жваво сорочинку.

Не піду голенька! Не хочу сонечка! — перечилась старшенька Іруся. Вона ніяк немогла зрозуміти: чому то треба скидати одяг і йти голенькою на двір.

Сонечко так пече! — нетерпеливилась вона заєдно.

Але дає життя і здоровля! — відповідала їй на це мамуся. Іруся дуже любила свою мамусю, але цим разом не довіряла їй.

* * *

Мамусю! Зійшли вже барабольки! Такі зелені купочки! Немов посідали на землі... Відки вони взялися? — радісно гомоніла Ірка, оглядаючи свій маленький городчик.

А мама на це: — Сонечко їх покликало до життя! Сонечко дає всьому здоровля і красу. Ходи, побачиш — як росте бараболя без сонця... І пішли обі в темну пивницю, куди не заходить соняшне сяйво.

Ірка не любить пивниці. Там темно і вогко, ще й жаби скачуть. Вона боязко сходила по сходах за мамою.

Ось тут теж ростуть бараболі — каже мама. В кутику побачила Ірка довгі, біляві біла, що вирости з купки бараболь.

Які-ж вони нездорові, бліді і безсильні — жалісно промовило дівчатко... — Бо їх сонечко не голубило своїм саявом — відповіла на це мамуся. Животворяще його проміння — це неоцінене добро для всього, що хоче жити і бути здоровим та сильним. Багато дітей росте так, як ті бараболі в пивниці — бліді, тонкі, без життя, ховаються від сонця і тому хорують. Сонце, найкращий лікар, а його промінні — це чудотворні ліки проти всяких недуг...

Вийшли з пивниці.

Мамусю! Я скину сорочечку і піду на сонечко — каже руся вже без ніякої принуки. Радісно буяють діти по садо-

чку. Їх рожеві тіла плавають, купаються в сонці, вдихують в себе світло і тепло. Опалюється ціла шкіра, стає темно-бронзова, наче мідяна, а в слід за цим уступає нежит, устає хрипка і кашель, а жолудок правильно травить. Найбільша на світі кварцова лампа — сонце — наświetлює дітий найкраще по рецепті великого лікаря: природи.

Іванна Блажкевичева.

Соняшна купіль.

Зима далась нам у знаки,
Весна трясла снігом —
Покулились дітваки
Тай у хату бігом...

— Гей! ти сонце! та вже час
Тобі нас ogrіти,
Вийди з хмари, бо ні раз
В хаті нам сидіти!

Послухало пишне сонце
Тай післало лучі,
Щоб світило у віконця
Хатинок дрімучих.

І вже діти на дворі,
Вже «Хрещика» грають —
Загрілися і чимскорше
Одежу скидають.

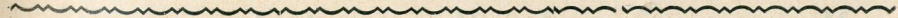
Замахали рученята,
Як пташині крила —
Пробуються вже хлопята,
Яка в кого сила.

А дівчатка посідали
Плечима до сонця —
Найбільше ним любується
Галя — вдови донця.

Цілу зиму просиділи
У темній коморі,
Тож зниділо дівчатонько;
Певно груди хорі.

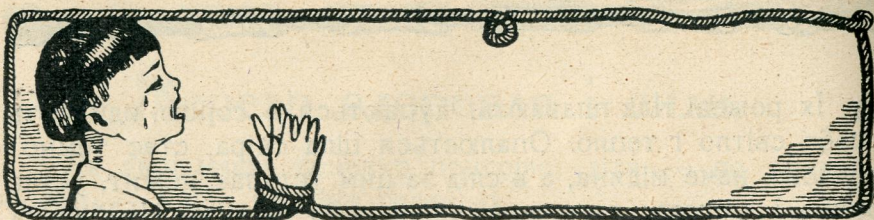
Але сонце має ліки
Навіть на сухоти...
Тож купайтесь в ньому діти,
Не знайте турботи!

Іванна Блажкевич.

Хто багато працює — мусить їсти
багато цукру.
Цукор скріпляє кости, дає силу і здоров'я!

Зв'язані руки.

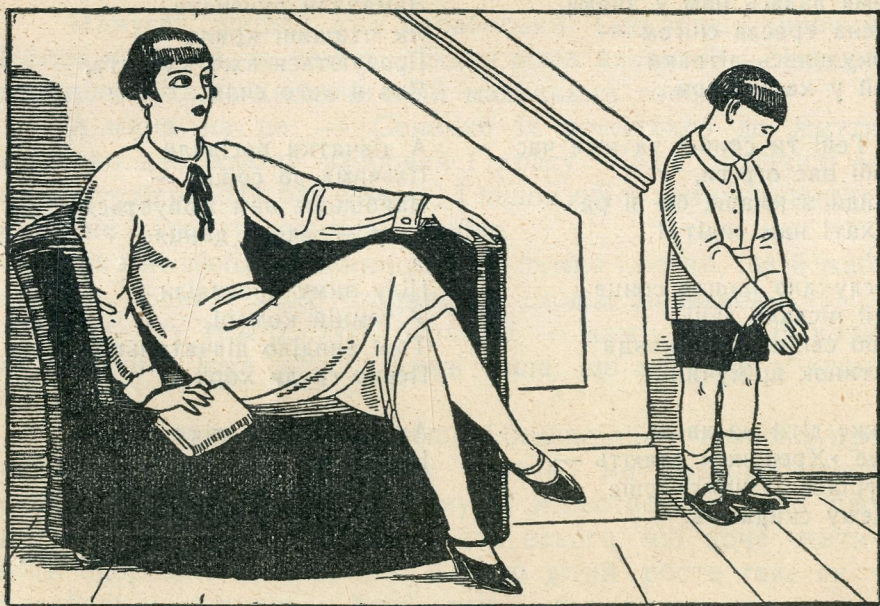
Мама снідала в їдальні. Нараз почула, що Левцьо сильно кричить. Покинула їжу й побігла на гору.

— Що це таке? Що сталося? Що з тобою, Левцьо? Чому плачеш?

Левцьо перестав на хвилю плакати і сказав:

— Місс Пір хоче мені зв'язати руки...

— Хоче зв'язати тобі руки? — А чому?

Мама дуже споважніла. Певно мусів Левцьо зробити щось дуже негарне, що заслужив аж на таку кару! Місс Пір покарала його так два, чи три рази вже давнійше, коли він був іще маленький і доконче хотів дотикати ручками брудних річий, яких не треба ніколи доторкатися. Але тепер минуло багато часу, так, що вже й

не згадувано про ту страшну кару і мама не могла зрозуміти, що таке скоїлось.

Левцьо не хотів говорити, та на кожде питання ще більше кривив ніс і стискав дужче уста. Місс Пір мусіла їй оповісти, як малася ціла справа.

Левцьо вдарив її! Не хотів дати собі обмити лиця і вдарив місс Пір! Тому місс Пір сказала йому, що зараз по сніданню зв'яже йому руки.

Тепер став Левцьо на сходах кричати, бо не хотів їсти і нехотів, щоб його покарано.

Мама приневолила його, щоби зійшов з нею снідати і пояснила йому, що коли хлопчик уживає зле своїх рук, то треба йому їх зв'язати, щоб иншим разом собі це пригадав та уживав їх ліпше.

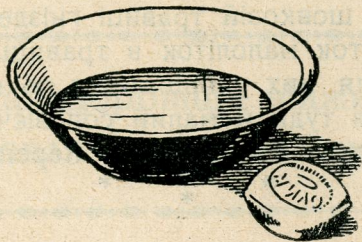
Левцьо знав дуже добре, що руки сотворені на те, щоби ними працювати, грати на п'яніні, писати, брати й давати всяку річ і знав також, що вони не на те, щоб ними битися. Чомуж він ударив місс Пір? А коли вже зробив погану річ, чому не хотів прийняти кари, як великий хлопець, без плачу і потім пам'ятати собі, що не треба нікого бити?

Левцьо дав у кінці намовитися: поснідав без сміху, але й без плачу, а потім пішов до місс Пір дати зв'язати собі руки і просив тільки, щоби не стискала їх дуже.

Місс Пір зв'язала йому руки дуже слабо і Левцьо стояв тихенько, чекаючи, щоби скінчився час кари.

Потім, як уже місс Пір розв'язувала йому шнурок, Левцьо сказав до мами:

— Знаєш, що зроблю иншим разом, колиб мені прийшла охота бити когось? Зв'яжу собі сам руки, але без мотузка: зв'яжу їх міцно разом і так вони не зможуть більше робити такої погани.

Перепілчині клопоти.

(За народними піснями)

Зажурилася перепілочка:

— Бідна моя та голівочка,
Що зараня з вірію поспішила,
Що зараня додому прилетіла.
Нігде сісти і гніздочка звити,
Та ще й діточок посадити.

Обізвався сив-соколонько:

— Не журися перепілонько!
Ось єсть у полі три тополі. —
Там пошукаєм собі ми долі.
Там собі долю знайдемо,
На одній гніздечко зівемо,
На другій діточок посажаєм,
На третій самі посідаєм.
Ой, не сидіти мені на тополі, —
Маю я вити гніздечко в полі!

* * *

Сонечко пригріло, в полі потепліло,
Все завеселилось і зазеленіло.

* * *

Зажурилася перепілочка:

— Ой, де-б я звила собі гніздочко?
Звила-б його в озимому житі, —
Женці зайдуть, мене знайдуть,
Гніздо розібють, дітий розженуть.
Зівю його в зеленій травиці, —
Там діточок буду ховати,
В пшеничку літати, діток годувати.

* * *

В шовковій травиці гніздечко звивала,
Діток-малоліток в травиці ховала,
Для них у пшеничку по ночах літала.
Полетів туди й малий соловієчко
Та зустрів він там рябу перепілочку.

* * *

— Кудиж ти летиш, ряба перепілочко?
— У пшеничку ярую, милий соловійочку.
— Не літай, перепілочко, о-півночі,
Повиколоюєш на билиночку очі.

— Ой, як-же мені по ночах не літати,
Маю дрібних діток, треба годувати.
В мене діти-малоліти,
Не здужають ще летіти.

* * *

Нагодує діток та й тішитися ними,
Сидить у травиці з дітками своїми.
Которії більші, ті скачуть, літають,
Которії менчі, до мами впадають.

* * *

Зажурилася перепілонька:

— Ой, бідна моя та голівонька!
Ой, діточки мої, біда мені з вами,
Що в світі не має батенька над вами!
— Мати наша, мати, не журися нами,
Як виростуть крильця, полетимо самі.
Не журися, мамо, ні рано, ні пізно, —
Як виростуть крильця, полетимо різно.
А котре в луг, а котре на калину,
Котре на Полісся, котре на Вкраїну,
А самі найменчі — в чужую чужину.
Котре на Вкраїну, тому добре буде,
Котре на чужину — горювати буде.
Бо на Україні — жито та пшениця,
На чужій чужині — кукіль та мітлиця.
Ой, буде нас, мати, по рідних долинах,
Та буде нас, мати, й по чужих країнах.

О. Білоусенко.

Цукор — це найздоровіща віджива організму!
Він дає здоровля і силу та охоту до праці!

Про першого короля українського, Данила. (1228-1264).

В попереднім числі „Світика“ писали ми про те, як зі смертю Ярослава Осмомисла і його сина Володимира закінчився рід князів галицьких з роду Ростиславичів, а на галицькім престолі засів Роман, з роду Мстиславичів, що вже й Київ і всю Україну взяв був під свою владу. Ми писали також, як по смерті Романа остається вдова з малим, трілітнім синком Данилом і другим Васильком. За Галич б'ються тепер поляки і мадяри. Якийсь час князував тут новгородський князь Мстислав Удалий, а коли в році 1228 він умер — тоді князь Данило почав здобувати собі престіл свого батька Романа.

Данило мав тоді вже 26 літ і був князем Волині й Холмщини. Він почав боротьбу за Галичину. Та війна була дуже тяжка і довга, бо тревала 15 літ. Правда, за цих 15 літ Данило нераз уже доходив до Галича і здобував його, але звідси знову виганяли його то мадяри, то інші князі, то галицькі бояри, які боялися Данила, бо він був дуже строгий і всі мусіли його сліпо слухати. Але по 15-ти роках Данило остаточно розбив військо своїх противників під Ярославом і заняв Галичину та строго покарав боярів, які перед тим виступали і змовлялися проти нього.

Данило став порядкувати свою велику державу, яка дуже підупала через ті кількадесятилітні війни, що велися в Галичині від смерті Романа (1205) аж до приходу Данила (1239). Та його мирну роботу перервали татари, дикий нарід, що прийшов з Азії і вже вдруге почав нищити Україну.

В році 1240 татари зруйнували Київ, що вже належав до Данила, і пішли на Волинь і Галичину. Поруйнувавши всі міста і самий Галич, розділилися на дві частини і одні пішли на Польщу, а другі на Угорщину. Але весною 1242 року покинули татари Україну і завернули на схід у степи. Всю Україну, а також Московщину, взяли татарські хани під свою руку і хоча в тих землях далі князували

свої князі, але вони мусіли платити татарському ханови данину і у всьому мусіли бути йому послухними.

Мусів і Данило піддатися і вклонитися татарському ханови, хоч як йому було це тяжко, бо він був гордий і хоробрий. Але він думав собі, що хоча й під рукою хана, але він зуміє зрости в силу, зібрати собі багато війська і колись вибитися з під влади диких татар. Тож, заплативши ханови велику данину срібла, золота і всяких дорогих річей, Данило почав відбудовувати зруйновані міста і закладати нові та сильно їх укріпляти.

Найважнішими містами, які заснував Данило, були міста: Львів і Холм. Холм зробив Данило своєю столицею, а Львів вибудував для свого сина Льва, який потім, як уже сам став королем, обрав собі Львів за свою столицю. Він спроваджував до відбудованих і нових міст всяких ремісників і купців, найбільше вірменських і німецьких, а також жидівських. Потім прилучив до своєї великої Галицько-Волинської держави землі на північ і на захід від Волині, так, що приміром теперішня Люблинська земля належала до його держави, якою він управляв спільно і в згоді зі своїм братом Васильком. Київ прилучив Данило до своєї держави ще перед нападом татар і післав туди свого намісника, воєводу Дмитра.

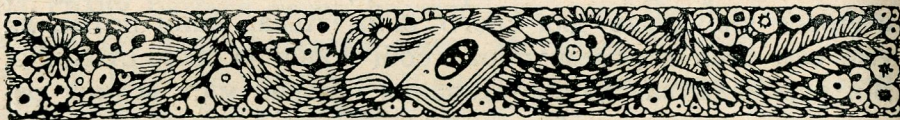
Держава почала зростати в силу і чужі королі почали забігати о ласки Данила. Угорський король віддав свою дочку за Данилового сина Льва, а литовський князь Мендовг віддав свою дочку за його сина Шварна.

Потім почав Данило умовлятися з тодішнім папою римським Інокентієм, що також мав в Італії свою державу, щоби при його допомозі вибитися з під влади татарів. Папа прислав Данилови королівську корону і в році 1253, в місті Дорогичині, коронував його папський посол. Від тоді Данило мав титул короля і його наслідники вже були королями. Але хоча папа впоминав сусідних королів, щоби помогли Данилови піти на татар, то вони не післили своїх військ і Данило мусів таки платити татарам данину і слухати їх. Він мусів навіть помагати татарам в боротьбі проти Литви, хочай сам жив з Литвою в згоді. Нарешті татари прочули, що Данило укріпив свої міста і задумує

вирушити на них з військом. Тоді приказали йому поруйнувати ті всі твердині, які він побудував собі коло міст. З тяжким серцем мусів Данило руйнувати свою працю, а потім так зажурився тим, що захорував тяжко і в році 1264 вмер у своїй улюбленій столиці Холмі. Там і поховали його в церкві Пресв. Богородиці.

На другий раз напишемо докладніше про татар, які це були люди і яку шкоду заподіяли Україні. А потім будемо далі писати про наслідників короля Данила, про якого тепер запам'ятаймо собі, що він, тому 700 літ, побудував місто Львів.

Ю. Ігорків.

Король Данило.

Він до своєї Волині
Галич лучить батьківський,
Любить правду і порядок,
На бояр він — меч твердий.

Він на Київ злотоверхий
Руку свою положив,
Там намісника свого —
Воеводу встановив.

Але сталося нещастя:
Впала в Київ татарва,
Йде в полон наш воевода,
Гине нарід як трава.

Аж під Галич підступили,
Ті татарські полки,
Зруйнували нашу землю,
Плачуть діти і батьки.

А Данило дав їм окуп,
Щоб мовчав татарський хан,
Щоб міг князь свій край зміцнити
І скріпити рідний лан.

Він нові міста буде —
А для Льва буде Львів,
І твердині все лаштує,
Щоб відбити ворогів.

І росте земля вкраїнська,
Хоч підлегла татарві,
І шанують всі Данила
Чужинецькі королі.

А далекий папа римський
Коронує нам князя —
І росте у чести й славі
Українська земля.

Та велику вдіяв кривду
Нам презлобний татарин,
Всі Данилові твердині
Він руйнує в день один.

Від журби король Данило
Закінчив своє життя,
На спочин його приймила
В Холмі церковця свята.

Подорожуюча жаба.

Жила раз на світі жаба. Сиділа вона на болоті, повила комарі та мушки, а весною голосно квакала разом зі своїми подругами. І весь вік вона прожила би щасливо — очевидно, якщо не зів би її бузько. Але склалася така подія:

Раз якось сиділа наша жаба на сучку вистаючого з води галуззя і любиалася теплим дощиком.

Значевя тонкий звук, гей свист, пронизав воздух. Є така порода диких качок: коли вони летять, то їх крила, перетинаючи воздух, немов співають, чи — краще сказати-б — посвистують. Фю-фю фю-фю! — лунає у воздуху, коли над вами летить стадо таких качок; а їх самих і не видно — так високо вони летять. Сим разом качки зачеркнули великий півкруг, спустилися вниз і сіли якраз на те болото, де жила жаба.

— Ках! ках! — сказала одна з них. — Летіти маємо ще далеко, треба попоїсти.

І жабка сейчас сховалася. Хоч вона і знала, що качки не будуть її їсти, велику і товсту жабу, а все таки з обережності вона пірнула під воду. Однак по хвилинці, роздумавши, рішилася висунути свою великооку голову; їй хотілось дізнати, куди летять качки.

— Ках! ках! — закричала друга качка. — Вже стає студено! Скорійш у вирей! Скорійш у вирей!

І всі качки стали голосно квакати на знак згоди.

— Добродійки качки! — зважилася промовити жаба. — Що це таке вирей, куди ви летите? Даруйте, що вас труджу.

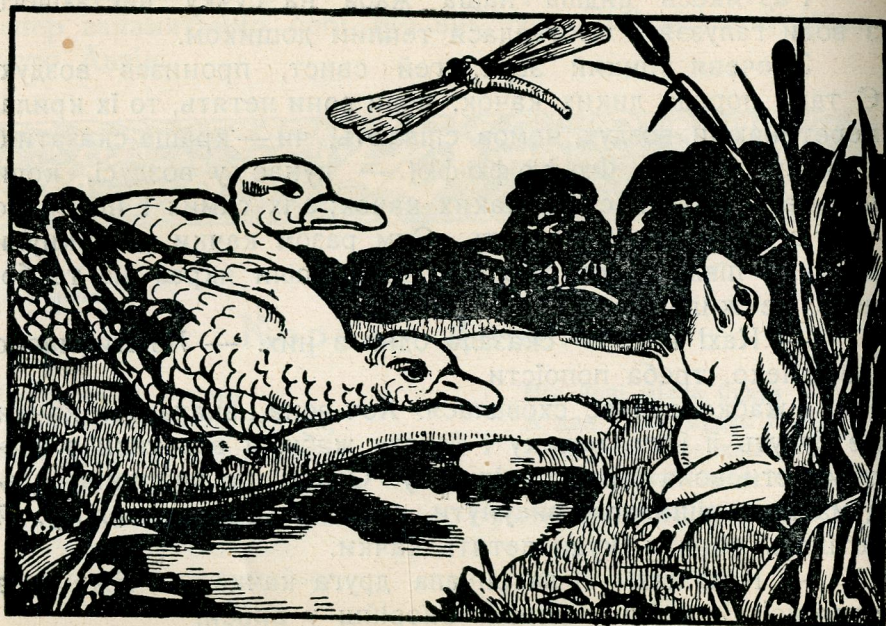
Качки окружили жабу. Спершу прокинулося в них бажане зісти її, але відтак кожда подумала, що жаба надто велика і крізь горло не пролізе. Тоді всі стали кричати і бити крилами.

— Гарно у вирею! Тепер там тепло! Там є такі прегарні теплі болота! А які там смачні червачки! Гарно у вирею!

Вони так кричали голосно, що жабка трохи не оглухла.

Ледви-ледви вдалось їй зацитькати верескливі качки; відтак попросила одну з них, яка видалась їй старшою і розумнішою, пояснити точніше, що це таке: вирей. А коли качка розповіла про полудневі теплі краї, жаба страшно захопилась, але все таки спитала, бо була обережна:

- А багато там мух і комарів?
- О, цілі хмари! — відповіла качка.
- Возьміть мене зі собою!

— Ось яке диво придумала! — закричала качка. — Якже ми тебе возьмемо? У тебе нема крил.

— Коли ви відлітаєте? — спитала жаба.

— Скоро! скоро! — закричали всі качки. — Ках! ках! ках! ках! Тут зимно! У вирей! У вирей!

— Позвольте мені подумати тільки п'ять хвилин — просила жаба. — Я сейчас вернуся. Я вже щось гарного придумаю.

І вона зіскочила зі сучка, на який знова була вилізла, в воду, пірнула в болото і зовсім зарилася в ньому, щоби оточуючі предмети не перешкаджали їй думати.

П'ять мінут минуло. Качки вже зладилися в дорогу, коли це з води біля сучка, де сиділа жаба, показаласть її головка, а вигляд її був такий радісний і щасливий, як лиш може бути у жаби.

— Я придумала! Я найшла! — закликала. — Хай дві з вас візьмуть в дзьоби прутик, а я вхоплюся за нього посередині. Ви будете летіти, а я — їхати. Все піде як найкраще!

Хоч мовчати і тягнути, хоч би й легку жабу сотки миль, не така велика приємність, але вигадка жаби так подобалася качкам, що вони однодушно згодилися її нести. Рішили, мінятися що дві години, а понеже качок було, як говориться в загадці: стільки і ще стільки, і половина стільки, і чверть стільки — а жабка була лишень одна, так нести її приходилося не так вже часто.

Найшли гарний, сильний прут; дві качки взяли його в клюви, жаба причіпилася ротом посередині і все стало підніматись у воздух. Жабі захопило віддих від страшної висоти, на яку її підняли; крім того качки летіли нерівно і потрясали прутиком. Бідна жаба колихалася у воздуху і з усіх сил стискала губи, щоби не відірватись і не впасти на землю. Однак вскорі звикла зі своїм положенням, а навіть стала озиратись. Під нею бистро пересувалися поля, луги, ріки і гори; вправді трудно було їй все розглянути, а таки дещо з того виділа і радувалася і пицала.

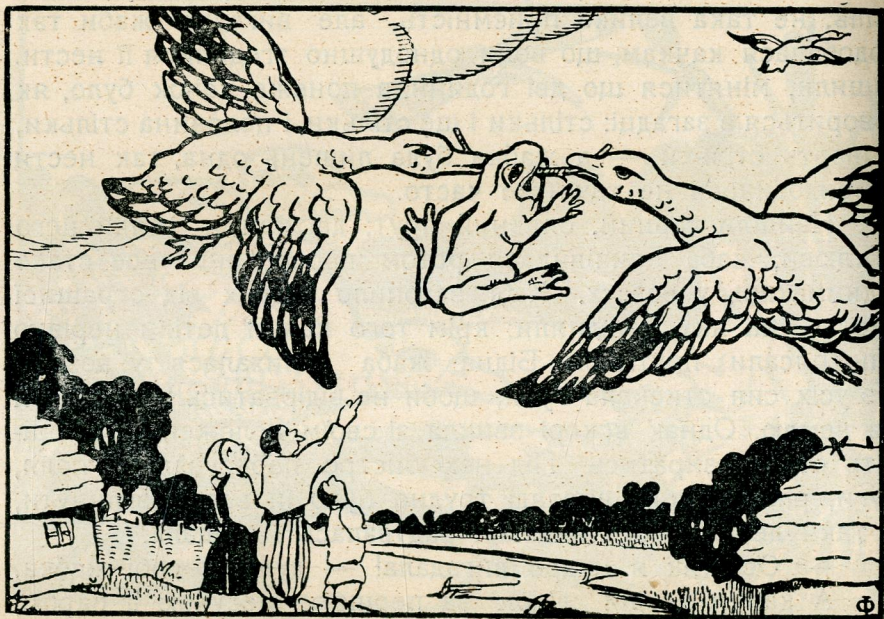
— Ось, як я мудро вигадала! — думала собі жабка. А качки летіли слідом за першою, несучою її парю, кричали і хвалили чудну подорожницю.

— Незвичайно мудра голова, наша жаба! — говорили. І поміж качками небагато таких найдеться.

Жаба ледви здержалася, щоби їм не подякувати за добрі слова, але згадала, що роззявивши рот, впаде зі страшної висоти, ще кріпше затискала губи і постановила мовчати. Так колихалася вона у воздухах цілий день: несучі її качки перемінювалися на леті, зручно підхоплюючи прутик; се було дуже страшно. Вечером ціле стадо зупинилося при якимсь болоті; з ранньою зорею качки з жабою знов пустилися в дорогу. Летіли вони понад зжатыми полями, понад пожовтілими лісами і понад селами, де сто-

яли високі стирти збіжа. Відтіль доносилися людські розмови і стук ціпів, якими молотили жито. Люди гляділи на стадо качок, а запримітивши в ньому щось чудного, показували на них руками. І жабі страх захотілося летіти ближше землі, показати себе і почути, що про неї говорять. На слідуючій пристанку вона сказала:

— Не моглиб ви летіти трохи низше? Мені на висоті голова крутиться і я боюся, щоби не впасти, якщо знечевя обімлію.

І добрі качки обіцяли жабі летіти низше. Другого дня вони летіли так низько, що чули голоси:

— Глядіть! Глядіть! — кричали діти в однім селі. — Качки жабу несуть!

Жаба чула це і серце в неї затьохкало з радости.

— Глядіть! Глядіть! — кричали в другім селі старші. — Ось раз чудо!

— Чи знають вони, що це придумала я, а не качки? — подумала собі жаба.

— Глядіть! Глядіть! — кричали в третім селі. — Справжнє чудо! І хто це придумав таку хитру штуку?

Тут вже жаба не видержала і, забувши обережність, закричала на весь голос:

Це я! Це я!

І з тим криком вона полетіла коміть головою у низ, Качки й собі закричали; одна з них хотіла підхопити нещасну подорожницю в леті, але це їй не вдалося. А жаба, тріпаючи усіма чотирма лапками, бистро падала на землю і хлюпнула в брудний став на кінці села.

Вона скоро виринула з води і зараз-же опять зверещала на все горло:

— Це я! Це я придумала!

Але довкола неї не було нікого. Налякані ненадійним плюскотом місцеві жаби, всі поховалися в воду. Коли стали вилазити згодом на беріг, з зачудованням гляділи на незнакому гостю.

А вона розповіла їм чудну історію про те, як думала весь вік свій і нарешті винайшла новий спосіб подорожування на качках; як у неї були свої качки, які носили її всюди, куди захотіла; як вона жила далеко на полудні у вирею, де так гарно, де такі чудові теплі болота і багато-пребагато комарів і других всіляких комах.

— Я заїхала до вас поглянути, як вам живеться — говорила жаба. — Я пробуду у вас до весни, поки не вернуться качки, яких я відпустила на волю.

Але качки ніколи вже не вернули. Вони думали, що жаба розбилася на смерть і всі сердечно її жалували.

Переклала з російської мови: *К. М.*

В Зелену суботу.

Пішли діти вранці за маєм
В суботу зелену;
Узріли в долині під гаєм
Могили опущену.

Задумались діти: згадали
Героїв і битву —
І враз на коліна припали
І мовлять молитву.

Тарас і Мирончик гілками
Прибрали гроб милий,
Оленка й Гануся вінками
Хрест білий обвили.

Лиш Галя маленька не несла
Ні гілки, ні квітки:
До гробу героя притисла
Губки — як ягідки.

М. Підгірянка.

Як бавився наш гурток?

Забава в Лиса-Микиту.

Ви, любі читачі „Світика“, певно пригадуєте собі наш гурток і його забави. Я вже описував у „Світику“ минулого року, як ми бавилися: в купців, в ремісників, у вибори і планети. Ви загляньте лише до свого річника „Світика“ за 1928 рік, а знайдете там ті забави і переконаєтеся, що до нашого гуртка належать крім мене ще: Микола, Михайло, Івась, Олекса, Максим, Маруся і малелька Ірка, а крім того часом „доскакують“ ще й інші товариші. Ба часом бавляться з нами і наші родичі, а раз, коли нам забракло одної планети, бавився з нами навіть наш пан учитель.

Тепер розповім вам, як ми бавилися в Лиса-Микиту. Ви певно здивуєтеся: як можна бавитися в Лиса-Микиту? Але прочитайте цей уступ докладно до кінця, то побачите.

На св. Юрія, що цього року припав на самий Великодний понеділок, запросив нас наш товариш з третьої класи, Юрко Маленький, до себе в гості на свої імянини. Ми прийшли до нього о годині четвертій пополудні. Юркова мама зладила нам смачний підвечірок, при якому usługував нам і припрошував сам „соленізант“ Юрко.

По підвечірку радилися ми, в що маємо бавитися, а Михайло сказав:

— Я видумав гарну забаву. Послухайте! На останній лекції української мови говорив нам пан учитель, що цього року в травні (28) припадає тринадцята річниця смерті нашого славного письменника-поета Івана Франка. При тій нагоді пригадав нам наш пан учитель, що Іван Франко написав дуже багато красних книжок також для дітей, а найкраща з них то: „Лис Микита“, яку певно вже кожде з вас читало. Ми перечитали потім в школі дуже гарний і смішний уступ з „Лиса Микити“, той, де описано: як вовк лоша купував. А було це так:

Раз Вовк-Неситий і Лис-Микита йшли голодні дорогою, аж дивляться, а на толоці пасеться гарне товсте лоша. Вовкови страшенно хотілося їсти, але він боявся на-

падати, бо з лошатем паслася й сама мама-Шкапа. Отже Вовк попросив Лиса, щоби пішов запитати Шкапу, чи вона не продала би їм лоша. Лис пішов і питає, а Шкапа каже: „Продам, і не дорого, а ціна виписана на моїм заднім копиті“.

Але Лис був хитрий і не хотів підставляти свого чола під копито Шкапи, тільки пішов до Вовка і розказав йому, що він не вміє читати, отже не може прочитати ціни. Тоді дурний Вовк пішов до Шкапи і почав говорити про лоша. Шкапа наставила йому копито, а коли Неситий нахилився, щоби прочитати, Шкапа вдарила його копитом по чолі так, що той перевернувся і зімлів.

— Отже я думаю, — говорив далі Михайло — що цю сценку можемо відіграти. До того потрібні лише чотири особи, і то три хлопчики, а одна дівчинка, яка відіграла би роль Шкапи. Що вона так буде називатися, то не є жадна обиди, бо це забава і жарт. Отже згода?

— Згода, згода! — закликали ми всі. — бавмося в Лиса-Микиту!

— Отже добре, — сказав Михайло. — Це можуть грати лиш ті, що вміють докладно той уступ, ті слова, які говорить Лис і Вовк і Шкапа на память, бо лоша нічого не говорить. Хто знає цей уступ: „Як вовк лоша купував“ — на память?

— Я! Я! Я! — озвалися чотири голоси, між ними і мій.

— Ну, гаразд, — сказав Михайло. — В таких разі Юрко, наш іменинник, буде грати Лиса, ти, Даниле, (ніби на мене) будеш грати Вовка-Неситого, бо ти найгрубший, маленький Олекса буде грати лоша, а Маруся маму-Шкапу. Добре, Марусю?

— Добре! — кликнула Маруся, зарум'янившись, як яблочко.

— Ну, то починаймо!

І почали. Ми всі були в саді. Маруся — ніби Шкапа — станула на полянці коло великої липи, а недалеко неї приклякнув Олексик, ніби лоша, що пасеться. Я (ніби вовк) надходили з Юрком (лисом) з противної сторони, з ліса і, побачивши з далека Шкапу (Марусю), станули ми за кущами ясьміну. Я був у великім кожусі, вовною на верх, а Юрко

в меншій козушині. Ми дуже тяжко відсапнули, бо ми ніби втомлені дорогою і голодні. Я показав рукою на Олексу і Марусю і кажу до Юрка:

— Ой, лисе-братчику, дивися, яке гарне лоша пасеться, тільки, що його мама-Шкапа нам його взяти не дасть!

А Юрко мені на те:

— А може би вона продала те лоша?

Тоді я грубим голосом кажу до нього:

„Піди, Микитко, запитай ту шкапу швидко, чи нам лоша не продасть“.

Юрко підійшов до Марусі, вклонився їй низько і каже:

„Щож, матусю, пасовисько

Тутки маєте незгірш?

Тай лошатко! От, пахолок!

Чей його нам на виховок

Продасьте за добрий гріш?“

А Маруся на те похитала смішно головою тай відповідає:

„Щож, купуйте, добрі люде,

Якщо вам завгодно буде,

Дешево візьму від вас!

Ось, лиш прочитай значки ті,

Що на задньому копиті,

Це тобі ціна якраз!“

Говорячи це, Маруся піднесла праву ніжку, так, щоби Юрко побачив запяток її черевичка.

Юрко ніби щось подумав, а потім сказав:

„Спасибіг, мати,

Та не вмію я читати!“

І побіг до мене, (ніби до вовка) і каже:

„Друже, Шкапа ця лагідна,

І лоша продати згідна

І ціни не хоче драть.

Каже, в неї цінники ті

Є на задньому копиті,

Жаль, що я не вмів читать!“

А я заревів, ніби вовк:

„Що — Микито, ти нездаро!

Навіть кінських літер пару

Ти не вмієш прочитать?
Я в письмі тім дуже вчений,
До гімназій, академій
Виходив років аж пять!“

Сказавши це, я лишив Юрка коло дверей, а сам підійшов до „Шкапи“ і собі прошу:

— Чи не продали-б ви, пані-матко, те лоша?

А вона запищала:

„На!

Ось лиш прочитай значки ті,
Що на задньому копиті,
Там написана ціна!“

Маруся піднесла запяток, а я низько нахилився до нього, ніби справді, чи там щось написано. В тій хвили Маруся сильно сплеснула в долоні, що ніби то вона вдарила мене так, „копитом“ по чолі, — а я перевернувся, як довгий на землю, зловився за чоло і ніби зімлів.

А Маруся тимчасом з Олексою побігла в сад між дерева.

Тепер підійшов до мене лежачого Юрко (Лис) і почав з мене кепкувати:

„Ну, скажи так правду гладко,
Дешево купив лошатко?
Людська знать ціна була?
Ви й не довго торгувались,
По приятельськи розстались,
Втішна щось вона пішла!“

Тоді я, ніби пробудився, протер очі, потер чоло і сказав:

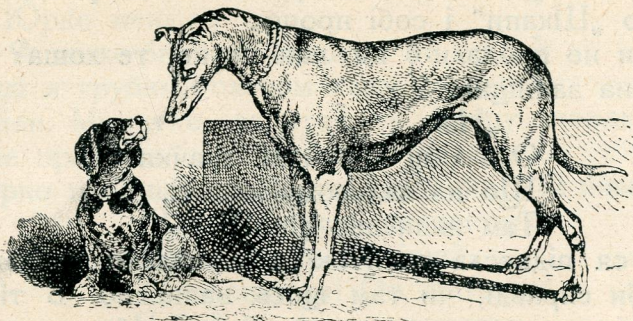
— „Будь тут чесний!
Що за торг би був чудесний,
А та дич бє по зубах!“

На цім скінчилася забава, з якої всі мали потіху. На другий раз постановили ми повторити цю забаву, але перебралися до того краще, щоби бути більше подібним до тих звірів, що граємо їх ролю. —

Примітка від редакції: Ця сцена: „Як вовк лоша купував“, є описана в дев'ятій пісні „Лиса-Микити“. Хто ще не має Лиса-Микити“, може замовити собі цю книжечку в конторі „Світика“. Ціна 3 зл. з порученою пересилкою 3'80 зл.

Хорт і ямник.

Хорт: „Якеж песятко ти маленьке
До того ще й ніжки кривенькі“.

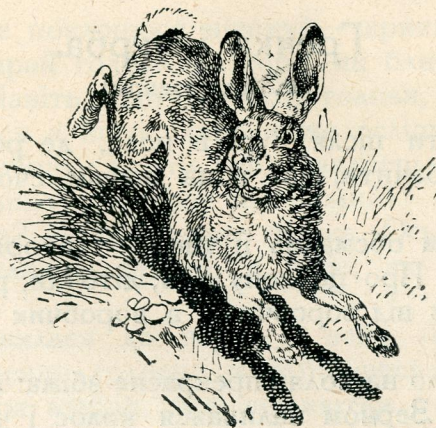
Ямник: „Якаж собака ти чванлива,
Велика, але боязлива!“

Хорт: „В бігу я зайця здоганяю!“

Ямник: Я лиса з ями витягаю!“

В ту мить обох узяв ловець
На лови, в поле, на впростоць.

Ось, як хорт зайця здогання!
Ось, ямник лиса вже тримає!

Так кождий ділом похвалився
Й ловцеви добре прислужився!

В. Г а й.

Не відмовляйте дітям цукру — цеї найздорівіщої та найдешевшої осолоди їх життя!

Гречка і верба.

(За Андерzenом).

Коли вийти після бурі в поле, де росте гречка, то часто можна бачити, що вона зовсім счорніла — обсмалилася.

— То грім обсмалив її так! — говорять селяне. Але чому? За що? Про це хочу вам, діточки, розповісти історію, яку я чув від воробчика, а воробчик чув її від одної старої верби.

Раз виросло на полях прекрасне збіжа: пшениця, жито, ячмінь і овес. Зерном наливався колос і чим важчий він був, тим нижче клонився до землі в покорі. Але там була також нива, засіяна гречкою — а ця нива припирала якраз до старої верби, що стояла на межі. Гречка не хилилася так, як інше збіжа, тільки гордо і просто сторчала до гори.

— Ніби чим я гірша від колосистого збіжа?! — говорила гордо гречка. — Я навіть багато краща! Мій цвіт прекрасний, як у яблуні! Просто розкіш дивитися на мене! Чи ти бачила, що кращого, стара вербо? — питалася зарозуміла гречка верби.

Стара верба похитувала головою, наче казала:

— Певно, певно!

— Але гречка думала собі:

— Е, що ти, старухо, можеш знати! Ти вже мохом поросла! — так насмівалася з верби гречка.

Одного літнього дня надтягнула буря. Всі квітки в полі стулили свої чашечки і покійно схиляли головки, коли вихор перелітав понад ними. Тай жита і пшениці робили так само.

— Похили свою голову! — говорили до гречки збіжа.

— Зовсім не думаю схилятися! — сказала гречка.

— Похилися трохи, похилися! — шептали квітки.

— Ані мені в голові! — воркотіла гречка.

— Похили, похили! — говорила стара верба, — бо летить ангел бурі, а його крила сягають від хмар до землі. Він ударить тебе крилом, як не похилишся! Проси його ласки!

— Ні! я не поклонюся нікому! — крикнула гречка.
— Не задирай голови до гори, як блискає! — говорила верба. — Навіть люди схиляють голови, як блискає, бо небо відчиняється, а його сяйво може осліпити очі. Що-ж станеться із тобою, як ти гордо задреш носа до гори? Ти-ж куди марніша і дурніша від людей!
— Дурніша? — обурилася гречка. Ось, я тобі покажу, що буду глядіти просто в небо, як буде блискати й грімти!

І вона дивилася до гори, в небо. А там блискало і греміло, страшенно, голосно, наче би увесь світ запалився.

А коли буря втихла, тоді всі квітки і всі збіжа стояли в полі цілі і здорові, віддихаючи відсвіженим повітрям. Тільки горда гречка стояла чорна, як вугіль — поломана і побита, як непотрібне хабазя.

Зі старої верби капали великі краплі роси. Здавалося, що верба плаче за нерозумною гречкою. Тоді запитав воробчик верби:

— Чого ти плачеш, тіточко? Поглянь, як гарно довкруги!

— Плачу над нерозумною гречкою і другими тво-рами, що з гордості не хочуть схилити голови перед Богом. Усіх їх жде кара! — відповіла верба і розказала воробцеві про зарозумілу гречку.

Двір Марусі.

Ой, хто бачив у Марусі
Той багатий двір!
Перший півень з острогами,
Той лицарський звір!
І сорока білобока,
Що ласує сир;
Воробців чотири сотні,
Що летять на жир!
Тих качат жовтеньких сорок,
Що ідуть на став,
Двайцять гусок, що біліють
Серед пишних трав.
Люба кітка, що на шерсті
Має сіру масть,

Песик Бурко, що Марусю
Скривдити не дасть.
Навіть з поля і з левади
Всі дрібні квітки
Наче липнуть до Марусі,
До її ручки...
І телятко і лошатко,
Чорні дві вівці,
І баран, що всіх тручає,
А Марусі — ні!
То Маруся по подвірю
Крутиться в одно,
І всміхається до неї
Ненька крізь вікно.

За. М. К. — Ю. Ш.

Рубач і лис.

Переслідуваний псами, забіг змучений лис на подвіря рубача, який саме рубав дрова.

»Позволь мені — просив лис — сховатися в тебе в якому закутку, так довго, доки ловці і гончі пси не перейдуть попри твою хату! Я тобі до смерти буду вдячний!«

»Іди, сховайся в комірку!« — сказав рубач.

Лис пішов до комірки і тільки одним оком глядів крізь шпарку на дорогу, що буде. По хвилі надбігли пси і ловці і питають рубача: — »Не біг сюди лис? Ви не бачили?«

»Ні, його тут нема!« — закликав рубач, але пальцем виразно показав на комірку, там, де сидів лис. Тільки, що на щастя лиса, ловці дуже спішилися і незапримітили знаку, який показав їм рубач.

Коли ловці відійшли, лис вибіг з комори і пустився бігти в лис, не пращаючися з рубачем.

»Деж твоя вдячність?« — запитав рубач.

А лис відповів здалека:

»Вір мені, що я певно був би тобі дуже вдячний за ратунок, якщо твій палець говорив був з ловцями те саме, що й твій язик«.

(З байок Езопа).

Ходилиці.

Ой, ходилиці-хідлі,
То забава і мені!
Ходжу, скачу без кінця,
О, який високий я!

Сходи, рівчик чи рілля —
Легко все перейду я.
Де зайти би я не міг
На ходилицях своїх?

Тиж, сестричко, уважай,
На хідлі ще не ставай!
Щоб ходити так, як я,
Ти ще, Олю, замала.

Аж як трохи підростеш,
На ходилицях підеш. —
Ой, ходилиці-хідлі,
То забава є мені!

(За: Т. Шумахером)

Два приятелі.

За селом на березі стояв самотний млин.

Перед млином на беріжку сидів малий хлопчик Андрусь. Сидів собі сам самотний, бо у нього не було братчика, ані товариша, — крім гарного великого пса, Босого, що лежав собі тепер біля своєї буди. Дощ став лити як з відра. Хлопчик побіг до хати, а Босий сховався до своєї буди.

Зі зливи стала прибувати річка, піднімалася щораз вище й вище, аж досягла до подвіря мельника.

Побачив хлопчик, як вода заливає філями подвіря і вливається вже в буду бідного пса, що сидів припнятий ланцюхом і жалісно глядів на хлопчика, наче би благав його ратунку.

Хлопчик вибіг скоренько з хати, вийшов на подвіря і бредучи по пояс у воді, дійшов до буди. Він відчепив ланцюх з шиї Босого й освободив його; пес поплив зараз в сторону млина, щоби сховатися в сінях.

Та в тій хвилі вода прибула нагло і піднялася так високо, що збила Андруся з ніг. Хлопець побачив, що не зможе сам перейти подвіря назад до хати і крикнув зі страху: »Ратунку!«

Його крик почув вірний Босий, вискочив з сіней і поплив до хлопця. А тоді, зловивши зубами його за одіжку, підняв Андруся з води й поплив з ним до хати.

Так віддячився вірний пес хлопчикови. Ратунок за ратунок!
(Р).

Матірня мова.

В школі, на годині мови,

Учитель питає:

„Що то є матірня мова? —

Хто з вас, діти, знає?“

Ромцьо був з тих, що то люблять

Руку піднимати,

Тож і сей раз підняв руку

І став промовляти:

„У нас є мала сестричка,

Зоветься Гануся;

Мама все до неї кажуть:

„Пийцяй монцьо, Нуся...

Їцяй булю, кику, папцю,

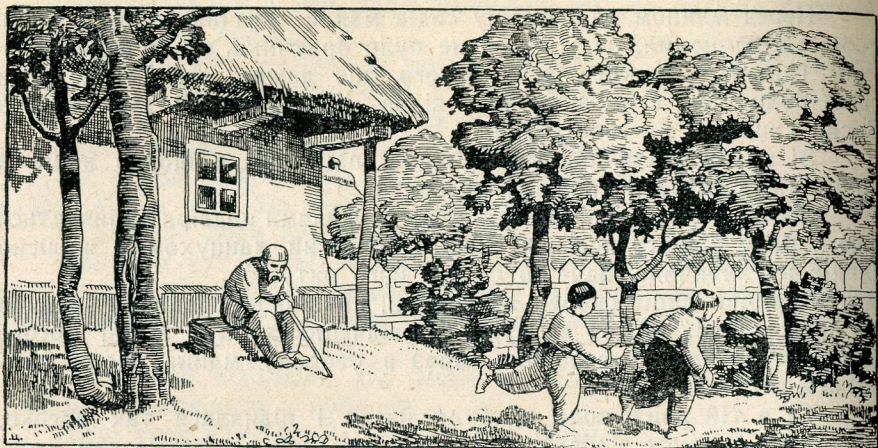
Не плач, бо зість вова“...

Отсе, пане учителю,

Й є матірня мова“.

Михайло Кумка.

Дідусь і внуки.

Вже розцвіли груші пишні,
Яблінки, черешні, вишні, —
Що за красний це розмай,
Весь садок цвите, мов гай!

Рано всі десь вийшли з хати,
Треба в полі працювати,
Лиш старий дідусь остав,
Господарства пильнував.

Дідусеви трохи нудно,
Та як надійшло полудне,
З школи, наче два вірли,
Внуки дідові прийшли.

Зараз коло діда сіли,
Новини всі розповіли
І просили дідуса —
Казку їм сказати з кінця.

Став дідусь казки казати,
Своїх внуків забавляти;
Говорив про козаків,
Про стрільців, про лицарів.

А по казці вдячні внуки
Цмок! дідуня в обі руки —
І побігли у садок,
В чисте поле і в гайок.

Знов дідусь самий остався,
Посумнів і задумався:
— Де ви, молоді літа,
Моя юносте буйна!..

Ю. І.

Вулик.

Лежала у селянина дубова колода. Видовбав він із тої колоди вулик, поставив у городі під черемхою і вложив у нього рій пчіл. Заметушилися пчілки у вулику і почали господарювати. Цілі дні, з ранку до вечера, довкола літають, віск та мід збирають і до вулика носять. Весь вулик забудували сотами в середині; а в сотах солодкого, пахучого меду набрали...

Став вулик багатем. Багато в ньому добра зібрано. І записався вулик так, що сохрани Господи.

— Я, та я — говорить, — багато у мене добра назбирано. Господар мене цінить і поважає. Пчоли мене люблять і різно прикрашують. Медведі на мене зуби точать із зависти; здалека приглядаються та облизуються.

Зашуміла черемха листям і говорить йому:

— Ех, ти, колодо дубова!... Була ти колодою — колодою й зісталася. Чого ти чужим добром та чужою роботою хвалишся?.. Як би не пчоли, — лежала-б ти на подвір'ю по давньому...

Витягнути з тебе пчоляний рій, вирізати соти і станеш нідочого непридатною, як на дрова. Ти вже краще, старовино, мовчи та за здоров'я пчілок Бога проси, що вони тобі славу й пошану доставили.

Переклав з російської мови: Г. С-люк.

Пригода метелика й чмелика.

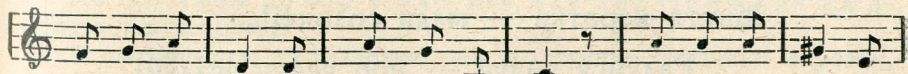
Музика незнаного автора.

Крас-ний ме - те-лик й зо - ло-тий чме-лик вють-ся і вють-ся

ра - до смі - ють-ся: криль-ця бар - ви-сті і зо - ло - ти - сті,

сон-це ві - та-ють криль-ця-ми ма-ють. Ра-дуй-ся ра-дуй

про вес-ну зга-дуй жит-тя ко - рот-ке ме-ди со - лодкі!

Красний метелик й золотий чмелик
Вються і вються, радо сміються:

Крильця барвисті і золотисті,
Сонце вітають, крильцями мають.

Радуйся радуй, — про весну згадуй!
Життя коротке — меди солодкі!

Сонця проміння, мов павутиння,
Стеле на роси золоті коси;
А в тім промінню павук чатує
І в павутинню сітку вже снує.

Гей, начувайтесь, не задивляйтесь!
Впадете в пута — згинете тут!

А вони вються, з того сміються,
Про смерть не дбають, крильцями мають:
„На тім промінню, на павутинню
Сядем, спочинем — може не згинем“...

Пробі! Ратуйте! Вплутались в сильця!
Павук вже міцно вяже їм крильця...

Плаче метелик й золотий чмелик,
Пробі благають, сил вже не мають...
Аж тут горобчик — веселий хлопчик,
Та ще й чечітка — летять де сітка.

Враз налетіли — сітку пірвали,
Павука зіли — всіх вратували.

Знов вони вються, радо сміються,
В сонці літають, крильцями мають —
Крильця барвисті і золотисті,
Життя коротке — меди солодкі!...

Радуйся радуй — про весну згадуй!
Життя коротке — меди солодкі!

Дід Сава.

Наколи бажаєте, щоби ваші діти були здо-
рові — то не жалійте для них цукру!

Сахарина чи цукор?

Дуже часто читаємо в газетах, що десь там перепачковано зі заграниці сахарину, або навіть викрито в краю нелегальну фабрику того шкідливого продукту. В тих самих газетах читаємо також, як строго карається, так фабрикантів, як і пачкарів, цього штучного солодкого продукту. Щоби зрозуміти, длячого всі поборюють сахарину, треба перед тим коротко вяснити, що вона в собі містить.

Ми вже писали в попередньому числі, що сахарина є штучним продуктом, робленим в хемічний спосіб з погазової смоли, яку одержується при виробі світляного газу з каміного вугля. Найголовнішою прикметою сахарини є недостача яких небудь відживчих вартостей, а за це — приявність шкідливості для людського тіла. Науковими дослідями устійнено, що людське тіло не присвоює собі навіть найменшої частини сахарини і вона вся в незміненому виді так, як була спожита з напитком або кормом, виділюється в цілості з людського організму. Далі стверджено, що спожита сахарина лиходілає на травлення. Як перші обяви цього шкідливого впливу на людське тіло, дається зауважити: несмак в устах і своєрідне печення т. зв. згага. Але рідко коли кінчиться на цих дрібних неприємностях, бо в переважній часті спожиття сахарини викликає поважніші забурення і хвороби жолудка. Не диво отже, що уряди всіх держав настановили контролю над виробництвом сахарини і як найстрогійше винищують її потайне виробництво і продажу, щоби хоронити в той спосіб здоровля своїх горожан.

Тому треба дивуватися, що люди замість допомогти поборювати сахарину, самі купують сахарину для своїх потреб і в той спосіб підпомагають тих, що потайки її фабрикують зі шкодою для людности. Це діється по найбільшій часті не в наслідок злої волі, або з охоти помагати фабрикантам сахарини, а тільки через несвідомість і недобре зрозумілу ощадність. Бо сахарина, тому, що солодша від цукру, видається таншою від цукру і тому багато людей її купують, не знаючи, що замість ощаджувати тяжко запрацьований гріш, марнують його без жадного пожитку для себе.

Щоби добре зрозуміти цілу правду тих слів, мусимо усвідомити собі: що це таке цукор і яке він має значіння для людського організму.

В противенстві до сахарини, яка є штучним хемічним виробом, цукор з природною солодичею, виробленою з рослин. Він витворюється в цукровім бураку під діланням сонічних лучів, а ціла людська праця при його дальшій виробництві обмежується тільки до того, щоби його тільки видобути з бураків і як найточнійше очистити від всяких домішок.

Цукор належить до найкорисніших і найлекше стравних харчів і через те не зуживає жолудкових соків щоби перейти в кров. Тому його людське тіло легко та увесь поглотує тим більше, що тіло має подостатком води. Людське тіло дуже подібне до парової машини.

Колиб хтось пробував палити під паровим китлом соломою, дровами і камінним вуглям, то переконався би, що машину можна, що правда пустити в рух навіть соломою, але найвидатнішу працю зробити і найменше зужити палива машина тоді, як будемо під китлом палити вуглям.

Чоловік у своїх життєвих проявах є цілковито подібний до машини. Він мусить мати опал у виді харчів, щоби міг жити і працювати. Чим його пожива легше стравна і ситніша, тим менше він її споживає і тим видатніше працює. Правда, людина, годувана навіть самими бараболями і сирваткою, може жити і сяко-тако працювати, але праця такої людини не буде ані добра, ані видатна.

Найліпшим опалом для людської тілесної машини є якраз цукор. Він то дає працюючій людині найбільшу кількість тепла, енергії, сили й охоти до праці.

Познайомившись отже з прикметами сахарини і цукру, та знаючи з чого роблять одно і друге і їх користи, можемо тепер легко відповісти на питання: що є ліпше — сахарина чи цукор?

Кожий тепер вже легко зрозуміє, що купуючи безвартісну і шкідливу для здоров'я сахарину, в найліпшій випадку, коли не напитає собі хвороби, то принайменше викидає в болото тяжко запроцьований гріш.

Чи супроти того не ліпше булоб уживати до щоденних напитків і харчів тільки цукру, ошаджуючи через те і ратуючи своє власне здоров'я?

Тому памятаймо, що гріш, виданий на цукор приносить найбільшу користь, що дає здоров'я, силу і охоту до праці, яка є жерелом егзистенції кожної людини.

Маляр на селі

Біжи хлопче, скажи мамі —

Став маляр казати, —

Що я-б хотів сю корову

Собі змалювати!

Пішов хлопець, а за хвилину

Вибігає з хати...

„А що, можна?“ — Ні, не треба,

Не казала мати!

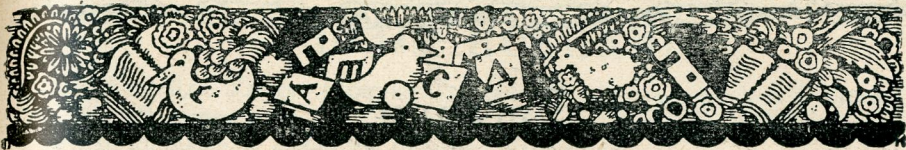
Мама кажуть, що корова

Шість літ чорна, пане,

То най вона і на дальше

Такою остане“.

Михайло Кумка.

З А Б А В И

»Німий«.

(Рухово-слухова забава).

Вибрана жеребом (льосом) дівчинка або хлопчик сідає з зав'язаними очима на кріслі, по середині кімнати, а інші діти беруться за руки і колесом ідуть довкола сидячого, не говорячи й слова.

Той, що сидить по середині, тримає в руці довгий звиток паперу і дотикає когось з кола. Тоді колесо стає і всі мугочуть три рази: »Мг-мг-мг!« А діткнений потім мугоче два рази: »Мг! Мг!«

Сидячий повинен пізнати по голосі, хто це є. Коли добре вгадає, то той дає фант і сідає з зав'язаними очима, а цей, що сидів, іде з другими в колесо і забава продовжується.

(Так можна бавитися і на вільнім воздусі).

Дзвінок.

(Рухова кімнатна забава).

Ставиться крісла в один ряд, але на переміну, одно задом, друге передом. Крісел має бути о одно менше, як осіб. Отже всі сідають, крім одного. Цей з дзвінком у руках іде довкола ряду крісел і збирає всіх в один »гусак«. Коли відведе їх досить далеко, дзвонить і сідає. На голос дзвінка кидаються всі до крісел, а хто лишиться без місця, той дає фант і перебирає дзвінок. Так забава йде далі.

Що до чого?.

(Гра говорена).

Учасники забави сідають або стають в коло. Котрийсь перший кидає в другого звинену в клубок хустинку, або мячик, і каже якесь слово, а той, хто зловив, має відповісти другим словом з применником »до«, але так, щоб справді був якийсь сенс.

Приміром хтось кидає і кличе: »Славцьо! То мож відповісти: »До школи!« »До книжки!« »До миски!« — і тим подібне. Або такі приміри:

»Песик! — До буди!«

»Чорнило! — До каламара!«

»Олівець! — До перника!« і т. д.

Відповівши, кидає другому і каже якесь слово, і так забава йде далі. Хто не знайде влучної відповіді — дає фант.

Загадки.

Географічні загадки.

(Подав: М. Кумка).

В кождім реченню відшукати назву якогось міста на Україні. Для помочи треба мати під руками мапу України.

1. Доки їв, доти тихо сидів.
2. Василь вів коня до води.
3. Микола їв борщик, а за пиріжками глядів.
4. Вітер зірвав Захарків капелюх і кинув в болото.
5. Не знав Петро, де саме є Україна, а як глянув на мапу, то знайшов Україну над Чорним Морем.
6. Луць кинув каменем до пса.
7. Жито міримо мірками.
8. Дівчата прийшли до могил і віночки на хрести закладали.
9. Не забудь доню, що треба ту ринку обмити.
10. Явдохо, ти не знайдеш того міста на мапі так легко, бо воно в куточку.

Загадка технічна.

(Подав: Роман Барияк).

В о д а

Г а з

Е л е к т р и к а

А

Б

В

Заосмотрити доми А, Б, В: у воду, газ і електрику так, щоби ні рури, ні каблі зі собою не схрещувалися.

Дві загадочні візитівки.

(Уложив Орест Зубрей)

Осип Юрий Влетів

УСС Орест Хирсс Косів

Вони означають не заняття осіб — але щось инше.

ПОЗІР НОВИКИ!

Команда Уладу Новиків подає до відома, що від 4 липня до 10 серпня ц. р. організує Табор Новиків у Підлютім. Приміщення в кімнатах будинку санаторії.

Опікун табору о. катехит А. Бучацький. Лікарська опіка та педагогічний нагляд запевнені.

До табору можуть їхати новики(чки) від 8—14 року життя.

Таборова оплата для новиків 65 зл. платних в трьох ратах. (Для незгуртованих дещо більше). Точніших інформацій уділиться зголошеним окремо.

Зголошення до табору слати на адресу: Іван Кліщ, студ. техніки, Львів, Вулька 45.

На відповідь залучити поштовий значок.

В И К А З

нових передплатників „Світа Дитини“ з Канади.

З містечка Брендон (у стейті Манітоба) приєднав тамошний учитель „Рідної Школи“ п. Олекса Мушій (що давніше був упр. школи в Копичинцях) слідуючих передплатників на рік 1929:

1 „Рідна Школа“ при читальні „Просвіта“; 2 Михайло Лисенко; 3. Петро Мороз; 4. Петро Бондусяк; 5. Геня, Мирон і Володимир Наконечний; 6. Марія і Анна Юркевич; 7. Оля і Петро Терешко.

Передплату в квоті: 10 доларів заплачено.

О П О В І С Т К А.

Хто потребує до комплекту річника „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“, за рік 1924 (II річник) чисел: 17 і 23 — то наша Адміністрація роздобула кілька примірників ч. 23 і кільканайцять примірників ч. 17 — то просимо надіслати значками квоту 1 зол. на кожне число, а вишлемо їх відворотно.

Адміністрація.

П О Д Я К А.

Всім тим П. Т. ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, Читачам та шкільним діточим гурткам, які надіслали для „Світика“ і його Співробітників сердешні побажання з нагоди Воскресення Христового — пересилає цю дорогою слова щирої подяки:

РЕДАКЦІЯ „СВІТА ДИТИНИ“.

Нова книжечка!

Нова книжечка!

На днях вийшло з друку
нове (друге) видання казки Оскара Уайльда

п. з.

„ЗОРЯНИЙ ХЛОПЧИНА“

в новім перекладі Михайла Лотоцького і з прегарними новими образками та окладинкою графіка Віктора Цимбала. ● Ціна книжечки: 75 сотиків.

Жадайте цієї книжечки по всіх укр. книгарнях!

Від Адміністрації.

Знаємо вже з довголітнього досвіду, що в часі вакаційних ферій майже ніхто „не журиться“ питанням: „Як там стоїть справа з передплатою „Світика“? — Дехто при нагоді побуту у Львові „поступить до видавництва тай повирівнує все до чиста, щоби вже на вакації мати спокій...“ Але таких є дуже мало! Наколи в часі ферій (з липневим числом газетки) приходять чек і делікатна пригадка про потребу надіслання нової передплати — то не завсігди цей чек сповнить свою місію — бо мало хто звертає на цю бідолашну, блідо-зелену карточку свою увагу... Всі заняті забавами, прогулками, купелями і прочими вакаційними благодатями, а за передплату ніхто й не думає... Щоби отже не заколючувати вакаційного спочинку нашим перед- і після-платникам — наша Адміністрація вже заздалегідь із цим числом за червень посилає всім виготовлені чеки з уклінним проханням: надіслати зазначену на них квоту до каси видавництва **протягом місяця червня ц. р.**

На чеках подаємо всю належитість за газетку **по день 31 грудня 1929 р.**

Хто чека не одержить з цим числом, значить: що має все-вирівнане по кінцець року 1929.

Маємо отже велику надію, що всі наші відборці — схочуть також і нашому видавництву справити радість на сьогорічні ферії — надсиланням передплат на „Світик“ по кінцець 1929 року.

Зміни адрес **на час вакацій** просимо виразно зазначувати, щоби опісля не було помилок.

Ми ждемо отже на Ваш відгук!

О п о в і с т к а.

Хто має „ДЗВІНОК“ — журнал для молоді, що виходив до війни у Львові, накладом Укр. Тов. Педагогічного? Підписаний потребує до комплекту слідуючих **річників: 1, 2, 3, 4, 12, 15, 17 і 19.**

Річники мусять бути комплетні т. зн. не може в них нічого бракувати, а при тім неподерті та непопльамлені. Хто має один із вичислених річників або **всі вісім** і бажає їх продати — то зволить подати мені услівя купна їх, подаючи точно ціну в америк. долярах, кожного з окрема, чи всіх гуртом — на таку адресу:

Михайло Кумка. 582 Burrows Ave, WINNIPEG Man. Canada.

Ж Е Р Т В И:

На Писанку для „Світика“: Всеч. о Дмитро Кубаевич з Лятача 5 зл.

✦ ✦ ✦ Видає й за редакцію відповідає: **Михайло Таранько.** ✦ ✦ ✦

Друкарня ОО. Василян у Жовкві.